

๓๐

ESAN WRITER

๔ อีสานไรเตอร์

วรรณกรรม ดนตรี ศิลปะ และมรดกอีสาน

★ คยนอกรอกรอ กับ วิทยากร โสวัตร

★ เรื่องสั้น สนั่น ชูสกุล

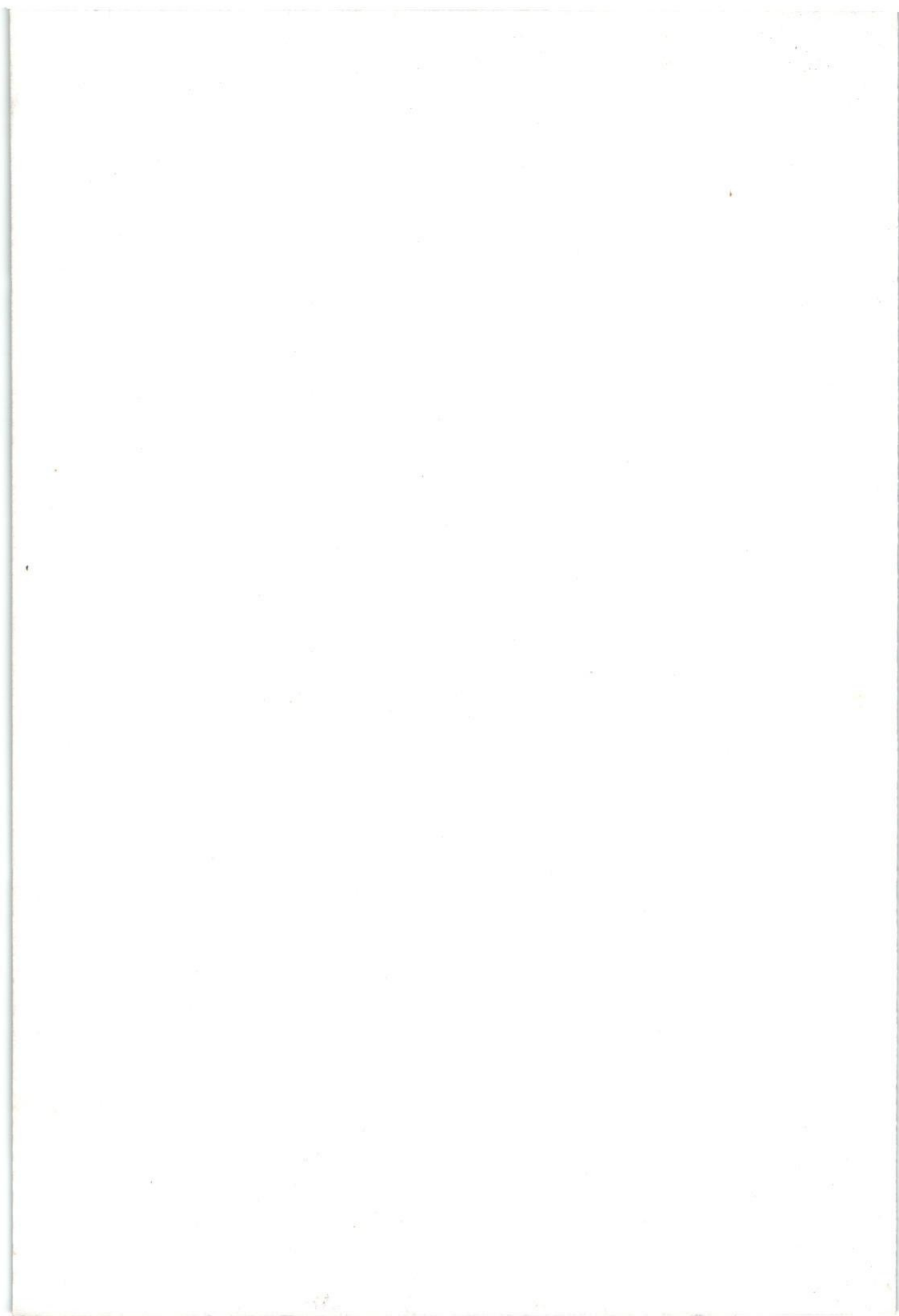
สุมาตรา ภูถายยาว

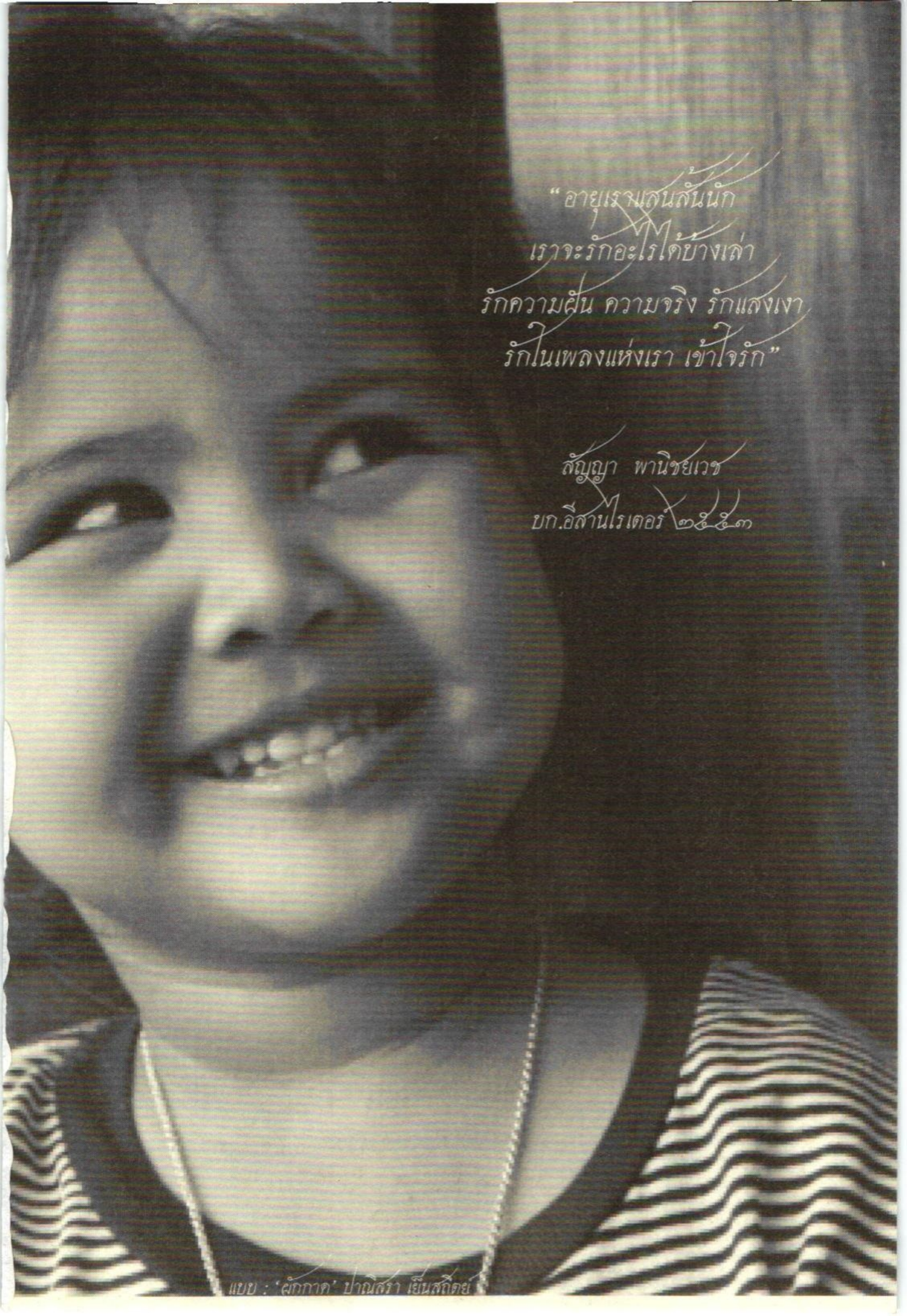
ภูมิชาย คชมิตร

★ เรื่องสั้นในทรวงฟ้า ไชยา วรรณศรี

★ บทกวีรางวัล วิถีคนกับควาย

"คนกับควาย...ควายกับคนผูกพันบนชีวิต สมคิด สิงสง"

“อายุเราเดินสั้นนัก
เราจะรักอะไรได้บ้างเล่า
รักความฝัน ความจริง รักแสงเงา
รักในเพลงแห่งเรา เข้าใจรัก”

สัญญา พานิชย์เวช
บก.อีดีอันไรเตอร์ ๒๕๕๓

สโมสรมักเขียนภาคอีสาน

อีสานไรเตอร์

วรรณกรรม ดนตรี ศิลปะ และมุนมังอีสาน

ลำดับที่ ๓๐

พิมพ์

พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ที่ปรึกษา

คำสิงห์ ศรีนอก ปราโมทย์ ในจิต วิวัฒน์ วิจารณ์วรรณ

ไพวรินทร์ ขาวงาม สมชัย คำเพราะ วีระ สุดสังข์

สุขุมพจน์ คำสุขุม ไชยา วรรณศรี ประยูร ลาแสง

สลา คุณวุฒิ ผศ.สุทัศน์ วงศ์กระบากถาวร

บรรณาธิการบริหาร

สุมาลี โพธิพยัคฆ์

บรรณาธิการ

สัญญา พานิชยเวช

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

วรทัศน์ เพชรไชย

ออกแบบปก

บรรจง บุรินประโคน

พิสูจน์อักษร

สายฝน พานิชยเวช ชวนากร จันนาเวช

ประจำกองบรรณาธิการ

บงกช เมืองสนธิ อรรถพล ศรีษะ โกสินทร์ ขาวงาม

จรรยา กะการดี ปรีชา ศรีบุญเศษ ภูมิชาย คชมิตร

กอนกวย ประดิษฐ์สร วรรณรา อารีวรรณ เหมือนเพชร มิ่งมนัสชน จังหาร

พิมพ์ที่ หจก.อภิชาติการพิมพ์

จัดจำหน่ายโดย

สโมสรมักเขียนภาคอีสาน

บรรณาธิการรำพัน

มูลนิธิศิลปวัฒนธรรม

กรุงเทพฯ

ฉบับที่ ๓๐

ด้วยดวงใจครับ ผมขอโทษเพื่อนมิตรนักอ่านมาก ๆ ที่ล่าช้า ทำให้ได้รับอีसानไรเตอร์ ฉบับที่ ๓๐ ล่าช้ามากจริง ขอโทษ คุณ เทพ เดชสุวรรณ และขอบคุณครับที่โทรมาถามไถ่ และต้อนรับสมาชิกใหม่ จากบุรีรัมย์และสวรรคโลก สมาชิกหนังสือมีทั้งใหม่และเก่าเป็นที่น่าชื่นใจ ผมมีปัญหาเรื่องสุขภาพใจ อากาศคล้ายคนป่วยครับ อาจเป็นเพราะเปลี่ยนที่เปลี่ยนทาง จากอีसानมาเหนือ ปรับตัวกับชีวิตใหม่อยู่พอสมควรจบจนถึงทุกวันนี้ก็ไม่แน่ใจนักว่าจะเข้าที่เข้าทางหรือยัง ด้วยชีวิตที่ต้องจากอีसानมาทำให้จดหมายบางฉบับ ค้างแรมวันแรมเดือนที่บ้านเกิดยโสธร ด้วยพ่อแม่วัยย่างเจ็ดสิบไม่สามารถส่งผ่านมาถึง บก.พลัดถิ่นได้ กองบรรณาธิการบางคนสอบได้เป็นครุมีงานทำและแยกย้าย แรกसानะโม กันไปคนละทิศละทาง ต้นฉบับมีน้อย ด้วยหนังสือเราไม่มีค่าตัว นักเขียนต้องเลี้ยงปากท้อง ด้วยค่าต้นฉบับ ครั้งใส่แห้งอยู่ก็เลยต้องดูแลอย่างอื่นกันไปก่อน ความเดือดร้อนของนักเขียนแม้ไม่เท่าน้ำท่วมแต่ก็นับว่ากัดกร่อนกำลังใจมากเหมือนกันครับ หลายคนป่วยหนัก ต้องดื่มยาตราสิงห์ ตราเสือช่วยให้ฮึกเหิม เพื่องานจะได้ออก ๆ กันบ้าง ความฝันของผมอยากพิมพ์งาน หากค่าต้นฉบับให้พี่น้องนักเขียนก็เลยเป็นอันพับไป ทำไรเตอร์มาหลายฉบับ มีทั้งคนชม คนเชียร์ เชียร์ให้สู้ เชียร์ให้หยุด ใจที่ดำวาก็ไม่อยากจะพูดถึงครับ ปวดใจเปล่า ๆ สู้จนแล้วจนรอด ก็ทำได้มากที่สุด คือ รวมเล่ม เรื่องสั้น “สาบอีसान” นั้นแหละครับ (หลายคนเรียกสาบอีसान) เพราะเป็นงานรวมมิตร ดีบ้างไม่ดีบ้าง ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้เกียรติส่งงาน ขอโทษพี่สนั่น ชูสกุล พี่ไชยา วรรณศรี พี่เยี่ยม พี่สังคม พี่ฮอยล้อ พี่คำ ร้อย และหลายคนที่ไม่สามารถทำสาบอีसान ๒ ได้ต่อ ด้วยเพราะผมรู้สึกตัวเองป่วยใจ และหมดพลังอย่างประหลาด ขอโทษประธานสภาฯ ที่ต้องให้โทรตามทวงงานตลอด จนคนโทรและคนรับอายุที่จะโทรหา เพราะโทรหาเมื่อไหร่ก็เป็นโทรหาย

บางวันอาการป่วยไข้ก็ฮึกเหิมอยากทำนั่นทำนี่ ตามประสาคนไม่อยู่สุข แต่ก็ติดปัญหาหลายอย่าง ต่อเมื่อมีเวลานั่งตรวจสอบลมหายใจตัวเองแล้ว นึกในใจว่าตนเองคงไม่เหมาะกับงานนี้ คิดจะเอ่ยปากขอลาออกจากประธานก็นึกถึงว่าเคยทำมาด้วยกัน

นึกสงสารตัวเอง สงสารทีมงาน ก็กลายเป็นเอ้อระเหยลอยลมมาเรื่อยเรื่อย นานวัน
เข้ากลายเป็นนั่งทับเก้าอี้กันคนอื่นไปเสียนี่กระไร นึกแล้วเจ็บใจที่ไม่มีเงินถุงเงินถังจะ
ได้ทำนี่ นั่น โน่นไปให้รู้แล้วรู้รอด

พยายามหายใจ กำลังใจ แรงใจ แรงบันดาลใจ มารักษาอาการป่วยใจที่ว่าก็ไม่
สามารถหาได้ นับวันมีแต่ทรงกับทรุด วันหนึ่งได้คุยกับประธานสมาธิแล้วเหมือนใจตรงกัน
คิดว่า จะลองให้สมาชิกท่านอื่นที่ยังมีกำลังใจที่ดีได้... มาทำการงานของความรักนี้บ้าง
ผมจึงขออนุญาตลาออกจากการทำหน้าที่บรรณาธิการอีสานไรเตอร์แต่เพียงเท่านี้
และขอโทษพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกท่านทุกคนที่สนับสนุนให้ทำกิจกรรมกับสโมสรมาด้วย
ความรักความเมตตา ขอบคุณและขอโทษ พี่วิวัฒน์ โรจนวรรณ พี่วิระ สุดสังข์ พี่น้อยสุมาลี
สุวรรณกร ที่ไม่สามารถค้นฟอร์มสุดยอดออกมาได้ ด้วยสาเหตุดังกล่าวอ้าง ทำให้ไม่สามารถ
ทำงานในฐานะเลขาธิการสโมสรมักเขียนภาคอีสานอย่างเต็มกำลังสามารถ ผมจึงใคร่ลาออก
จากทุกตำแหน่งของสโมสรเพื่อหลีกเลี่ยงให้คนอื่นได้มาทำหน้าที่ต่อไป

อันจักให้สโมสรได้ทำงานรุดหน้า ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง ส่งเสริม สนับสนุน
การอ่านการเขียน ทำนุบำรุงศิลปะ ศิลปินอีสานสืบไป มีโอกาสและหายจากการป่วย
ไข้ ร่างกาย หัวใจ สบายดี ผมคงได้รับใช้สโมสรตามกำลังต่อไป

สำหรับสมาชิกที่จ่ายค่าสมาชิมาแล้ว ไม่ต้องห่วงนะครับ อีสานไรเตอร์ยังคงมี
ต่อไปยังไม่ถูกยุบแน่นอน หากเปลี่ยนแปลงประการใด ทางสโมสรจะแจ้งให้ทราบต่อไป

ขอได้รับความขอบคุณ ขอโทษ จากใจครับ

สัญญา พานิชยเวช

โรงเรียนไร่ เมืองเก่า สวรรคโลก

e-mail: yasothon11@hotmail.com

คำขวัญปัญญาอีสาน สืบสานวัฒนธรรมไทย : อีกคำตอบหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

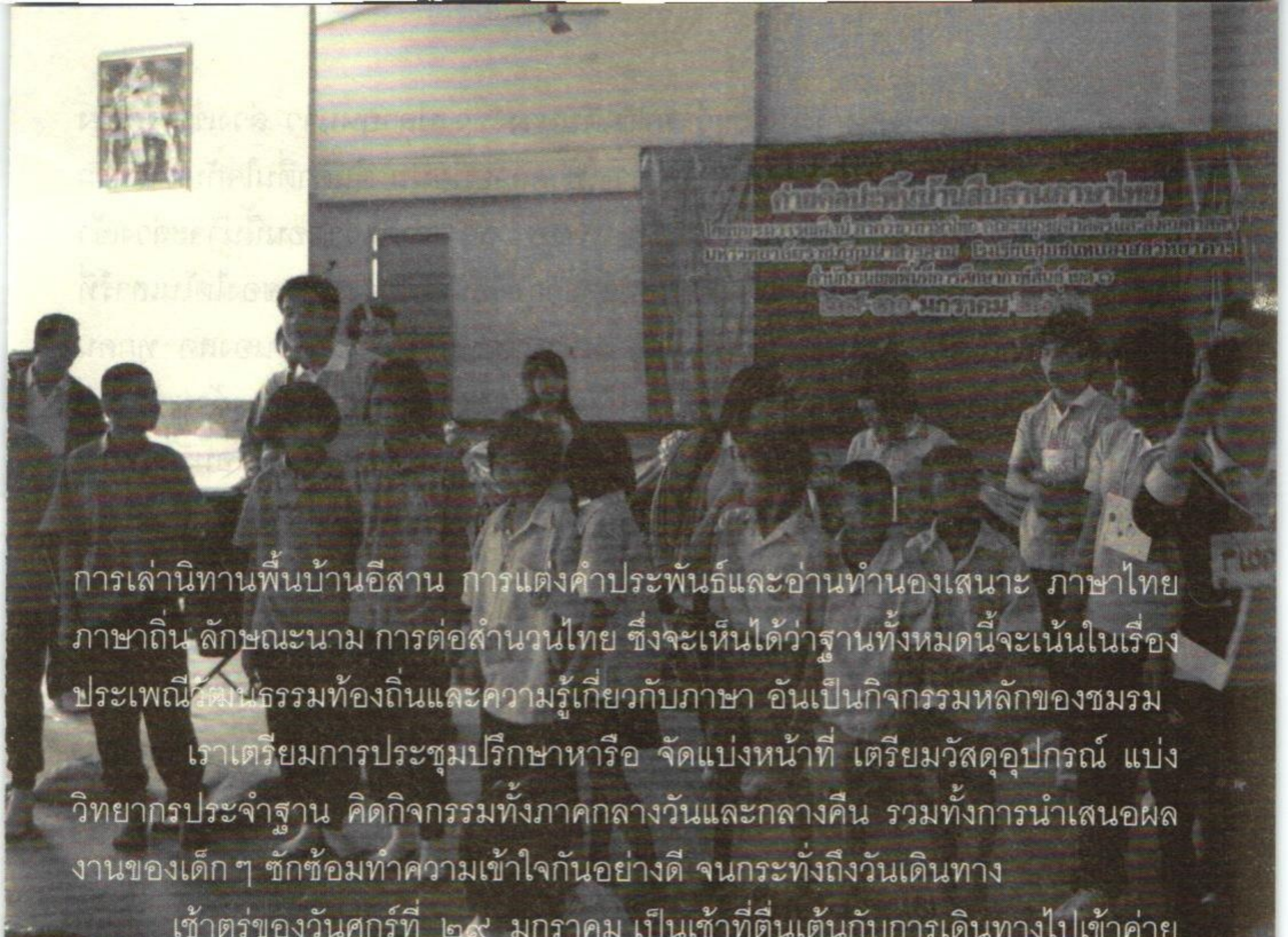
ทิพลัดดา นิลผาย

นับตั้งแต่การสถาปนาวิทยาลัยครูมาเป็นสถาบันราชภัฏ กระทั่งเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏในที่สุดนั้น เป็นที่จับตามองของนักวิชาการ หน่วยงาน องค์กรทางการศึกษาต่างๆ และคนทั่วไปว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีอยู่ทั่วประเทศจะตอบสนองปรัชญาพื้นฐานร่วมกันที่ว่า เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้หรือไม่ นี่คือโจทย์ที่มหาวิทยาลัยต้องหาทางตอบและสร้างผลงานขึ้นมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นสถาบันเก่าแก่ มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาครบ ๘๐ ปีในปีนี้เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม สร้างศิษย์เก่าเก่งๆ มากมาย มีครูอาจารย์ที่ดีมีความสามารถ ถ่ายทอดความรู้สู่ลูกศิษย์ต่อเนื่องนับเวลาอันยาวนาน ส่งผลทอดยางมาสู่บรรดาเหล่าลูกหลานในปัจจุบันที่เข้ามาศึกษาต่อ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นอีสาน ซึ่งต่างมีจิตสำนึกที่ผูกพันกับบ้านเกิด โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบทและเด็ก ๆ รุ่นน้องที่กำลังได้รับการบ่มเพาะขัดเกลาจากครูบาอาจารย์

การนำความรู้สู่ท้องถิ่นในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสานสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน โรงเรียน นักศึกษาและเด็ก ๆ กระทั่งอาจารย์ด้วยกัน แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องงบประมาณที่สนับสนุนกิจกรรมเหล่านี้ บางกิจกรรมจึงเป็นเพียงความใฝ่ฝันของบรรดานักศึกษาเท่านั้น

ต่อมา..นับเป็นโชคดีของนักศึกษาชนรรมวรรณศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพราะได้รับการสนับสนุนโครงการ “เยาวชนคนรักถิ่นอีสาน” จากกองทุน The Far Province จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยอาจารย์ฟรานซิส คลิปปี้ และท่านเดช บุนนาค อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้มอบทุน พวกเรารู้สึกตื่นเต้นยินดีที่ผู้ใหญ่ให้โอกาสในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ซึ่งพื้นที่ที่เราจะไปให้ความรู้ นั่นคือโรงเรียนชุมชนบ้านหนองสอ ตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ มกราคม ๒๕๕๓ โดยกิจกรรมที่พวกเราเตรียมไปให้ความรู้กับน้อง ๆ มีทั้งหมด ๙ฐานคือ การสวดสรภัญญะ ลงข่วงเกี่ยวสาว การละเล่นหมอลำ การพูดผญา

การเล่านิทานพื้นบ้านอีสาน การแต่งคำประพันธ์และอ่านทำนองเสนาะ ภาษาไทย ภาษาถิ่น ลักษณะนาม การต่อสำนวนไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าฐานทั้งหมดนี้จะเน้นในเรื่อง ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นและความรู้เกี่ยวกับภาษา อันเป็นกิจกรรมหลักของชมรม เราเตรียมการประชุมปรึกษาหารือ จัดแบ่งหน้าที่ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ แบ่ง วิทยากรประจำฐาน คิดกิจกรรมทั้งภาคกลางวันและกลางคืน รวมทั้งการนำเสนอผลงานของเด็ก ๆ ชักซ้อมทำความเข้าใจกันอย่างดี จนกระทั่งถึงวันเดินทาง

เช้าตรู่ของวันศุกร์ที่ ๒๙ มกราคม เป็นเช้าที่ตื่นเต้นกับการเดินทางไปเข้าค่าย ที่โรงเรียนชุมชนหนองสอวิทยาคาร โดยค่ายกิจกรรมครั้งนี้มีโรงเรียนที่เข้าร่วมอีกหลาย โรงเรียน เช่น โรงเรียนโนนสะอาดราษฎร์สามัคคี โรงเรียนสะอาดประชาสรรค์ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

พวกเราได้ถูกขอร้องออกเดินทางในเวลาประมาณตีห้าครึ่ง โดยขึ้นรถพร้อมกันที่บริเวณ หน้าอาคาร ๒ (รถ ๖ ล้อของมหาวิทยาลัย) แต่ภาพที่เราวาดไว้ไม่ได้เป็นแบบนี้เลย คนก็แน่นมากจนต้องนั่งอัดกันตรงท้ายรถ พอรถแล่นออกจากมหาวิทยาลัย ความเร็วของรถทำให้คนที่นั่งตอนท้ายรู้สึกหนาวด้วยลมยามเข้าที่โถมชัดเข้ามา แต่นั่นคือจุด เริ่มต้นของความสนุกสนาน ไม่นานก็มีเสียงแคนดังขึ้นมาจากข้างหน้าสุดของรถโดย พี่รุ่ง(ค.บ.ภาษาไทยปี๓)เป็นผู้สร้างความไพเราะจากดนตรีอีสานแค่ชิ้นเดียว แต่ก็เรียก รอยยิ้มและทำให้ทุก ๆ คนที่ร่วมเดินทางเข้าค่ายมีความสุข เสียง..เล่นแตร ๆ ๆ จาก แคนของพี่รุ่งประกออบกับเสียงเคาะจังหวะจากกลองใบเล็ก ๆ ของพี่อนุชิต ปี ๔ ดังขึ้นไม่ นาน..เร่เราจนหลายคนลุกขึ้นกระโดดโลดเต้นพอร่ากันอย่างสนุกสนาน บรรยากาศ จากเหตุการณ์เล็ก ๆ นี้ถือเป็นภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพี่และน้องได้เป็นอย่างดี จนพาให้นึกว่า หากเราไม่ได้มาทำกิจกรรมเข้าค่ายก็คงไม่ได้เห็นภาพเช่นนี้

เราร้องรำทำเพลงกันไประหว่างการเดินทาง ช่วงปลายหนาว ล่วงเข้าเจ็ดโมงเช้า มองออกไปนอกรถยังเห็นหมอกค้างบางเบาคล้ายปุยนุ่น ตื่นตาตื่นใจกับการที่รถแล่นผ่านสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา พวกเราคิดว่าตอนนี้น่าจะล่วงเข้าเขตจังหวัดกาฬสินธุ์แล้ว มองเห็นวิวทิวทัศน์และการต้อนรับจากรูปปั้นของไดโนเสาร์ที่บ่งบอกให้รู้ว่า นี่คือกาฬสินธุ์ถิ่นเมืองน้ำดำ ไม่นานนักรถก็มาถึงบ้านหนองสอ ทุกคนเริ่มมองหาโรงเรียน สถานที่ของการจัดกิจกรรมค่ายครั้งนี้ ไม่นานรถเลี้ยวซ้ายเข้าไปที่โรงเรียนชุมชนหนองสอวิทยาคาร เรารู้สึกดีใจมากเมื่อมองเห็นป้าย ยินดีต้อนรับ คณะครู-อาจารย์ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งสร้างความประทับใจครั้งแรกเลยจากการต้อนรับของคณะครูที่นั่น โอ้โอ! โรงเรียนน่าอยู่มาก บรรยากาศดี ร่มรื่น จนผิดแปลกไปจากความคิดที่เราคาดไว้ มองเห็นน้องๆ นักเรียนตัวน้อยๆ ชักพาเราให้นึกย้อนกลับมาคิดถึงอดีตของตัวเองตอนเป็นเด็กนักเรียน สะพายกระเป๋าหน้าต่ายิ้มแย้มแจ่มใส เป็นภาพที่ก่อให้เกิดพลังอันแรงกล้าและแสงแห่งความหวังที่จะสานต่อความฝันของเราเริ่มเปล่งประกายขึ้นมาในทันที

ไม่นานอาหารเช้าก็ถูกจัดวางเรียงรายไว้ต้อนรับพวกเรา ครูทุกท่านต่างก็มีแววตาที่ปลาบปลื้ม ดีใจที่เห็นพวกเราเดินทางมาถึง สายตาบ่งบอกความรู้สึกจริงใจ จากนั้นก็แบ่งหน้าที่เตรียมจัดฐานรับน้องๆ เราได้ฐานประจำโดนส่งตัวไปเตรียมมอบความรู้ให้น้องๆ ที่วัดบ้านหนองสอ พอรถแล่นเลี้ยวมาถึงวัดซึ่งก็ห่างกับโรงเรียนเกือบ ๒ กิโลเมตร เราก็ต้องตกตะลึงในบรรยากาศอันร่มรื่นเย็นสบายสะอาดสะอ้าน วัดเป็นสถานที่ที่สวยงามๆ มีโบราณวัตถุที่เก่าแก่ และเมื่อได้มาพบน้องๆ เราก็ได้พูดคุยกับน้องๆ อย่างเป็นกันเองเปรียบเสมือนพี่น้องที่รู้จักมักคุ้นกันมาก่อน น้องๆ แต่ละคนมีความสามารถที่คาดไม่ถึง เราเริ่มแบ่งหน้าที่กัน น้องมีพื้นฐานการร้องเพลงอยู่แล้วเมื่อเราให้ทำนอง เนื้อร้องและสาธิตให้ฟังไม่นาน เลือดของลูกอีสานประทุขึ้นทันใด น้องเนมเป็นอีกคนหนึ่งซึ่งอยู่ในกลุ่มโซว์การร้องหมอลำที่เราสอนไว้ไม่นานนัก และด้วยเสียงอันมีแบล็กอยู่แล้ว เด็กน้อยตัวเล็กๆ แต่มีความสามารถขนาดนี้เรายอมรับจริงๆ ส่วนน้องเป็ยน้องมายด์ร้องเป็นทำนองสำเนียงภาษาไทยกลางหมด นี่คือนิทานที่พบสร้างความหนักใจเหมือนกัน กลัวน้องร้องไม่ได้ พอถึงคิวน้องอ้อย น้องตื่น น้องมีนสามคนนี้มีความจำเป็นเลิศ แป็บเดียวได้ สถานที่ของพวกเราเจ็ดคน รวมทั้งคุณครูที่ดูแลเป็นแปดคน คือได้ร่วมไม้ซึ่งมีสวนหย่อมสวนหญ้าพร้อมเสื่ออีก ๓ ผืน ร้องเล่นเต้นรำกันอย่างสนุกสนาน มีกลองใบเล็กๆ เพื่อเคาะจังหวะให้น้องๆ สนุกมากๆ ใช้

เวลาเกือบ ๖ ชั่วโมงในการสอนน้อง ช่วงเวลาที่เราสอนกันอยู่นั้น ตาก็จ้องมองหุ่น กระบอกที่น้อง ๆ ส่วนหนึ่งขีด

หนูก็ได้ยินเสียงดนตรีอีสานจากอีกกลุ่มข้างไฟเพราะจับใจจริง ๆ

ในที่สุดก็ถึงช่วงเวลาที่ตื่นเต้นของการโชว์ผลงานที่น้อง ๆ แต่ละฐานได้เรียนรู้ มาเกือบทั้งวันหลังอาหารเย็นแสนอร่อย นักเรียน ผู้ปกครองและคณะครูเริ่มทยอย มาร่วมชมการแสดง นับเป็นช่วงที่รีบเร่งและวุ่นวายจากการเติมแต่งหน้าตาให้น้อง ๆ จำนวนเกือบสามสิบคนเพื่อประชันความสวยงาม พี่ ๆ นักศึกษาต้องช่วยกันแต่ง หน้าทำผม เตรียมชุดที่เป็นวัฒนธรรมอีสานไว้ให้น้อง ๆ เพื่อจะได้ทำการแสดงตามที่ ตระเตรียมไว้แล้ว ขณะนั้นอีกด้านหนึ่งของหอประชุมโรงเรียน เสียงดนตรีอีสานเริ่ม บรรเลง พี่ปฐมพงษ์หรือพี่ต้อมผู้มากความสามารถรับหน้าที่พิธีกรแจกแจงลำดับการ แสดงของกลุ่มฐานต่าง ๆ บางฐานก็ใช้เวลาไม่นานนัก ส่วนฐานที่โดดเด่นก็คือฐานการ แสดงหมอลำ โดยหมอลำกลอนคือชุดแรกที่ต้องขึ้นแสดง น้องออย นักเรียนชั้นประถม ศึกษาศึกษาปีที่ ๖ โชว์การร้องหมอลำได้อย่างน่าประทับใจ มีการลำเตี้ยจากน้องทั้ง ๖ คน ต้นเสียงคือน้องเนม หลังการนำเสนอผลงานจบลง การตอบรับคือเสียงปรบมือ ดังทั่วทั้งหอประชุม ในฐานะเป็นผู้สอนพวกเราอดที่จะยิ้มไม่ได้และดีใจที่เห็นนักเรียน ซึ่งเราสอนนั้นกล้าแสดงออก ผลงานที่ออกมาประทับใจท่านผู้ชมขนาดนี้ และมีการ รำบายศรีสู่ขวัญ เชิงอีสาน จากนั้นพี่และน้องต่างสนุกสนานกันอย่างเมามันจากวง ดนตรีอีสานของน้อง ๆ นักเรียนที่พี่ ๆ นักศึกษาฝึกฝนให้ใช้เวลาไม่ถึงวัน ซึ่งสามารถ เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องได้อย่างประทับใจ เราสังเกตดูแล้วครูอาจารย์ทุก ๆ ท่าน ก็คงปลาบปลื้มที่เห็นภาพแบบนี้เหมือนกัน จนล่วงเข้าเกือบค่อนคืน กิจกรรมวันนี้จึง จบลงอย่างสมบูรณ์สร้างความประทับใจให้ทุกคน

งานเลี้ยงก็ย่อมมีวันเลิกรา เมื่อจบการแสดงแล้ว อาจารย์ได้นัดหมายเวลาและ การเตรียมทำกิจกรรมในวันต่อไป จากนั้นพวกเราแยกย้ายกันเข้านอน ซึ่งห้องนอนวัน นี้คือห้องเรียนของน้อง ๆ นั่นเอง

เช้าวันใหม่ พวกเราเกือบทุกคนตื่นเร็วกว่าปกติ เดินออกมารับอากาศบริสุทธิ์ มอง ออกไประยะสุดสายตา ม่านหมอกยังคงหนาทึบ อากาศเย็นสบาย หลังทำธุระส่วนตัว เสร็จแล้ว พวกเรา ได้รับประทานอาหารเช้าสุดอร่อยจากฝีมือแม่ครัวซึ่งเป็นผู้ปกครอง ของน้อง ๆ เป็นอาหารอีสานพื้นบ้าน ประกอบขึ้นจากวัตถุดิบของท้องถิ่นล้วน ๆ จาก นั้นเราก็แยกฐานเพื่อสอนน้องให้แสดงนิทานโดยเน้นการใช้ความคิดความเห็นร่วมกัน

ในการแสดงครั้งนี้ ส่วนพวกเราทำหน้าที่เสนอแนะวิธีการแสดงและปรับภาษาพูดเพื่อสร้างความมั่นใจให้น้อง ๆ กล้าแสดงออก ซึ่งเมื่อถึงเวลาของการนำเสนองาน น้อง ๆ แต่ละกลุ่มได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ เรียกเสียงปรบมือดังลั่นหอประชุม บางเรื่องก็สนุกสนานเรียกเสียงหัวเราะจากพี่ ๆ การแสดงที่สร้างสีสันความน่ารัก ความบริสุทธิ์ซื่อใส และความเป็นธรรมชาติที่สื่อออกมาด้วยหัวใจของน้อง ๆ ที่นำมาแสดงนั้นคือเสน่ห์อย่างหนึ่งที่พวกเราประทับใจยิ่งนัก โดยเฉพาะเมื่อเห็นน้อง ๆ ในแต่ละกลุ่มที่ตัวเองดูแลมีบทบาทการแสดงที่ดึงดูดใจผู้ชมได้ดีจนจบกิจกรรม จากนั้นก็ถึงเวลาที่เราร่วมกันพักรับประทานอาหาร เตรียมเก็บสัมภาระกลับมหาวิทยาลัย น้อง ๆ บางคนมีสีหน้าเศร้าสร้อยอาลัยอาวรณ์ที่ทราบว่าอีกไม่กี่นาทีพี่ ๆ จะต้องเดินทางกลับ น้องนักเรียนต่างกรุกันเข้ามาขอเบอร์โทรศัพท์เพื่อติดต่อกับพวกเรา ส่วนใหญ่พูดออกมาในทำนองว่า “ไม่อยากจะกลับบ้านเลยหนูคงคิดถึงพี่” และยังบอกอีกว่า “ปีหน้าสัญญาว่าจะมาอีก หนูจะรอ” เรานึกคำนี้ที่เราก็คงคิดถึงน้องไม่ได้สักที เมื่อถึงเวลาที่ต้องกลับน้องก็มาคอยส่งพี่ที่รถ สงสารน้องมากเห็นแววตาแห่งการลาจากกัน ภาพนั้นยังตราตรึงในความคิดของพวกเราไม่จางหาย การเดินทางกลับพร้อมความสนุกสนานของพี่ ๆ เหมือนเดิมโดยเฉพาะพี่ต้อม และพี่ตัม เรียกเสียงหัวเราะได้ตลอดการเดินทาง เรานั่งจ้องมองวิวทิวทัศน์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีทั้งความสวยงามจากธรรมชาติท้องนาป่าไม้ และยังมีถึงรอยยิ้มเสียงหัวเราะ กระทั่งแววตาอาลัยของน้อง ๆ ซึ่งภาพแห่งความประทับใจทั้งหลายที่ไหลเข้ามาเป็นฉาก ๆ นั้นยังคงอยู่ในความรู้สึกของเราตลอดไป

สำหรับกิจกรรมในครั้งนี้ นั้น พวกเราคิดว่า นี่คืบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ การนำความรู้ซึ่งเน้นเรื่องภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปเพาะบ่มแก่เยาวชน นับเป็นการปลูกฝังให้เด็ก ๆ มองเห็นคุณค่า ความยิ่งใหญ่ของวัฒนธรรมในท้องถิ่น ให้ตระหนักในศักดิ์ศรีเหมือนดังที่อาจารย์ของเรา (ผศ.สุทัศน์ วงศ์กระบากถาวรและอาจารย์อริยานุวัฒน์ สมารถกุล) สนทนากันว่า หากคนอีสานสำนึกถึงความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างสมมานั้น การที่เหล่านักการเมืองเลว ๆ จะมาทุ้มเงินซื้อเสียงนั้นคงไร้ผลโดยปริยาย

พวกเราก็มองหวังเช่นนั้น แม้ว่ามันจะอยู่ไกลเกินฝัน เราก็จะรอ และจะทำกิจกรรมเช่นนี้ต่อไปเพื่อสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นแก่เยาวชนอย่างไม่ย่อท้อ แม้ว่าจะเป็นเพียงเศษเสี้ยวของช่วงเวลาหนึ่งที่แทรกปนในวิถีชีวิตใหม่ก็ตาม..

ดูย่าว
วรรณกรรม
ชุมชนอ้วน

“น่านมาแล้ว ย่าระเมียรบอกจุมว่า ถ้าเราศรัทธาในอานุกาพของพระผู้มี
พระภาคเจ้า การได้มีชีวิตอยู่ก็เหมือนได้แหวกว่ายในทะเลน้ำนมที่สดและหอมหวาน
ไม่มีความสิ้นหวังอาดูรใดมากล้ำกรายได้ นอกจากความอบอุ่นในชีวิตที่เต็มไปด้วย
รสชาติอัศจรรย์...” (จากนวนิยายเรื่อง “ทะเลน้ำนม” ของ “ชัชวาลย์ โคตรสงคราม”
หน้าที่ 446 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จัดพิมพ์ กระจดาษาปฐพี 456 หน้า
ราคา 290 บาท)

สวัสดิมิตรรักนักอ่าน นักเขียนที่รักทุกท่าน..และแล้วในที่สุด “หนอนอ้วน”
ผู้รักจะก่อการชูปชิบนิทาเจ้าเก่า เจ้าแรกและดั้งเดิมที่สุดก็มีโอกาสกลับคืนวิก “อีสาน
ไรเตอร์”อีกครั้ง ทั้งที่ตั้งใจว่าจะเลิกเขียนคอลัมน์แบบนี้เสียที เพราะอายุอานามก็
เพิ่มมากขึ้นทุกวัน..หนึ่ง สองก็คือต้องการให้น้องๆ ได้แจ้งเกิดในการเขียนคอลัมน์
แนวนี้กันบ้าง พลันก็พบเหมือนท่าน บก.สัญญา เค้าพบว่าหากคนเขียนน่าหมั่นไส้เท่า
“หนอนอ้วน” ไม่ได้ สำหรับนักเขียนใหม่ของเรา นั้น พวกเขาต้องการเป็นคอลัมน์นิสต์ใหญ่
กันหมด นั่งจิบกาแฟแสดงความคิดเห็นเรื่องบ้านเรื่องเมืองใหญ่ๆ โตๆ กันไป เข้าตำรา
“งานเล็กทำไม่ได้” “หนอนอ้วน” ไม่อยากพูดหรอก สร้างบรรยากาศไม่ดีนะ...) ตอนนี
บ้านเมืองเราก็อ้วนวายกันพอแรง เรื่องแบ่งค่ายแบ่งสีเป็นเหลือง แดง น้ำเงิน ชมพู
เหลืองรักเจ้า แดงล้มเจ้า แดงทักษิณ คอมฯ อารมณ์ค้าง มีระดมไพร่มาโค่นอำมาตย์...
ฯลฯ ไช้...ปวดหัวครับ พระเดชพระคุณท่าน ขณะเขียนคอลัมน์นี้ระเบิดลงทั่วไป
หมด ไม่รู้ว่า “เทพเทือก” กับนายกฯอภิสิทธิ์ประกาศพรก.ฉุกเฉินแล้วจะเอาอยู่มั๊ย....??

ถามว่า “หนอนอ้วน” เสือสีอะไร ตอบว่า สีอะไรก็ได้ ถ้าชกแล้ว รีดแล้ว ใสได้ พอดีตัวเป็นอันใช้ได้ โดยเฉพาะเสือของเพื่อนตัวสวย ๆ ใสกลับบ้านแล้วหลายตัวด้วยกัน (ไม่เชื่อก็กถามบก.จีบ “อัษฎางค์ ชมดี” แห่งจุฬาสารจอมสุรินทร์ ดูเถิด) แต่สีแดงตอนนี้ ดูน่ากลัวเกินไป... มีการขอสับเลือดสับเนื้อไปทำพิธีกรรมแปลก ๆ... บรี้อ สยดสยอง ครับ... “หนอนอ้วน” ขออิมวาทะ “อ.เสกสรรค์ ประเสริฐกุล” มาใช้นิดเดียวที่ว่า “จะเป็น สีอะไร เป็นเหลือง เป็นแดง ก็เป็นไปเถิด ขอให้เป็นตัวจริง ขออย่างเดียวอย่าเป็น อีแอบ...) เฮ้อ..อีแอบนี้มีทุกวงการนะ แล้วทำไมไม่เป็น อีตอก อีแตก หรืออีแต๋น ยัง พอมีประโยชน์กับชาวไร่ชาวนามั่ง.....

เข้าข่าววรรณกรรมดีกว่าเนาะ กระดาษมีน้อย เดี่ยวจะไปไกล ทำไม่ได้ เผลอไปรับปากกับท่าน บก.สัญญา เขาไว้ ณ ราตรีหนึ่งที่เชื่อนสิริกิติ์ริมฝั่งแม่น้ำน่านครั้น จะเบี้ยวไม่เขียนให้ น้องมันก็คงด่าเปิงเป็นแน่ นึกถึงไบหน้าชื่อใส ๆ ของผู้บากหน้าไป เป็นเขยใหม่เมืองสวรรค์โลก หมาด ๆ แล้วยิ่งทำไมลง คิดว่ามันเป็นกรรมเก่า ชาติก่อน “หนอนอ้วน” คงเคยเผาต้นฉบับ(ดี ๆ) ของนักเขียนอีสานทั้งจำนวนมาก ชาตินี้จึงต้องมา เขียนฟรีใช้หนี้เขาไม่รู้จบรู้สิ้นนะ...

ต้นเมษา(วันที่ ๖)ขณะปั่นต้นฉบับ “หนอนอ้วน” ไม่แน่ใจว่าตัวเองเป็นบ้าไปแล้ว หรือยังเพราะความร้อนของบ้านนี้เมืองนี้ รู้แต่เพียงว่าฉบับนี้มีข่าวมาให้เขียนเพราะมี วาสนาได้ติดสอยห้อยตามประธานฯ เจ้หน้อย (สุมาลี สุวรรณกร) ขึ้นรถไปเที่ยวฟรีกับ กพล.ภาคอีสาน(ขอนแก่น) ณ เชื่อนสิริกิติ์ จ.อุตรดิตถ์ และเหมืองแม่เมาะ ลำปาง(กิน เหล้า “เรด เลเบิล” ฟรีของเขาไปนิด ๆ หน้อย ๆ แค้สิบขวดเอง) ส่วนฉบับหน้า(ถ้าต้อง เขียน)ยังไม่รู้จะเอาอะไรที่ไหนมาเขียน ใครที่มีโครงการดี ๆ จะชวน “หนอนอ้วน” ไป กินไปเที่ยวฟรีที่ไหนละก็ รีบแจ้้งผ่านมาที่ท่านประธานฯ(สาวสวยลูกสอง)โดยด่วนเลย นะครับ ยินดีครับ จะให้ไปขึ้นเขาลงห้วยที่ไหน ขอแค่ไม่ต้องจ่ายเองเป็นใช้ได้ จริง ๆ นะ “หนอนอ้วน” ไม่ชอบเขียนข่าวด้วยโทรศัพท์เลยเป็นความสัตย์ (ปล่อยให้ “คอลัมนิสต์ วรรณกรรมแถว กทม.เขาทำกันเต๊อะ อ้าว...)

มิได้พบหน้าค่าตาเป็นแรมปี คืออดีตประธานฯ คนก่อนโน้น “อ.ปราโมทย์ ใน จิต” จากกุดชุม ยโสธร นอกจากขยันแปลวรรณกรรมซีไรต์ลาวในนามปากกา “จินตรัย”

ให้สนพ. นานมีบุ๊คขายรวบแล้ว ยังขยันคิดโปรเจกต์ที่ต้องใช้เงินในการทำหนังสือใหม่ออกมาสักเล่มหนึ่ง ขณะที่เขาคุยโครงการนี้ไปบนรถทัวร์ เจ้าตัวยังหาเงินไม่ได้แม้แต่บาทเดียว แน่نونว่าไม่เร็วก็ช้า เพื่อนๆ ที่พอมีทุนทรัพย์จะต้องเดือดร้อนเพราะเขาแน่นอน

อ้อ..งานนี้ควงแขนมากับภรรยาฝั่งสาว ซึ่งสวยละม้าย “บานเย็น รากแก่น” นั่นเทียว
ไม่รู้ว่ากลัวจะน้อยหน้าหรือเปล่า ครูหวด “สังคม เกสซ์มาลา” (เจ้าของคอลัมน์ “คิดแบบครุคมในเนชั่น สุดๆ) จึงพาภรรยามาประชันด้วย (สวยไม่สวย ดูรูปเอาเองครับ ท่าน) ที่แน่ๆ เสียงขับกลอนลำไม่เป็นรองใครแน่ เมื่อสามียื่นไม้ค้ำให้ ไม่ทำให้ใครๆ ผิดหวัง ถ้าอยากฟังให้ม่วนกว่านี้ตามไปฟังกันเองที่บ้านหนองบัวแดง ชัยภูมิ โนน... (ยินดีร้องให้ฟังทั้งสื่อเหลือง สื่อแดง)

ครับ ...บรรยากาศบนรถทัวร์ภาคเหนือเที่ยวนี้ ราวกับว่าย้อนอดีตคราไปเที่ยวทุ่งกะมังเมื่อยี่สิบปีก่อนไม่มีผิด เสียตายว่าขาด “เยี่ยม ทองน้อย” “เสถียร ยอดดี” และ “ฟอน ฟ้าฟาง” ทำให้สุรายังเหลืออีกมากมายหลายขวด นำอับอายแท้ๆ “หนอนอ้วน” ที่โดนไฟดูดเกือบตายตอน ม.ศ.สาม ตัดสินใจยกโทษให้ กฟผ.ไป และจะลืมเรื่องการที่พวกเขาเป็นอภิสิทธิ์ชนได้ใช้น้ำ ใช้ไฟฟรี พร้อมเงินเดือนเป็นแสนไปเสีย และนี่ถือว่าเขียนใช้หนี้ค่าเหล้า ค่าโรงแรมให้แล้วนะขอรับ

แต่สโมสรฯ ก็มีเพื่อนมิตรหน้าใหม่ๆ เข้ามาร่วมวงไพบูลย์ไม่ขาด เช่น ครูนักเขียนเมืองมุกดาหารสามคน ประกอบด้วย อนุทิพย์ ธารทอง หรือวิสัย สมประสงค์ (ผู้ไม่เคยรู้จักครูชลธิ ธารทอง มาก่อน) อันที่จริงรายนี้ไม่ค่อยใหม่เท่าไร เพียงแต่หยุดเขียนกวีไปเขียนงานแนวธรรมมะออกตามเว็บ.ลดความกั๊ก (แต่งงานมาสิบปีไม่อาจมีลูกไว้สืบวงศ์ตระกูลได้) ตอนนีเขามีนี้อองล้านกับบ้านหลังใหม่ ทำสวนอ้อยและสมุนไพรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ใครมีญาติเพิ่มสมรรถภาพทางเพศได้โปรดให้คำแนะนำด่วน (อ้อ...เขาอยู่ในกลุ่ม“ปึงไบ”ร่วมรุ่นกับ “สุขุมพจน์ คำสุขุม” “คำผา เพลงพิณ” “สาคร สารคาม” และทัศนาวดี ฯลฯ)

คนที่สอง เป็นศึกษานิเทศก์อยู่ อ.หนองสูง ชื่อ ศรายุทธ วงกะฮาด นามปากกา “เจน อักษราพิจารณ์”(ขออนุญาตเปิดเผยเลยนะท่าน จะได้ดังเร็วๆ)นักเขียนครุผู้มีภรรยาสวย(อีกราย)และหนังสือวรรณกรรมในตู้้น้อยกว่า สุชาติ สวัสดิ์ศรี ไม่มากนัก เขา

ตามจดตามจำประวัติของนักเขียนสโมสฯ ได้ดีกว่าเจ้าของประวัติเองเสียอีก และคน
สุดท้าย ชื่อ ประกาศิต คนไว ครูอัตราจ้างสอนพลศึกษา ร.ร.บ้านนาสะเมิง ผู้ชอบอ่าน
ชอบเขียน เจ้าของรวมเรื่องสั้น "จากสายน้ำสู่นคร" น้องใหม่คนล่าสุดจาก อ.ดอนตาล
ผู้มีบุคลิกลึกลับ ๆ คล้าย "ไชยา วรรณศรี" นักเขียนหัวใจข้างเมืองสุรินทร์

ไม่เขียนถึงเขาคงไม่ได้ ก็พี่ใหญ่วัย 60 ปีนี้ของเรา "สมคิด สิงสง" รายนี้ขึ้นเครื่อง
มาลงเชียงใหม่ แล้วย้อนมาร่วมดื่มกินและอ่านบทกวีในงานเลี้ยงที่เหมืองแม่เมาะ ลำปาง

เป็นบทกวีชุดใหม่ชื่อ "กาสรค์คำฉันท์" ซึ่งเจ้าตัวยินดีให้ไหลได้ฟรี ๆ ไม่สงวน
ลิขสิทธิ์ นักเขียนเจ้าของผลงานเพลง "คนกับควาย" ในวันนี้ ประกาศจุดยืนชัดเจนว่า
อยู่ข้างไหน ด้วยบทกวีชื่นชมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว สำหรับอดีต
ของนักปฏิวัติในป่าเขานั้น คงต้องขอให้ในอดีตไป ว่ากันตามจริงนักเขียนและกวีระดับ
ตำนานอย่างพี่สมคิดนั้นนะ สถานศึกษาใกล้บ้านอย่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นควรสนใจ

ติดต่อขอผลงานมาตีพิมพ์ให้เป็นเกียรติ ไม่ต้องรอส่วนกลางให้รางวัลศิลปินแห่ง
ชาติเสียก่อนหรอก คิดดู..มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยังมีความกล้าหาญเอานวนิยาย
ของ "ชัชวาลย์ โคตรสงคราม" มาพิมพ์ ไม่เข้าใจว่าครูอาจารย์ประเทศนี้คิดอ่านทำ
อะไรกันอยู่นะ....

หน้ากระดาษหมดเสียแล้วครับ...สำหรับใครที่"หนอนอ้วน"ยังไม่ได้นินทานั้น
อดใจไว้ฉบับหน้าเถอะ อ้อ..ใครมีอะไรให้รับใช้ก็ติดต่อผ่าน บก.นะครับ จะขึ้นบ้าน
ใหม่ ย้ายบ้านเก่า เปลี่ยนเจ้าหนี้ ออกหนังสือใหม่ ฯลฯ ยินดีรับใช้ทุกท่าน แม้ "หนอน
อ้วน"ไม่ได้เป็นทั้งส.ส.และส.ว.ก็ตาม ลาไปจนกว่าจะพบกันอีก สวัสดี.....

เรื่องสั้น

ประกาศิต ตูซไว

ก้นเพื่อนแก

อ้าวเฮ้ย...ไอ้อุดม เป็นไงมาไงถึงได้มาถึงบ้านเนี่ย ไอ้โห ไม่เจอกันตั้งนาน เปลี่ยนไปเยอะเลยนะแก ก้นสบายดี แล้วแกล่ะเป็นไงบ้าง เฮ้ง ! อ้าวเฮ้งอะไรของแก วะ เจอหน้ากันแป๊บ ๆ แม่งเฮ้งซะแหละ แกมารอนานยังเนี่ย เกือบชั่วโมง ไอ้โห โทษทีวะ พอดีที่โรงเรียนมีสังสรรค์กันนิดหน่อย นี่เบียร์เหลือตั้งสองขวด ก้นเลยถือติดไม้ติดมือกลับมาด้วย เอาหน่อยไหม เผื่อจะหายเฮ้ง

อะไรนะ วันพระ วันพระก็กินได้ จะไปจัดระเบียบบการกินเบียร์ให้มันยุ่งยากทำไมวะ ทำงานเหนื่อยมาทั้งวันก็หาอะไรผ่อนคลายกันหน่อย แกลองมองออกไปนอกระเบียงสีเห็นไหม แดดผิตากผ้าอ้อม สีส้มเหลืองดูไปได้ไม่สุขปลั่ง สุกฤณาถลาบินคืนรังอันแสนอบอุ่น...โรแมนติกจะตาย ได้เบียร์สักแก้วละกันนะ ไอ้โห โคตรเกาหลี่เลยละแก นาน...เอาชะหน่อย แกรอสักครู่ เดียวกันไปหาแก้วมาก่อน แล้วเราค่อยคุยกัน...

แกรู้แล้วใช่ไหมว่าผลสอบครูอัตราจ้างที่โรงเรียนบ้านเราวันนี้จะนั่งอ้อมลูกยายเกาเป็นคนสอบได้ ใช่...สอบได้อย่างน่าเคลือบแคลง แต่มันก็สมใจแกแล้วไม่ใช่หรือที่อยากได้คนในชุมชนเข้าไปดูแลลูกหลานตัวเอง ก็นั่นแหละสิ แล้วแกยังจะมานั่งชิมกระทืออยู่ทำไม เฮ้งโคตรเลยแก

ภาพโดย : ไมตรี ภาระหอม

เกิดมาทำไม เกิดมาใช้ชีวิตสิ ถ้ามอะไรซ้ำซาก แล้วแกเกิดมาทำไม เกิดมาเพื่อ
กอบกู้โลกจากสัตว์ประหลาดหรือ ปะไร่ พุดเป็นหนังการ์ตูนไปได้ เดี่ยว ขอจิบเบียร์ให้
ชุ่มคอชะก่อนเดี๋ยวกันจะสาธยายอะไรให้ฟัง...

อิมม์ แกยังจำเมื่อสักสี่ปีก่อนได้ไหม ตอนที่กันกับแกลาออกจากความเป็นครูอาสา
สมัครสอนผู้ไม่รู้หนังสือในหมู่บ้านตามหุบเขาเพราะทนดูหัวหน้าโกงกินเงินงบประมาณ
ไม่ไหวนะ ไซ้ ...ก็พอดีโรงเรียนขยายโอกาสบ้านเราเขาประกาศสอบครูอัตราจ้าง เขา
รับเอกทั่วไปหนึ่งตำแหน่ง กันกับแกก็เลยสมัคร มีมาสมัครสี่คน ชาย...ลูกชาย ผอ.
โรงเรียนคนหนึ่ง พี่ในหมู่บ้านอีกหนึ่งและก็กันกับแก สี่คนพอดี พี่แกชื่อสมหวัง กันจำได้

ยังจำได้อีกว่าคราวนั้นไม่มีการสอบข้อเขียน ให้ครูในโรงเรียนสัมภาษณ์เอาเลย
ลูกชาย ผอ. แม่งได้ที่หนึ่ง แกได้ที่สอง พี่สมหวังได้ที่สาม ส่วนกัน... เออรู้ สอบสัมภาษณ์
มันวัดอะไรไม่ได้หรอก เออก็รู้ว่ามันไม่ยุติธรรม แต่มันก็ทำไปแล้วนี่ ฮ้ายย... แต่กันยัง
สงสัยแกอยู่อย่างนะ เอ้า ก็อีตอนที่ลูกชาย ผอ. ทำงานได้เทอมเดียวแล้วลาออกไปทำ

ที่อื่นนั่นนะ แก่ได้ที่สอง เขาเรียกแก่เข้ารับช่วงต่อไม่ใช่หรือ ก็นั่นนะซี แล้วทำไมแกถึงปฏิเสธวะ กันไม่เข้าใจแกจริง ๆ ไอ้ที่วันที่ผลสอบออกมาตอนนั้นอะนะ แก่โกรธเป็นพิน เป็นไฟ วิพากษ์วิจารณ์โรงเรียนเสียยกใหญ่ ถึงขนาดเรียกเพื่อนพ้องน้องพี่มาประชุม กันซะเต็มบ้าน ประกาศซะลั่นว่าจะไล่ ผอ.โรงเรียนหนี แต่พอลูกชาย ผอ. ไปแล้วเขา เรียกแก แก่กลับหลีกทางให้พี่สมหวังซะงั้น อะไรนะ ไอ้โห ไม่อยากทำงานร่วมกับคน เลว ๆ ฤษีชีวิต พุดซะกันชนลุก ยังกับแกดีตายล่ะ ฮ่า ๆ เออ ๆ พุดเล่น ๆ ฮ้ายย... แต่ ก็นะ แก่คงผิดหวังกับสังคมมากสินะ เพราะหลังจากนั้นมาแกก็หันหลังให้กับทุกสิ่งทุกอย่าง เลือกใช้ชีวิตสันโดษ เลือกเป็นเกษตรกรซะงั้น กันชวนไปสอบที่ไหน ๆ แก่ก็ไม่ ยอมไปสักที แก่เนี่ยมันจริง ๆ เลีย

มีะ ส่งแก้วมา เต็มเบียร์อีกหน่อย กำลังกรึม ๆ ได้ที่เซียว แก่ก็เป็นซะอย่างนี้ อุดมคติกินอิ่มท้องก็ไม่ได้ ไม่รู้จะกอดไว้ทำไมนักหนา ให้กันว่าอะนะ แก่จะไปชิงชังครู หมดทั้งโรงเรียนมันก็ไม่ถูก ครูที่ทำหน้าที่สอบสัมภาษณ์เขาก็น่าเห็นใจ เขาเป็นลูกน้อง หัวหน้าแม่่งสั่ง เอ้า ถึงหัวหน้าไม่สั่ง แต่ใครก็รู้ว่าควรให้คะแนนยังไง ซินไม่รู้เดี๋ยวกก็เบิก ชั้นเงินเดือนกันพอดี ไซ้...มันไม่ยุติธรรม แต่แกจะไปเรียกร้องอะไรกับคนอื่น แก่เคย ได้ยินวาทะกรรมของอัลแบร์ กามูใหม่ เดียว ๆ กามูว่าไงนะ อิมม์... อ้อ

ผมรักความยุติธรรม แต่ผมจะปกป้องอาจารย์สาม...ชำนาญการพิเศษของผม ก่อนความยุติธรรม ฮี ฮี เป็นไง คมโคตร ๆ ห๊ะ ไม่ใช่หรอ...อะไรวะ

เออ ๆ ช่างเถอะ มันจะเป็นวาทะหรืออรรถะของใครก็ช่างแม่่งเถอะ ว่าแต่ ไอ้เจ้าความยุติธรรมที่ว่าเนี่ย มนุษย์เป็นคนประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาไซ้ใหม่ เพิ่งไซ้มาได้ ไม่ก็พันปีเองไซ้ใหม่ ก็นั่นนะซี ฉะนั้นแกก็ไม่ควรไปเดือดเนื้อร้อนใจถ้ามนุษย์พรรคนั้น เขาจะไม่พกมันติดตัว ฮ้ายย... กันรู้ว่าแกเจ็บปวด แก่เครียด แก่วิตกกังวล ซ้าย...ไม่มี ใครเข้าใจ สาบานได้ขนาดกันยังสับสนในความคิดพิเรนทร์ ๆ ของแกเลย เฮ้ย แก่เมายังเนี่ย เอะ ๆ หน้าแดงยังกับตุตลิ่ง

คนเรานั้นก็เป็นเสียอย่างเงี้ย อยากให้คนอื่นเข้าใจ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่เคยเข้าใจ คนอื่น

อ้อ...ตัวแทนศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แก่เป็นในนาม
ของตัวแทนศิษย์เก่า มีอ่า...ตัวแทนฝ่ายสงฆ์ ตัวแทนฝ่ายผู้นำหมู่บ้าน ฝ่ายภูมิปัญญา
ท้องถิ่น มีตัวแทนจาก อบต. ด้วยสองคน เขาคงเห็นว่าแกพอมีความรู้และว่างงานอยู่
กระมังถึงเลือกเอา

อะไรนะ แต่เขาก็เลือกคนผิด เออใช่ ๆ ฮ่า ๆ

แรก ๆ แกก็เจียบ ๆ ไซ้ใหม่ รู้จักเจียมเนื้อเจียมตัวดี เปิดเทอมทีก็ไปรับฟัง ผอ.
กับคณะครูเขาพลาบทีแล้วก็กลับ ไม่มีปากมีเสียงกับใครเขา ออกก็ไซ้ บทบาทแม่งมีแค่นั้น
นั่น เสนออะไรไปก็เหมือนกับผายลมให้หามันดมมันนั่นแหละ กันเคยบอกแกแล้วว่าอย่า
ไปรับเป็นเลียเสียเวล่ำเวลาปลุกต้นไม้แก่เปล่า ๆ แต่แกก็ยังดีอด้าน บอกกันว่าอย่างน้อย
ก็ได้เสนอความคิดเห็นดี ๆ ความคิดเห็นที่ชี้อะไร ความคิดเห็นที่ทำให้ครูเขาเขม่นแค้นนะ
สิ ก็อย่างที่กันบอกแกไง ตามทฤษฎีนะมันไซ้ มันเยียมเลยละ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน
การกำหนดทิศทางการศึกษา ผลิตเด็กให้มีคุณภาพ ปะไร แล้วยังงี้ แกก็เห็นไซ้ใหม่ละ
ว่าท้ายที่สุดแล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็ยังอยู่ในมือของครูเหมือนเดิม กันว่าแกน่าจะยอมรับ
ความจริงแล้วปล่อยวางนะ ไม่น่าไปนั่งตีฝีปากกับเขาให้เสียความรู้สึกเลย...พับผ้าสิ

นี่ บางทีกันก็สงสัยอะนะ กันค่อนข้างแน่ใจว่าชุดประสบการณ์ชีวิตของแกมี
ปัญหา เข้า มีความเป็นไปได้นะแก สภาพแวดล้อมในวัยเด็ก สภาพสังคม การเลี้ยงดู
ของพ่อแม่ สิ่งที่เคยบ่มเพาะอีกหลาย ๆ อย่าง แม่งส่งผลทั้งนั้น มันกล่อมเกลาคูปนนิสัย
ทัศนคติของแกให้เป็นแบบนี้ไง สังคมมีชีวิตหลากหลายที่ไม่ได้ตั้งใจ แทนที่แกจะทำใจ
ยอมรับ แกกลับปลักไสมันหนี สุดท้ายแกก็มองคนอื่นด้วยสายตาที่คอยจับผิด วิพากษ์
วิจารณ์ ตำหนิติเตียน บางทีก็ถึงขั้นกริ้วกราดเมื่อเห็นโลกไม่เป็นอย่างไร

ปะไร โลกนะโว้ย ไม่ใช่มะนาวจะได้บีบใส่ส้มตำเอาตามใจชอบ

เฮ้อ...แกก็ยังเป็นคนชนิดที่แบกความรู้สึกเป็นห่วงยุคสมัยอยู่เหมือนเดิม ทั้ง ๆ ที่
ทรัพยากรโลกกว่าครึ่งก่อนกำลังร่อยหรอลงทุกที อนาคตของเด็ก ให้ตายสิ แกจะพรวด
ไปถึงเมื่อไหร่ ตอนนี่ ณ เวลานี้ สิ่งที่แกควรแก้ไขคือตัวแกเอง ไม่ใช่สิ่งอื่น

กันรู้ กันก็เห็น ปัญหาเด็กรุนแรงมากขึ้น จบประณมยังอ่านหนังสือไม่ออกเขียน
ไม่ได้ พออย่างเข้ามัธยมก็เริ่มมีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงต่อความรุนแรง ต่อยาเสพติดและเพศ

สัมพันธ์ ซ้าย...โดยเฉพาะในหมู่บ้านของเรา แล้วไง แกจะแก้ไขยังไง เพราะครู... แกก็โทษแต่ครูอยู่เรื่อย ไม่แน่น่า กันว่าสื่อก็มีส่วนนา ก็ดูซี เดียวนี้โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แมกกาซีน นิตยสาร อินเทอร์เน็ต แม่งมีแต่สิ่งยั่วยุและความรุนแรงทั้งนั้น สังเกต การพูด การกิน การแต่งกาย การใช้ชีวิตของเด็กก็รู้ ก็อปปีมาจากสื่อทุกกระเบียดนิ้ว อาราย...แกยังจะมาโทษครูอีกหรือ เอาละๆ แต่ก่อนกันก็เคยคิดเหมือนแกอะนะ ที่ว่า ครูเดี๋ยวนี้ไม่เหมือนครูสมัยก่อน ครูสมัยนี้สนใจแต่เรื่องของตัวเอง ผลงาน ความชอบ ครูเชี่ยวชาญ-ชำนาญการอะไรต่อมิอะไร่วนวายไปหมด

เออๆ สุดท้ายก็มาสอนให้เด็กเป็นควาย-เซ็นเตอร์ ซ่าๆๆ แกคิดได้ไงวะ...ควาย-เซ็นเตอร์

ดูเหมือนไอ้การเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี่แหละกำลังก่อปัญหา ประชุมกรรมการ ที่ไรแม่งก็พูดกันแต่เรื่องเด็กโดดเรียน เด็กหนีเที่ยว เด็กกินเหล้า เด็กติดสาระเหย ซ้าย... อาทิตย์ก่อนเห็นเขาว่าพากันปีนต้นไม้ไทรข้างสนามฟุตบอลดมกันเลยทีเดียว แกมมีเด็ก อนุบาล เด็กปอหนึ่งปอสองเฮโลไปมุงดูอีกต่างหาก ฮี ฮี พัฒนาคือควาย-เซ็นเตอร์โคตรๆ

อ้อม มันก็น่าคิดนะ เด็กถึงขั้นทำอย่างนั้นในบริเวณโรงเรียนได้ ถือว่าสาหัสทีเดียว อะไรของแกอีก อ้อ...เด็กมัธยมดูหนังโป๊ในห้อง กันก็ได้ยิน หลานชายกันที่เพิ่งจบ ม. สาม มันเล่าให้ฟัง มันว่านะ กันก็ไม่ว่าจริงเท็จแค่ไหนหรอก เดียวๆ ยื่นแก้วมาก่อน กินเหมือนรีบไปตายเลยนะแก หลานกันนะหรือ มันก็บอกว่าครูไม่ค่อยสอน ยกแต่เครื่องเล่นวีซีดีมาฉายให้ดู เวลาสอนก็สอนแต่พวกผู้หญิง ทำเป็นเอ็นดูคนนั้นคนนี้ จับไม้จับมือ มีโอกาสโอบเอว...โอบ มีโอกาสกอด...กอด พูดพร่ำทำเป็นเนียนไปเรื่อย เด็กมัธยมต้นมันโตแล้วนา มันก็รู้ว่าครูเขียนนั่นคิดอะไร กันอยากให้แกเห็นตอนที่มันเล่า จังวะ หมัดเนียแม่งกำแน่นเลยเชียว ตาสองข้างแทบโปนออกจากเบ้า ผู้หญิงนั่นแฟนมันด้วย มันว่า แม่งสบบถสาบานยกใหญ่ ครูเชียๆ อย่าให้เจอตามงานวัดแล้วกัน จะซัดให้น่วมคาตีนเลยคอยดู มันว่า คิดดู แม่งแค้นถึงขั้นจะตีครูที่เคยสอนมันมา ทرفีโคตรๆ

สมควรหรือ แกพูดได้ไงวะ อ้อม ก็อาจจริงอย่างแกว่านะ สอนยังไงก็ได้ยังงั้น สอนเชียๆ แม่งก็ยอมย่อนศรแบบเชียๆ เฮ้อ ดีที่โรงเรียนที่กันอยู่ไม่ค่อยมีอะไรอย่างนั้น โรงเรียนกันมีเฉพาะประถม เด็กแค่ร่อยกว่าเอง เลยดูแลกันง่ายหน่อย เออวะ อยู่

ห่างจากนี้ตั้งสิบแปดกิโล เชื่อบ้างคงแพร่ไปไม่ถึงอย่างแกว่ากระมัง ฮ่า ๆ ๆ ช่างคิดนะแก
แผ่นหนังมาจากไหน พวกมันพากันไปจากบ้านนะสิ ก็มันรู้อยู่แล้วว่าครูสอนแต่
แบบนั้น ทำรูมร่ามกับผู้หญิง เสร็จแล้วก็ให้ผู้หญิงมาสอนพวกผู้ชายอีกทอด แกคิด
ดูแล้วกัน หูหนวกสอนตาบอด จะได้เขียนอะไร ฝากการบ้าน-เปิดวีซีดี แล้วครูก็หนีออก
จากห้อง ไม่รู้ออกไปไหน บอกแต่ว่ามีธุระ แล้วไง หมาไม่อยู่... ปะไร๋ แมวกับหนูก็พา
กันปิดประตูหน้าต่างนะสิ เปิดหนังไปดูกันใจครีมีไปเลย ฮ่า ๆ ๆ ได้ความรู้โคตร ๆ แล้ว
ยังงี้ไม่ให้เด็กสู่มเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ยังไง

ฮ้ายย... แต่ตอนท้ายที่เล่ามันก็ดูซิม ๆ ไปนะ มันว่าถ้าย้อนเวลากลับไปได้มันจะ
ไม่ทำตัวแบบนั้น มันยังสงสัยอยู่เลยว่าทำไมครูไม่ค่อยเข้มงวด โตจนหมาเลียกันไม่ถึง
แล้วยังเขียนไม่ได้อ่านไม่ออก ฟังน้ำเสียงที่พูดมันก็รู้ตัวนะว่าผิด หือ พ่อแม่รังแกฉัน
เออใช่ ๆ คล้าย ๆ กับนิทานเรื่องนั้นเลยแหละ

มีสิ ผอ. มีส่วนโคตรเลยแหละแก เป็นผู้บริหาร เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย กำหนด
ทิศทางการพัฒนาเด็กนักเรียน ทั้งคอยสนับสนุนและให้กำลังใจลูกน้องในการทำงาน แต่
นี่อะไร เห็นใคร ๆ ก็บอกว่าแกนะเมมาเข้าเมมาเย็น อิมม...กรณีผู้บริหารนี้ว่าคิดนะ ใช้เงิน
ใช้เส้นสายวิ่งเต้นมาสอบเป็น ผอ. ความสามารถไม่มี บริหารงานก็ไม่เป็นไม่ยุติธรรมกับ
ลูกน้อง ความชอบไม่ตกถึงมือคนทำงาน ใช่ ๆ สุดท้ายครูก็พากันแบ่งกลุ่มแบ่งก๊กนินทา
กันจนไม่เป็นอันเรียนอันสอน เดียวก็หาว่าคนนั้นได้ขั้นครึ่งเพราะเลียแก่ง คนนี้ได้สอง
ขั้นเพราะดูดีเป็น คนโน้นไม่ต้องพูดถึงต่างชาอำรับขั้นพิเศษทุกปี หี หี หี

ฮ้ายย... อย่าไปคิดมากเลยวะ มันก็คงเหมือนกับโรงเรียนขยายโอกาสตามชนบท
ในหลาย ๆ พื้นที่นั่นแหละ วุ่นวายสับสน จนไม่รู้ว่าต้นสายปลายเหตุมันอยู่ที่ไหน หือ
ทฤษฎีแยกประถมมัธยม ทฤษฎีอะไรของแกว่า อิมม...หมายความว่าแยกประถมแยก
มัธยมเป็นคนละโรงเรียน แยกวัยรุ่นออกจากเด็กเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบพฤติกรรม
เข้า ครูก็ต้องมีจรรยาบรรณด้วย ฮ่า ๆ ๆ สุดท้ายแกก็มาลงที่ครูเหมือนเดิม

แต่กันไม่คิดเหมือนแกนะ ยืนมองอยู่ข้างนอก คอยจับผิด เห็นอะไรไม่ดีไม่งามก็
วิพากษ์วิจารณ์เขาไปทั่ว ทั้ง ๆ ที่แกไม่เคยรับรู้ข้อเท็จจริงอะไรเลย จริง ๆ แล้วมันมีเหตุ
มีปัจจัยจิปาถะที่ทำให้การศึกษาของเราที่ย่ำต๊อกอยู่อย่างนี้ อย่างเช่นสภาพแวดล้อม
สังคมครู สภาพแวดล้อมสังคมเด็กในแต่ละท้องถิ่น ประเพณีค่านิยมของชุมชน สิ่งเหล่า

นี่มีส่วนเกี่ยวพันหรือไม่กับขั้นตอนคุณภาพการศึกษาของเด็กทั้งนั้น ใช่สิ ทำไมจะไม่ใช่ และอีกอย่างที่ต้องตระหนักก็คือสื่อโทรทัศน์ แม่งไปถึงชนบทไวกว่านโยบายและเงินทุนจากภาครัฐซะอีก

รู้สิ...กันก็ค่อย ๆ ศึกษาเอาจากโรงเรียนที่กันอยู่นั้นแหละ

กันนะหรือ กันไม่ใช่ประเภทที่เอาแต่เรียกร้องให้คนอื่นเข้าใจ ตรงกันข้าม กันกลับพยายามทำความเข้าใจคนอื่นเสียมากกว่า กันไม่เหมือนแกละ ที่ทนดูตายต่อความทุกข์ยากของพ่อแม่ได้ลงคอ เออ ๆ ก็ใช่อยู่ ชีวิตแกล...แกลมีสิทธิ์จะทำอะไรก็ได้ แต่แกลองคิดดูนะ พ่อแม่ทนลำบากลำบากส่งแกลเรียนจนจบเพื่ออะไรวะ

เออละ ๆ กันไม่ตำหนิแกลหรอก คนเราต่างก็มีเหตุผล ต่างก็มีจุดยืนของตัวเอง ทั้งนั้น แกลเลือกอุดมคติ ส่วนกันเลือกพ่อแม่ พอมีโอกาสกันเลยทิ้งแกลไปสอบครูอีกรอบ ใช่ เขาเปิดรับเฉพาะเอกสังคมาศศาสตร์ กันไม่มีคู่แข่งเลยสอบได้ ครูรับจ้างเนี่ยแหละ อย่างน้อยก็ตอบใจത്യพ่อแม่ได้ละว่า แล้วยแกลก็ต้องเข้าใจด้วยนะ ว่ากันจำเป็นต้องห่าง ๆ แกลไว้ คือ...ต้องยอมรับว่าบางทีความคิดของแกลก็ทำชีวิตกันเป๋ไปเหมือนกัน

แต่ก็นั่นอะนะ พอมาเป็นครู กันก็ได้เห็นอีกด้านของเหรียญ... เบียร์หมดวะ เดียวกันออกไปซื้อที่ร้านก่อนนะ เฮ้ย ยังไม่พอ อย่าเพิ่งกลับ กำลังได้ที่เซียว เดียวรอ เดียว แกลอย่าเพิ่งไปไหนเดี๋ยวกันมา...

รอนานไหม พอดีแม่ฝากซื้อผักซื้อหอมด้วย กันเลยขี่รถไปซื้อที่ตลาด แม่กำลังทำกับข้าว...ไม่รู้เหมือนกันว่าทำอะไรกิน แต่เดี๋ยวยังไงอยู่ทานข้าวด้วยกัน ก่อนค่อยกลับบ้านนะ

เมื่อที่ตลาดเข่าว่ากันว่ายายเภาแม่นั่งอ้อมจ่ายให้ ผอ. โรงเรียนราว ๆ ห้าหมื่นบาทในการสอบเข้าทำงานครั้งนี้ ครูอัตราจ้างเนี่ยแหละ อย่าดูถูกนะแกล เดียวนี้ครูรับจ้างก็มีความมั่นคงนะจะบอกให้ เข้าไปแล้วออกยาก คนเขาก็เลยยอมจ่ายใจ ถอนหายใจทำไมวะ คิดมากโคตรเลยแกล พุดยากวะ มันเป็นค่านิยมไปแล้ว เรียกไม่เรียก แต่คนสอบก็พร้อมที่จะจ่ายถ้ามันทำให้เขาสมหวัง

เดี๋ยวนี่งานแม่งหายากนะแกล แต่แกลก็น่าจะดีใจไม่ใช่หรือที่ได้ครูเป็นคนในชุมชน หึ ๆ ในที่ประชุมกรรมการสถานศึกษามีคนเขาว่าแกลอภิปรายคอเป็นเอ็นเลยไม่ใช่หรือ

ไอ้เรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครนะ ก็นั่นนะสิ แล้วแกยังไม่พอใจอะไรอีก อ้อเหอ แก รู้สึกกระอักกระอ่วนใจ สมเพชตัวเอง ที่อุตสาห์เรียกร้องความชอบธรรมกับคนอื่น แต่ คนในชุมชนของแกกลับทำซะเอง แล้วแกก็แต่ต้องไม่ได้เสียด้วย ฮ้ายย...ทำใจเถอะ ว่าจะ ชีวิตแม่งก็ชอบเล่นตลกกับเรายังงี้แหละ

น่าอายเนาะ เอ้า ก็คำพูดของแกในวันนั้นไง ทั้งสวยหรูทั้งโอหังเสียจนน่าหมั่นไส้ เขาว่าเขาขาดครูวิทยาศาสตร์ แต่แกกลับเถียงจะให้เปิดรับเอกทั่วไปซะใหม่ แกรู้...รู้ว่าคนในชุมชนของแกไม่มีใครจบเอกวิทย์สักคน ฮ่า ๆ ๆ ที่ประชุมเจียบกริบฟังแกพล่ามอยู่คนเดียว ผอ.อุปมาโรงเรียนว่าไงนะ อ่า...เปรียบโรงเรียนเป็นดั่งกางเกง ขาดตรงไหนก็ปะตรงนั้น แต่แกกลับบอกว่าไงนะ อีอืม...มันก็จริงอยู่ สอบอัตราจ้างที่ผ่าน ๆ มา ก็มีแต่ลูกหลาน ผอ. ทั้งนั้นที่ได้ ชาวบ้านตาสีตาสาไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมเขาหรือก พอคราวนี้แกเลยไม่ยอมว่างั้นเถอะ ไซ้ ๆ แกว่าต่อให้กางเกงนั้นปะดียังไงก็ช่าง แต่ถ้าไม่ซักไม่ทำความสะอาดใส่ไปก็รังแต่จะก่อปัญหา มีกลิ่นเน่า ไม่สบายตัว แถมอาจเพาะเชื้อราโรคผิวหนังอีกต่างหาก ฮ่า ๆ ๆ วู้...คิดได้ยังไงวะ อีอืม มันก็จริงอะนะ ณ เวลานี้ เรายังไม่ต้องการนักวิทยาศาสตร์ อะไรนะ เราต้องการนักจิตวิทยา... ทำไม สังคมกำลังป่วย ไซ้ อีอืม... เราต้องการหมอ ไซ้ ๆ เราต้องการทั้งนักจิตวิทยาและกัหมอ ต้องเป็นคนที่มีศรัทธาด้วย ไอ้โห หายากนะแก มีะ ๆ เดิมเบียร์อีกหน่อย อย่าเพิ่งเครียด อย่าเพิ่งเมา คัมปาย ๆ ยินดีด้วย หลังจากวันนั้นแกก็ถูกครูทั้งโรงเรียนแม่งเกลียดชั้หน้า ฮ่า ๆ

ฮ้ายย...แกนี่มันจริง ๆ เลี่ย กันขอลถามแกอย่างได้ใหม่ บอกกันหน่อย ไอ้ที่แกพล่ามเป็นวรรคเป็นเวรเกรี้ยวกราดด่าทอใครต่อใครไปทั่วเนี่ย มันเพื่ออะไรวะ ด่าแล้วสังคมแม่งดีขึ้นเหอ ดียังไง ตรงไหน กันเห็น ส.ส. ด่ากันที่สภาที่ไร แม่งก็มีแต่จะต๋อยปากกันเท่านั้น ปะไร หรือเพียงเพื่อแกจะได้บอกใครต่อใครว่าแกยังเป็นคนดี แกยังเป็นห่วงสังคม แกจะได้ไม่รู้สึกลิดเวลามองเห็นความเลวระยำตำบอนต่าง ๆ นี้ แต่สุดท้ายแกก็ไม่ได้ทำอะไรเลย... แกลองค้นเข้าไปสิ๊ก ๆ ในจิตใจของแก แล้วลองถามมันดูว่าที่กันพูดเนี่ยมันจริงไหม ในขณะที่แกกำลังแอนตี้ระบบสร้างคนของภาครัฐอยู่เนี่ย กันอยากรู้จริง ๆ ว่าระบบอะไรที่สร้างคนแบบแกขึ้นมาวะ

เออละ แกต้องเข้าใจนะว่าคนทุกคนต่างก็อยากเป็นคนดีทั้งนั้น แต่บางทีศักยภาพและสิ่งแวดล้อมอาจไม่เอื้ออำนวยให้ทำก็ได้ รู้ไหม...พอกันเข้าไปเป็นครู กันรู้เลยว่า

การจะสร้างคนเนี่ยแม่งยากส์โคตรๆ ไม่ง่ายเลยที่คนคนหนึ่งจะหล่อหลอมเด็กเป็น ร้อยๆ ให้มีอนาคตที่ดีได้ทุกคน ทำไมนะหรือ อ่า...อย่างเช่นกันสอนเด็ก ป. สาม ว่าการ กินเหล้าเป็นสิ่งไม่ดี มันเป็นสารเสพติด ทั้งเปลืองเงินและเสียสุขภาพ แล้วไง พอกลับบ้านตอนเย็น แม่งเห็นพ่อนั่งก๊งอยู่กับเพื่อน เหอะ และที่ร้ายอะนะ พอเหล่าหมด พ่อเขี่ยแม่งดันเลือกใช้ลูกไปซื้อให้อีก ะยำใหม่ล่ะแก๊ว ไอ้ที่หนักหนากว่านั้นไม่ต้อง พูดถึง เล่นไฟ ไฮโล ดูหนังโป๊ ทะเลาะเบาะแว้งกันให้ลูกเห็นหรือไม่ก็ถึงขั้นลงไม้ลงมือ ตบตี... ฤษีชีวิต แล้วอย่างนี้จะให้บอกให้สอนยังไงไหว

กันมาคิดๆ ดูอะนะ จริงๆ แล้วกันว่าเรากำลังหลงทางวะ เอ้า ก็เป้าหมายของการศึกษาไง เดี่ยวนี้การศึกษาแม่งกลายเป็นธุรกิจไปแล้ว วุฒิบัตรกลายเป็นสินค้าที่คน ทุกอยากแลกซื้อ แคมรัฐบาลบ้องตีนยังเน้นเอาแต่ปริมาณอีก บรรลี่ยใหม่ล่ะแก

กันไม่ได้เป็นคนลุ่มลึกอะไรหรอกนะ แต่กันว่าการศึกษาที่แท้มันควรจะมีอะไร มากกว่านี้ แน่ะๆ เห็นไหม แม่งเอี้ย เผลอแป็บเดียวแม่งเครียดเลยวะ นี่แหละกันถึง ไม่อยากคุยกับแก คุยปั๊บฟุ้งซ่านปั๊บ ฮ้าย... กินเบียร์ดีกว่า

อะไรอีก เอ้าๆ ถ้ามมา คุยแล้วก็คุยให้มันจบๆ แกนี่มันจริงๆ เลีย พับผ่าสิ

อืมม...การศึกษาที่แท้จริงตามความคิดของกันอะนะ กันว่าหลักใหญ่ๆ เราควร มุ่งปลูกฝังให้เด็กรู้จักสงสยและคลี่คลายข้อสงสัยนั้นๆ อย่างมีเหตุมีผล ที่สำคัญต้องมี ศรัทธาและมีเจตธรรมต่อข้อสงสัยนั้นๆ ด้วย อีกอย่างถ้าแกสังเกตนะ กันว่าที่ผ่านมา เราขาดครูที่จะสอนให้เขารู้จักคุณค่าของแผ่นดินถิ่นเกิดของตัวเองมาตลอด หรือแกว่าไง

ไอ้การประเมินวิทยฐานะครูโดยการจัดทำผลงานและส่งให้กรรมการอ่านนะ กันก็ว่าเราควรยกเลิกได้แล้ว วันๆ ครูแม่งไม่เป็นอันทำอะไรเลย จ้องแต่จะทำผลงานทำ เดี่ยว นักเรียนแม่งก็ปล่อยปละเลยไปตามยถากรรม ครูบางคนเขียนผลงานไม่เก่งก็จ้าง ให้คนอื่นเขียนให้ สุดท้ายยังต้องใช้เงินวิ่งเต้นไปยัดให้กรรมการที่อ่านผลงานอีก กว่าจะ มีชำนาญการ-ชำนาญการพิเศษแม่งหมดเงินเป็นแสนๆ ไม่เห็นนักเรียนจะได้ประโยชน์ อะไรเลย มีครูหลายคนทีโคตรเบื่อกับระบบนี้บ่นให้ฟัง อยากเห็นผลสัมฤทธิ์จริงๆ แม่ง ทำไมไม่ลงไปประเมินที่ตัวเด็ก อยากรู้ว่าเด็กเก่งหรือไม่เก่งก็จัดทำแบบทดสอบเด็ก ไปเลยไม่ให้อาย จะได้รู้ด้วยว่าครูทำงานจริงหรือแค่เอากระดาษไปหลอกให้อ่าน ไซ้ๆ ผลประโยชน์มันเยอะอย่างแกว่าแหละ คงเปลี่ยนยากวะ

ก็ไชนะซี สำคัญที่สุดแล้วอาชีพรุ่นะ สำคัญกว่าหมอ-กว่าผู้พิพากษาเสียอีก
แกคิดดูนะ ถ้าแม่พิมพ์หน่วย ครูแม่เองช่วย สังคมที่ผลิตออกมาจะเป็นยังไง ท่านพุทธ
ทาสยังบอกไว้เลยว่า สันติภาพของโลกขึ้นอยู่กับระดับศีลธรรมของเยาวชน ใคร ๆ ก็รู้
รัฐบาลแม่งก็รู้... อยู่ที่ว่าจะทำ-จะคิดแก้ไขกันจริงๆ หรือเปล่าเท่านั้นเอง

เฮ้อ...พอ ๆ เลิกพูด ๆ แม่งปวดกบาลวะ จิบเบียร์กรีม ๆ แล้วไปหาเหล่หญิงยัง
จะดีเสียกว่า

ห๊ะ อะไรแม่ ท่านข้าว... ครับ ๆ เดี่ยวตามไป ฮ้ายย... เออล่ะ ๆ ป๊ะ-ไปทานข้าว
ด้วยกัน แม่มาเรียกแล้ว อ้าว จะกลับเลยหรือ ไม่อยู่ทานข้าวด้วยกันก่อนหรือ มีธุระ
ที่อื่นอีก อะไรของแหวะ เอา ๆ ตามใจ มีโอกาสคราวหน้าค่อยคุยกันใหม่ ฮ้ายย...ว่า
แต่ไอ้ที่เราคุย ๆ กันเนี่ย มันเป็นปัญหาเก่าแก่มาหลายร้อยปี ไม่รู้ก็ปีก่ชาติถึงจะแก้กันได้
คนอื่นคิดยังไงกันไม่รู้นะ แต่ถ้าการจัดการศึกษาของภาครัฐแม่งยังเฮงซวยลงไปเรื่อย ๆ
อย่างนี้ละกันนะ กันว่า... สถาบันครอบครัวและแผ่นดินใต้หัวแม่ตีน น่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด
ที่เราควรเรียนรู้กันว่า หรือแกว่าไ

เออล่ะ กันดีใจนะที่แหวะมาเยี่ยม โชคดีเพื่อนแล้วค่อยเจอกันใหม่.

เรือบจากปก

อีสาฬไรเตอร์

ลูกผู้ชายชื่อสมคิด สิงสง

สมคิด สิงสง “ไม่เบียดเบียนผู้ใด อย่าให้ใครรังแก”

ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาผมจะถือคติที่ว่า “ไม่เบียดเบียนผู้ใด แต่อย่าให้ใครรังแก”

และยึดมั่นอยู่ในอุดมคตินี้เสมอมา ดังนั้นจึงเป็นคนที่ค่อนข้างไปทางอ่อนน้อม
เกรงใจคน แต่ถ้าเมื่อไรรู้สึกว่ารุกรังแกก็จะกร้าวทันที คนที่เคยได้ยินแต่ชื่อ สอนใหญ่
จะนึกว่าเป็นคนก้าวร้าว ชอบคุกคามผู้อื่น แต่ความจริงตรงกันข้าม

“ฉบับ 16

369 กุศวายุก็ชื่อสัตย์ มิดดโกงโครมาสูง	บ่มีตระบัด
370 กูกอบกุกทำบำรุง เผด็จโดยตนตระหนัก	บ้ำเพ็ญผดุง
371 ห่อนรานรบใครแตกหัก ก็หยิ่งผยองพองชน	แต่อย่าหยามศักดิ์
372 นี้ละเขามีตัวตน ที่รักในธรรมกรรมดี...”	เขาเป็นตัวคน
	(กาสรคำฉันท์)

น้ำตาเทียนก้อม

1 อีกขวบปีแปรเปลี่ยนเป็นปีใหม่
มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงตามปีบ้าง
เป็นดังเหรียญด้านเดียวไม่เปลี่ยนทาง
อยากเลือกข้างสู่สุขพ้นทุกข์ภัย

2 ดังเทียนน้อยใหม่ไฉนใกล้สิ้น
เป็นเทียนก้อมกลืนกินอดีตสมัย
ส่องสว่างทางเทียนมาแสนไกล
หมายจะมุงเส้นชัยที่ปลายฟ้า

3 แม่นริบหรือแวมวับนับค่าน้อย

ราวหึ่งห้อยต้อยต่ำมีล้ำค่า

แต่ในคืนดาวดับเดือนลับลา

เทียนยังทำทานกระแสบที่สาตซัด

4 ยังกงยืนหยัดอยู่ในแนวหน้า

เดินทางมาเนิ่นหนักเป็นประวัติ

ถึงเหนี่ยวล้ำราโรยโดยแรงพัด

กระพือไหมโรมรัดระดมดล

5 ยังดุ่มเดินตามแนวในหน้าที่

ถึงเทียนนี้นับมือสั้นเหลือเพียงสั้น

เป็นเทียนก้อมเกินกำหนดสุดอดทน

จักพลีจนจวบวันบรรลุชัช

6 คือวันที่แสงเทียนวับสุดท้าย

จุดประกายถ่ายทอดถึงมือใหม่

มือที่มवलเทียนทั่วทุกหัวใจ

เปล่งประกายพลังไฟร่วมฉายโชน

7 วันฟ้ามืดจักคลี่มานอกบานแจ้ง

เมฆทะมึนเปลี่ยนแปลงไปถึงโพ้น

เดือนที่ดับลับลาถึงคราโดน

ที่มีมิดมิดจักปลิดโยนลงกองไฟ

8 สองสว่างไขแสงสำแดงเดช

ลบอาเพศพองพิบัติทั้งไกลใกล้

ถึงวันนั้นภากระแบกมาไกล

ถึงวันวางเวนไว้บนใจชน

9 โอ้เทียนน้อยใหม่ใส้จนเหลือสิ้น

คงมีวันมอดดับลงลับหล่น

เปียกน้ำตาเทียนมอดสืบทอดทน

ขอมอดบนดวงไฟเทียนใหม่เทอญฯ

(น้ำตาเทียนก้อม, ต้นปี 2553)

บรรพชนตั้งชื่อผมว่า “สมคิด” แต่ชื่อใหม่ครับ? ตราบน้อยเท่าใหญ่ผมไม่เคย
สมคิดเหมือนดังนามที่บรรพชนตั้งให้เลย อาจเป็นเพราะว่าเจตนาของท่านเพียงแต่
ต้องการให้ชื่อผมคล้องจองกับชื่อลุงน้ำผู้มา
ก่อนผม เพราะเท่าที่รู้คือยายเป็นเจ้าก็เจ้าการ
เรื่องนี้ แม่ผมเป็นลูกสาวคนเดียวของยาย และ
ผมเป็นลูกชายคนหัวปีของแม่ ยายจึงตั้งชื่อผมให้
คล้องจองกับลูก ๆ ของยาย ไล่เรียงขึ้นไปจากคน
สุดท้ายคือสมหวัง สมนึก สมจิต ฯลฯ ผมก็เลย
ได้ชื่อว่า “สมคิด” ด้วยประการฉะนี้

ดังนั้นถ้าชีวิตจริงของผมมันต้องลุ่ม ๆ ดอน ๆ
แบบไม่ค่อยสมคิด ก็คงโทษบรรพชนไม่ได้ เพราะ
ท่านไม่ได้ตั้งใจให้ผมสมคิดสักก็มาน้อยในอดีต
ผมเป็นอะไรต่อมิอะไรตั้งหลายอย่าง ทั้งที่อยาก
เป็นด้วยตนเอง และไม่ได้อยากเป็น แต่ผู้อื่นยึดเยียดให้เป็น

ในวัยเยาว์ ผมเป็นนักเรียน ม. คนแรก ๆ ที่เดินทางจากบ้านป่าไถลปีนเทียง
เข้าไปเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ และเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์คนที่ 2
ของตำบล รองลงมาจากน้ำชายของผมที่ชื่อ “สมนึก” ระหว่างเรียนหนังสือ แทนที่จะ
สนใจห้องเรียนเป็นหลัก กลับหันไปใส่ใจกิจกรรมสังคมภายนอกมหาวิทยาลัย อาจเนื่อง
เพราะชีวิตผมในเวลานั้นต้องปากกัดตีนถีบเพื่อหารายได้เลี้ยงตนขณะเรียนหนังสือ ทำให้

ผมต้องขออนุญาตเข้าสู่วงการหนังสือพิมพ์ และวงการการเมืองในขณะที่เป็น นักศึกษา และต่อมาได้กลายเป็น คนแรกๆ ในขบวนการ 14 ตุลาคม 2516 ผมมีรายชื่ออยู่ในลำดับที่ 58 ของกลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญในยุค สมัยเผด็จการทรราชครองเมือง

หลัง 14 ตุลาคม 2516 ผมหันหลังให้เมืองหลวง หันหลังให้มหาวิทยาลัย ขณะ เรียนชั้นปีที่ 4 แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (ภาคค่ำ) มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ พร้อมฝากผลงานบทเพลง “คนกับควาย” ไว้ในอุ้งมือลุงหงา – สุรชัย จันทิมาธร

ผมกลับสู่อ้อมกอดของหมู่บ้านไทรปิ่นเที่ยง “ซบแดง” อีกครั้ง นำพาชาวบ้าน ชูต้นน้ำบ่อก่อศาลา ตัดถนนหนทาง จนเป็นที่ขวางหูขวางตาของฝ่ายบ้านเมืองในเวลานั้น กระทั่งเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 ผมถูกปิดล้อมด้วยกำลังตำรวจทหารและพลเรือนกว่า 2 กองพัน และถูกยึดเยียดให้เป็นคอมมิวนิสต์ โดยที่ตัวเองไม่เคยแม้แต่แตะมือกับคน คอมมิวนิสต์แม้สักครั้งต้องระหกระเหินเดินทาง ข้ามแม่น้ำโขงไปถึงแนวหลัง ก่อนจะเดินทางกลับมาแนวหน้าแถวภูพาน ดงมูล และภูเม็ง ภูผาแดง โดยลำดับ เดินป่าอยู่ 4-5 ปี เขียนหนังสือได้ 4-5 เล่ม แต่งเพลงได้จำนวนหนึ่ง เสียงระฆังยกสุดท้ายก็ดังขึ้น ผมกลับ คืบเมืองพร้อมเป้หลังคือภรรยาและลูกน้อย ดิ้นรนขนขวายเลี้ยงปากเลี้ยงท้องอีกครั้ง

ทำไมต้องเพื่อสังคม (หมายถึงทำไมชีวิตจึงได้อุทิศให้กับงานเพื่อสังคมเป็น หลัก)

เรื่องนี้มีความเป็นมายาวนาน เริ่มจากการที่เป็นเด็กบ้านป่า มีโอกาสเข้าไปเรียน หนังสือในเมืองหลวง มีประสบการณ์ฝังใจอยู่เรื่องหนึ่งที่น่ามาสู่การตกผลึกทางความคิด จิตสำนึกในเวลาต่อมา คือแรกเข้ากรุงเทพฯ ไปเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย หัดพูด สำเนียงไทยภาคกลาง ถูกเพื่อนล้อ “ไอ้ลาว” รู้สึกโกรธจัดจนล้มตัวชกต่อยเพื่อน และเป็นครั้งแรกในชีวิตที่ถูกลงโทษหน้าเสาธงชาติ ต่อหน้าแถวนักเรียนทั้งโรงเรียน

“ภชงคปยาตฉันท์ 12

525	นิราศถิ่นนิคมเดือน สถิตที่สถานใด	ลูปีเดือนนครใหญ่ สินึกเห็นบ่เว้นวาย
526	มีโยเพียรสิเขียนอ่าน นิทราหลับขยับกาย	คะนึ่งบ้านผิเข้าบ้าย นิमितเห็นสิเป็นควาย
528	มโนนึกสิตราแน่น สะทกตื่นสะอื่นกาย	ผิเคยเล่นและลัดหมาย สินองหน้าชลาริน
529	กระหวัดนึกสิเห็นหน้า สนุกอยู่สนิทกิน	บิดาพาเสาะทรัพย์สิน ผิผักหญ้าประสาซาก
530	คณานกสิโบยบิน ผิครานี้สิลำบาก	มิทิ้งถิ่นไกลจาก ทว่าด้วยภवादล
531	สิทิ้งถิ่นและพากเพียร อนาคตตะกาลยล	ผิอ่านเขียนสิชาผล สิสบช่องวิชาการ
532	ระงับอกสะทกตื่น ณ วันหนึ่งพลาวาร	สิหยัดยีนมิหย่อนยาน จะประโยชน์อุดมไป
533	สถานเรียนสิแปลกถิ่น สนิทกันบ่ทันใด	สหายสิ้นสิหาใหม่ ผิว่าแปลกและแยกยัง
534	มิรู้จะคุยใคร และเพื่อนล้ออบายบัง	และพูดไทยบ่ชัดฟัง สิว่าลาวละอายอา
535	สะเทือนในฤทัยทก สติดับอุจาดพา	และหัวอกกระอักบ้า สิกำปั่นทะยานยิง
536	บ่รอช้าสิขอทาง ทะเล็กเลือดกะเดากลิ่ง	กระแทกหว่างจุมกอิง กะหมัดเดียวคณามือ
537	สิห้องเรียนสนามรบ ประมาทหน้ากระนั้นฤ	มิทันขบและคิดคือ มิทันตรองสติตนฯ

- 551 ให้คะนึ่งพนาและควายระอาน
จะทุกข์สียากวิบากพิการ กระจไรฤ
- 552 กุสิทุทข์เทวษทวิบคือ
ไฉนจะดังกะกาจะแทรกกะชื้อ วิทกสูง
- 553 กากจะดำจะต้อยจะตำผิยง
บ่ห่อนสมัครสมานสิจุง มิบังควร
- 554 ท่ามวิพากษ์ประจានสิแถวชบวน
และไม้ระเรียวสิฟาดผิถ้วน ณ เสาธงฯ

วิชชุมาลี (ลาว)

- 555 ขวบเมื่อ มวลเมฆเค้า ฝนฮ่าฮวยลง พุ่มเยอ
วาโยพัด สนนนงสายน้ำ
สังมายัง นัยนาเหลือหลัง
สังมา ลูล่วงกำ กูนี้หน้ายแหนง แท้แล้ว

556		เสียงแล้ไม้	เขาฟาดบิชา
	สั่งมา	เจ็บจมแฮง	อยู่ในใจลัน
	สั่งบ่	เอาไปฆ่า	ตกตายซ้ำตีม
		ตีต่อยกัน	เจ็บแท้่อยุใจ แม่เออย
557		ผิดชั้นบ้อ	เกิดก่อเป็นลาว
		ครันผิดไท	สิเกิดเกินพันชาติ
	ขอแต่	บุญผลาส้าว	ดับตายฮ้อยเช่น
		ขอवादไว้	ดาเค้าเผ่าพันธุ์ พ่อเออย
558	ครันว่า	เป็นคนแล้ว	สมดั่งมโนใน แต่ถ้อน
		เป็นคนหัน	ค่าคนแพงดีอ
		เป็นคนได้	คือคนแพงค่า
	บ่แม่น	รอแต่มือ	ตายถิมเปล่าตาย
559		เจ็บเทือนัน	จดจื่อจนตาย
		เป็นหลักหมาย	บอกทางเทียวไว้
		เป็นหลักตาย	ติดดินตอกตีม
		ลิมบ่ได้	ไลเลียวบ่เป็น
560		บตดอกย้า	จารใส่กบาลหัว
		ให้ว่า	สูงสุดเห็น ดังสามัญมือ
		ตัวตนัน	สำคัญกว่าแนวอื่น
		อย่าสุ	หยับหย่องยื่อ
			ดินข่าลวงลอย เจ้าเออยฯ"

(กาสรคำฉันท์)

จากรอยประทับใจคราวนั้นทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกกับสังคมตลอดมา จึงตัดสินใจว่าชีวิตนี้จะอุทิศให้กับการลบล้างความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระหว่างชนบท กับเมือง คนจนกับคนรวย คนด้อยโอกาสกับคนมีโอกา...

หนึ่ง จะไม่รับราชการเป็นอันขาด
สอง จะอุทิศตนเพื่อสังคมชั่วชีวิต
สาม จะอยู่กับรายได้เพียงเล็กน้อย
จากงานเขียนหนังสือ (ยุคสมัยนั้น)

ด้วยความคิดจิตสำนึกที่ว่าปัญหาความไม่
เป็นธรรมในสังคมมันมาจากเรื่องการเมืองการ
ปกครอง ทำให้ผมกระโจนลงสู่สนามการเมือง
แบบเลือกตั้งตัวแทนตั้งหลายครั้ง แต่ก็โชคดีที่
ไม่ได้รับเลือกตั้ง เพราะหนึ่งผมไม่มีกลโกง และ

สองผมไม่เคยใช้เงินซื้อเสียง นี่ถ้าบังเอิญได้รับเลือกตั้ง ไม่รู้ว่าเส้นทางชีวิตของผม
จะเป็นเช่นไร อาจกลายเป็นตัวตลกในรัฐสภาที่พวกเขาหัวเราะแต่แสวงหาผลประโยชน์
ส่วนตนซึ่งเป็นสิ่งที่ผมทำไม่เป็น หรือไม่ถ้าผมทำเป็นกับเขา ผมก็จะกลายเป็นคนชั่ว
ที่ถูกประณามตราบชั่วลูกหลานเหลน

ในที่สุดผมค้นพบสัจธรรมว่า ปัญหาไม่ได้รวมศูนย์อยู่ที่เรื่องการเมืองอย่างที่คิด
แต่มันมีเรื่องที่ยิ่งใหญ่กว่านั้น นั่นคือเรื่องที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย
ลงย่อยยับ ยังผลให้สรรพสัตว์และผู้คนได้รับผลกระทบเดือด ร้อนไปทั่ว

สินามิ ดินถล่ม น้ำท่วม ภัยแล้ง โลกร้อน ฯลฯ ล้วนมีสาเหตุมาจากมือของคน..
มือที่เห็นแก่ตัว เอาหัวเดินต่างตีน และเอาตีนคิดแทนหัว ผมจึงจำกัดบทบาทของ
ตนในช่วงปลายทางแห่งชีวิต ผมจะอุทิศกำลังกาย กำลังสติปัญญา และกำลังทรัพย์
เท่าที่มี ถาโถมเข้าโรมรันกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยยังดำรงการอ่านการเขียนไว้เป็น
พื้นฐาน เรื่องราวเล็กๆ ที่ผมนำมาเล่านี้ ผมเคยทำเป็นบทรายงานให้องค์การระหว่าง
ประเทศ องค์การการเงินระดับโลก และสถาบันด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย..แต่
นั่นมันเป็นงานแบบฟอร์มที่ผู้ว่าจ้างเขากำหนดให้ทำ ชีวิตของผมเลื่อนไหลไปในกระแส
สังคมและการเมือง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยยุค 14 ตุลาคม 2516 (วารสารศาสตร์
และสื่อสารมวลชน มธ.) อยู่ในเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ และตัดสินใจกลับบ้านเกิด
นำพาชาวบ้านทำกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น จนต้องหนีเข้าป่าเมื่อเกิดกรณี 6 ตุลาคม 2519

ตลอดชีวิตจึงมีแต่ทำงานเพื่อสังคมเป็นหลัก

แรงบันดาลใจในการก่อเกิดมูลนิธิน้ำฯ และมูลนิธิคนกับควาย

ความเข้าใจและการตื่นรู้เรื่องทรัพยากรน้ำเป็นเรื่องที่ฝังลึกอยู่ในความคิดจิตสำนึกของคนอีสานมาช้านาน ตั้งแต่ยุคสมัยของนายผี “อัศนี พลจันทร” บทกวีที่ชื่อ “อีสาน” เกิดขึ้นพร้อมกับผมที่ลืมหัดโลกได้ราว 2 ขวบปี

“ในฟ้าบ่มีน้ำ

น้ำตาที่ตกทราย

แดดเปรี้ยงปานหัวแตก

แผ่นดินที่ครางคริม

“...ในฟ้าบ่มีน้ำ

น้ำตาที่ตกทราย

สองมือเฮามีแรงแง

สงสารอีสานสิ้น

พายุยิ่งพัดอื้อ

อีสานนับแสนแสน

ในดินขำมีแต่ทราย

ก็รีบซาบ บ่ รอชิม

แผ่นดินแยกอยู่ที่บิทม

ขยับแยกอยู่ตาปี...”

ในดินขำมีแต่ทราย

คือเลือดหลัง! ลงโลมดิน

เสียงเฮาแย้งมีคนยิน

อย่าทรุด, สู้ด้วยสองแขน!

ราวป่าหรือราบทั้งแดน

สิว่าพ่ายผู้ใดหนอ”

(พิมพ์ครั้งแรก สยามสมัย, 2495)

ดังนั้นความคิดเรื่องการก่อตั้งมูลนิธิน้ำและคุณภาพชีวิตเมื่อราว 1 ทศวรรษที่ผ่านมา จึงเป็นเรื่องที่ไม่ต้องอธิบายความมากนัก ส่วนเรื่องมูลนิธิคนกับควาย (อยู่ในระหว่างจดทะเบียนจัดตั้ง) ผมแกลงไว้ใน www.somkhithin.net ว่า

จากประสบการณ์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นระบบลุ่มน้ำ ผมได้ข้อสรุปสำคัญประการหนึ่งคือ เกษตรกรรมเป็นบริบทหนึ่งของการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำ ดังนั้นแม้เพียงทำการเกษตรก็ยังคงคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือต้องพิจารณาอย่างเป็นองค์รวมของระบบนิเวศวิทยาลุ่มน้ำ ไม่ใช่พิจารณาแบบแยกส่วนเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

มีการทบทวนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับตั้งแต่ประเทศไทย เริ่มมีการวางแผนดังกล่าวมาตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ 25 จนถึงเวลานี้ พบว่า ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมของประเทศเปลี่ยนแปลงไปเป็น อันมาก ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

เดิมการผลิตทางเกษตรเป็นการผลิตเพื่อกินและใช้ภายในครัวเรือน เป็นเกษตร ผสมผสานแบบอินทรีย์ ต่อมา มีการวางแผนการผลิตทางการเกษตร เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบ สำหรับอุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อส่งออก เป็นเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว นานวันเข้ามีผล ทำให้คุณภาพของดินเสื่อมโทรมลง เพื่อเพิ่มผลิตภาพของดินจึงมีการนำสารเคมีมาใช้ บำรุงดินและกำจัดศัตรูพืช เป็นเหตุหนึ่งซึ่งนำการเปลี่ยนแปลง มาสู่ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องนี้เป็นที่ ประจักษ์โดยทั่วไป

ซ้ำมีหน้า.. ปรากฏว่าเกษตรกรรมเคมีเชิงเดี่ยว นอกจาก ทำให้ผลิตภาพของดินเสื่อมโทรมลงดังกล่าวแล้ว ยังนำสิ่ง ปนเปื้อนที่เป็นสารพิษจากเคมีภัณฑ์การเกษตรหลายชนิด เช่น สารฆ่าหญ้า ฆ่าหอย ฆ่าปู ฯลฯ ตกค้างอยู่ในดิน และถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำ นำพิษภัยมาสู่ตนเองซึ่งเก็บ หาสัตว์น้ำ พืชน้ำ มาเป็นอาหาร ประหนึ่งดังเป็นการ วางยาพิษตนเอง และนำมาซึ่งโรคร้ายไข้เจ็บสายพันธุ์ ใหม่ ๆ ที่พัฒนามาจากสิ่งแวดล้อมใหม่ที่เกิดจากสารพิษที่มากับ เคมีภัณฑ์การเกษตร

เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตโดยมุ่งหวังว่าจะได้จำนวนเงินจากการขายผลผลิตที่มาก ขึ้น หัวไร่ปลายนาที่เคยมีสภาพเป็นป่าต้นน้ำก็ถูกทำลายโค่นถางและเผาผลาญ เพื่อ ขยายพื้นที่เพาะปลูก โดยที่หารู้ไม่ว่ายิ่งขยายพื้นที่มากขึ้น ต้นทุนการผลิตต่อไร่ก็ทับ ทวีสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว นอกจากป่าต้นน้ำถูกทำลายแล้ว การขยายพื้นที่เพาะปลูกก็ คือการขยายยอดหนี้โดยตรงนั่นเอง

ทั้งหมดนี้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในอดีต ที่มุ่งหวังที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงจากระบบเกษตรพึ่งตนเอง ไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มั่นคง แต่ผลลัพธ์ยอดเยี่ยมสุดท้ายกลับหาเป็นเช่นนั้นไม่

แนวทางพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง”

ผ่านช่วงระยะเวลาการ “หันเปลี่ยน” ราว 4 ทศวรรษ เป็นบทพิสูจน์ชัดเจนแล้วว่า เกษตรเชิงเดี่ยวแบบเคมี ผลลัพธ์ยอดเยี่ยมสุดท้ายคือจำนวนหนี้สินที่พอกพูน ต้องทิ้งถิ่นฐาน บ้านช่องไปแสวงโชคยังตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ ช้ำร้ายเมื่อเศรษฐกิจโลกถึง คราวชวอนเซและบ้างถึงขั้นล่มจม ยังผลให้เศรษฐกิจบ้านเราก็ดเซซวนไม่แพ้เศรษฐกิจโลก คนงานถูกเลิกจ้าง ต้องหวนคืนสู่บ้านที่เคยอยู่อยู่ที่เคยนอน โชคดีที่ไร่นาสาโทและเรือนชาน บ้านช่องยังเหลืออยู่บ้าง ถึงแม้หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์จะถูกยึดไว้เป็นหลักประกันหนี้ใน ธนาคารก็ ยังหวังว่าจะมีที่ทางทำอยู่ทำกิน บ้างก็โชคร้ายเนื่องจากที่ทำกินที่เคยมีถูกยึดขายทอดตลาดไปแล้ว

ท่ามกลางชะตากรรมเช่นนี้ แนวทางพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ทรง ให้ไว้เนิ่นนานมาแล้ว กลายเป็นสิ่งวิเศษที่จะช่วยชีวิตผู้ล้มละลายมาจากตลาดแรงงานใน เมืองอุตสาหกรรมและการค้า ซึ่งก่อนหน้านี้หลายคนไม่ใส่ใจเท่าที่ควร ตรงกันข้ามกลับ พุ่งเพื่อเห่อเหิมไปกับเศรษฐกิจฟองสบู่ และต่างทิ้งลูกหลานไว้ให้เป็นภาระของปู่ย่าตา ยาย ซึ่งอ่อนล้าโรยแรง ไฉนเลยจะอบรมสั่งสอนลูกหลานได้ดังเดิม เนื่องจากลูกหลานถูก เลี้ยงด้วยเงิน ปู่ย่าตายายถ้าไม่มีเงินก็ไม่มีอำนาจพอที่จะสั่งสอนลูกหลานให้เป็นคนรู้ผู้ดี

ทว่า.. เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องหวนคืนสู่รากเหง้า กลายเป็นว่ามีสิ่ง ทำทนายของยุคสมัยขวางทางอยู่เบื้องหน้ามากมายนัก เริ่มจากเรื่องแนวทาง ความคิด จะเอาอย่างไรดีระหว่างสิ่งที่ผู้กร่อนไปแล้ว กับการเริ่มต้นชีวิตใหม่ ตามแนวทางที่พึ่งพาตนเองได้ และมีภูมิคุ้มกันว่าจะไม่หลงทิศผิดทางไปกันใหญ่

ในโลกทุนนิยม โดยเฉพาะทุนนิยมสாமานย์ คนที่จะมั่งคั่งยังมีย่อมต้อง หลอกหลวง ขูดรีด สะสมกำไรไปจากการล้มละลายหายหน้าของผู้ใช้แรงงาน เรื่องนี้เป็น ัจธรรมที่คงทนต่อการพิสูจน์มานานักต่อนักแล้ว ยิ่งผู้ใดมีกลยุทธ์ที่แยบยล ผู้นั้นก็

จะได้ทั้งทรัพย์สินศฤงคารและยศถาบรรดามี แต่ว่าอย่าเข้าใจว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องยั่งยืน หากตัดสินใจว่าจะเริ่มต้นกันใหม่ แนวทางพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นคาถาที่จะต้องท่องไว้ให้ขึ้นใจ และทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ แล้วน้อมนำลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงใจและจริงจัง

ควายหายไปไหน?

: คำตอบคือพันธกิจของมูลนิธิคนกับควายพร้อม ๆ กับยุคสมัยเร่งรัดพัฒนา ควายถูกตราให้เป็นสิ่งล้าสมัย เป็นสิ่งพินาศ จากสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับคนทำไร่ไถนา ควายกลายเป็นส่วนเกินที่ใครก็ไม่อยากเอามาเป็นภาระ เมื่อเทียบกับควายเหล็กที่ไม่ต้องเสียเวลาพาไปเลี้ยงให้ทะเล็มหญ้าในทุ่ง ไม่ต้องระแวงระวังว่าจะมีผู้ร้ายไอ้ขโมยมาจ้องลักพาขึ้นรถไปเข้าโรงงานฆ่าสัตว์

ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับควายจึงเปลี่ยนไปพร้อมกับยุคสมัยเร่งรัดพัฒนา เปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมของเกษตรอุตสาหกรรมและวิชาการสมัยใหม่ที่ถูกถ่ายทอดมาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะกระแสการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มองเกษตรแบบพึ่งพาตนเองได้ในอดีตว่าเป็นสิ่งล้าสมัย และไม่สามารถนำพาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

สถานการณ์ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะยังมีควายหลงเหลืออยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นควายรุ่นใหม่ที่ไถนาไม่เป็น เช่นเดียวกับคนรุ่นใหม่ที่ไม่เห็นคุณค่าของควายแล้ว ยังใช้ควายไถนาไม่เป็นอีกด้วย เพราะพวกเขาเติบโตขึ้นในยุคสมัยควายเหล็กที่บริโภคน้ำมันเป็นอาหาร และต้องซื้อหามาด้วยเงิน ถ้าไม่มีเงินซื้อน้ำเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นก็ไถนาไม่ได้

ภาพที่ปรากฏบนถนนสายหลักของประเทศในยุคสมัยเร่งรัดพัฒนาที่ผ่านมา.. ไม่ว่าจะเป็ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (มิตรภาพ) หรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลขใดก็ตาม ฯลฯ เราจะเห็นรถบรรทุกสิบล้อขนควายมุ่งหน้าสู่โรงงานลูกชิ้น สวนทางกับควายเหล็กที่เดินทางไปทำหน้าที่แทนควายเนื้อที่เคยมีบทบาทสำคัญอยู่ตามท้องไร่ท้องนา

“คนก็คนทำนาประสาคน
 คนกับควายทำนาประสาควาย
 คนกับควายความหมายนั้นลึกล้ำ
 ลึกล้ำทำนามาเนิ่นนาน
 แข็งขันการงานมาเนิ่นนาน
 สำราญเรื่อยมาพอสุขใจ
 ไปเกิดไปพวกเราไปเกิดไป
 เราจูงควายแบกไถไปทำนา
 ทยากจนหม่นหมองมานานนัก
 นานนักน้ำตามันตกใน
 ยากแค้นรำเคียดในหัวใจ
 ร้อนรุ่มเพียงใดไม่หวั่นเกรง
 เป็นบทเพลงเสียงเพลงแห่งความตาย
 ความเป็นคนสลายลงไปพลัน
 กระฎุมพีกินแรงแบ่งชนชั้น
 ชนชั้นชาวนาจึงต่ำลง
 เหยียดหยามชาวนาว่าป่าดง
 สำคัญมันคงคือความตาย”

นั่นคือเนื้อร้องและทำนองเพลงคนกับควาย ซึ่งผมได้แจ้งจดทะเบียนลิขสิทธิ์ไว้ที่สำนัก
 ลิขสิทธิ์กรมทรัพย์สินทางปัญญา ตามหนังสือรับรองการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ เลขที่ ด.44324 ให้ไว้
 ณ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548 ตามคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์เลขที่ 072078 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2546
 ดังนั้นหากมูลนิธิคนกับควายสามารถจัดตั้งขึ้นมาได้จริง พันธกิจของมูลนิธินี้จะ
 เป็นอื่นไปไม่ได้ นอกจากต้องดำเนินการเพื่อนำควายคืนสู่ไร่นา นำพาผู้คนบนเขตน้ำ
 แตนดินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดพระราชทานให้จงได้
 (พันธกิจที่ท้าทายของ (ว่าที่) มูลนิธิคนกับควาย, มิถุนายน 2552)

และไม่นานมานี้มีนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามอีเมลล์ไปขอสัมภาษณ์ผม เรื่องนี้ ผมตอบเธอไปอย่างย่อๆดังนี้

“เสี้ยววินาทีแรกที่เริ่มคิดก่อตั้ง “มูลนิธิคนกับควาย” คืออะไร

แรกคิดเรื่องมูลนิธิคนกับควาย ลุงคิดถึง 2 เรื่อง เรื่องแรกคือลุงอยากสร้างองค์กร สาธารณประโยชน์ไว้ในช่วงชีวิตที่เหลือ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป เรื่องที่ 2 มัน เป็นกิจกรรมต่อยอดเรื่องการบริหารจัดการเป็นระบบลุ่มน้ำ ที่จะต้องนำพาเกษตรกรรม สู่อ้อมความยั่งยืน จึงเกิดแนวคิด “3 นำ 1 น้อม” คือนำควายคืนสู่ไร่นา นำพาเกษตรกรรม สู่อ้อมความยั่งยืน และนำพื้นที่สิ่งแวดล้อม โดยน้อมนำในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดดูได้ในเว็บไซต์ของลุง www.somkhithin.net และ www.somkhithingsong.net

ครูสมคิดหลงใหลอะไรในสัตว์ท้องไรท้องนาอย่าง “ควาย”

ชีวิตลุงผูกพันกับควายเนื่องจากลุงเคยเป็นเด็กเลี้ยงควายในครอบครัวชาวนา และ ลุงเชื่อว่าในอดีตการดำรงชีพของเราสามารถพึ่งตนเองได้ในทุกเรื่อง อย่างน้อยก็ปัจจัย 4 คืออาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ไม่มีเงินทองเราก็สามารถครองชีพ อยู่ได้ เพราะเราอยู่ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ในเรื่องการทำไร่ไถนา เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน เราอาศัยแรงคนและควายเป็นสำคัญ

คิดว่าจริงไหม กับคำว่า “โง่เหมือนควาย”

ไม่จริง, ควายไม่ได้โง่ ถ้าควายโง่มันจะไม่สามารถเรียนรู้เทคนิคการลากจูงไถ ได้ดอก ที่คนบางพวกเห็นว่าควายโง่ก็เพราะมองไม่เข้าใจ เห็นความซื่อและจงรักภักดี ของมันที่มีต่อเจ้าของของมันว่าเป็นความโง่ แท้แล้วไม่ใช่

เคยได้ยินมาว่ามีโรงเรียนสอนควายไถนา ครูสมคิดคิดว่าการเอาควายมา สอนให้มันไถนาเป็น ทั้งที่จริงบรรพบุรุษมันก็ไถกันอยู่เป็นนิจ เรื่องนี้สะท้อนอะไร ต่อสังคมไทย และครูสมคิดเองมีความเห็นว่าอย่างไร

แท้แล้วมนุษย์ต่างหากที่โง่ ละทิ้งควาย ขาดควายด้วยเห็นแก่เงินและเทคโนโลยี ตะวันตก ทำให้ควายลดจำนวนลงอย่างฮวบฮาบ กรมปศุสัตว์รายงานว่าเวลานี้

ทั่วประเทศไทยมีควายราว 1 ล้านกว่าตัว ในจำนวนนี้ไถนาเป็นประมาณ 4 พันตัว นอก
นั้นเป็นควายรุ่นใหม่ที่ไม่ไถนาไม่เป็น เช่นเดียวกับคน ดังนั้นทั้งคนรุ่นใหม่และควายรุ่นใหม่
จำเป็นต้องเข้าโรงเรียนพร้อมกัน และลู่เห็นว่าถึงเวลาที่จะต้องกลับหลังหัน เพราะแท้แล้ว
วิถีชีวิตที่ยั่งยืนของเกษตรกรคือต้องเดินตามรอยควาย (Sustainable follow the buffalo)

ทำงานเพื่อสังคม แต่ยังไม่ถึงงานเขียน

ใช่ครับ เพราะงานเขียนเป็นเครื่องมือที่จะนำเสนอทรรศนะ และประสบการณ์
ของเราสู่สังคม และยังเป็นช่องทางให้ได้ฝึกฝนชั้นเชิงทางศิลปวรรณกรรม เหมือนมีมิด
ก็ต้องลับให้คม หาไม้แล้วมันจะเป็นได้แค่เหล็กเป (สำนวนบ้านเรา) เท่านั้น

เรื่องอะไรที่อยากเขียนมากที่สุดแต่ไม่มีเวลา

คงกำหนดได้ยาก เพราะมันอยากเขียนหลายเรื่อง ก็แล้วแต่ความพร้อมด้านต่าง ๆ
ในเวลานั้น หมายถึงความพร้อมทั้งทางภววิสัยและอัตวิสัยทางภววิสัยคือสถานการณ์
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ที่เป็นจริงในเวลานั้น ๆ ส่วนด้านอัตวิสัยคือความพร้อมภายใน
ตัวเรา บางทีก็มีเรื่องอื่นมาขวางทางอยู่ อาจทำให้ขาดความพร้อมไปบ้างล่าสุดเพิ่งจบ
“กาสรค์คำฉันท์” เมื่อไม่กี่วันมานี้ ลงมือเขียนต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2553 ทำเสร็จในเบื่อง
ต้นกลางเดือนนี้ (มีนาคม 2553) เป็นงานอนุรักษ์ฉันท์ลักษณะโบราณ ความยาว 687 บท

ทุกวันนี้ถือว่ามาถึงจุดอิ่มตัวหรือยัง

ยังครับ ตราบเท่าที่ยังมีลมหายใจ ยังต้องเขียนและทำงานที่ยังค้างคาต่อไป

อนาคตของคนชื่อ “สมคิด สิงสง” วางไว้อย่างไร

ในอดีต สมคิด สิงสง เป็นอะไรต่อมิอะไรตั้งหลายอย่าง ทั้งสิ่งที่ตัวเองเป็นด้วย
ตนเอง และสิ่งที่ผู้อื่นอุปโลกน์ให้เป็น มาถึงปัจจุบัน เขารู้แล้วว่าคน ๆ เดียวไม่สามารถ
เป็นอะไรได้ดีทุกอย่างพร้อม ๆ กัน เขาจึงเลิกเป็นในสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องเป็นอีกแล้ว และ
เลือกที่จะเป็นบางอย่างเท่านั้น

เป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาอันดับหนึ่ง
ของโลกในวันนี้คือปัญหาสิ่งแวดล้อม เรื่องอื่นล้วนแต่เป็นรอง แม้แต่เรื่องการเมือง ซึ่ง

เขาได้วางมือ และส่งไม้ให้คนรุ่นหลังไปแล้ว

งานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถึงแม้จะลงมือจริงจังในช่วงระยะ ทศวรรษที่ผ่านมา แต่มีรายละเอียดมากมาย โปรดติดตามได้ทางเว็บไซต์

ปี 2553 สมคิดจะมีอายุครบ 5 รอบปีนักษัตร ถ้าเป็นข้าราชการก็ต้องถึงเวลา เกษียณอายุราชการ แต่เขาไม่ใช่ข้าราชการ คงต้องอยู่กับงานต่อไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ และยิ่งรู้ว่าเวลาข้างหน้าหดสั้นลงเรื่อย ไม่ต่างไปจาก “เทียนก้อน” ก็ยิ่งต้องใช้เวลาที่ เหลืออยู่ให้คุ้มค่าที่สุด

ราชการมีวันหยุด แต่งานของสมคิดไม่มีวันหยุด ไม่มีหยุดสุดสัปดาห์ หรือหยุด ด้วยผลใดก็ตาม และไม่มีเวลาราชการ ดังนั้นทุกนาทีของวันคือเวลาทำงาน ยกเว้นเวลา กินกับนอน และยามเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ถ้าไม่หนักหนาสาหัสจริง ๆ แขนงคาเข็มน้ำเกลือ แต่ความคิดยังสั่นไหว ก็ยังกดแป้นคีย์บอร์ดได้อยู่

ได้ร่วมไฟไซ/กระท่อมลายสี

14 มีนาคม 2553

เขียนถึงคุณธีรศักดิ์ ณ เชียงใหม่

ไม่ขอกล่าวถึงชื่อที่มาจากหนังสือของคุณธีรศักดิ์ ณ เชียงใหม่

ชื่อของเจ้าชาย "อเล็กซ์ ลีโอน" อีเมลล์ของคุณ

เป็นชื่อของเจ้าชาย "อเล็กซ์ ลีโอน" อีเมลล์ของคุณ

ชื่อของเจ้าชาย "อเล็กซ์ ลีโอน" อีเมลล์ของคุณ

ชื่อของเจ้าชาย "อเล็กซ์ ลีโอน" อีเมลล์ของคุณ

ชื่อของเจ้าชาย "อเล็กซ์ ลีโอน" อีเมลล์ของคุณ

ชื่อของเจ้าชาย "อเล็กซ์ ลีโอน" อีเมลล์ของคุณ

ชื่อของเจ้าชาย "อเล็กซ์ ลีโอน" อีเมลล์ของคุณ

ดูยชอกรอบ
อีสาชไรเตอร

นักแกะสลัก “วิทยากร ไสว้ตร”

นักเขียนรางวัลนายอินทร์อวอร์ดปี ๒๕๕๒

ตอนนี้ผมกำลังเขียนนิยาย ซึ่งก็ทำแบบเดียวกับที่เขียนเรื่องสั้น อย่างผมเขียนไปถึงหน้าที่ 150 แล้ว คื่นนี้ก่อนที่จะเริ่มหน้าที่ 151 ผมก็จะอ่านตั้งแต่คำแรกของเรื่องไปจนถึงคำสุดท้ายในหน้าที่ 150 (ระหว่างนี้แก้ไขได้ก็แก้)

ผมจึงเรียกลักษณะที่ตัวเองทำงานนี้ว่า ‘นักแกะสลัก’

“ผมเป็น ‘นักแกะสลัก’ ครับ”

ตัวตนของคนชื่อ “วิทยากร ไสววัตร” ที่หลายคนรู้จัก (เป็นอย่างไรใน
ภาพที่คนเห็นเรา)

- ไม่ทราบจะตอบอย่างไร คงต้องวานให้ “หลายคน” ที่ว่านั้นช่วยตอบ แต่ถ้า
จะให้ยุติธรรมสำหรับคนชื่อ “วิทยากร ไสววัตร” ก็น่าจะเป็น “หลายคน” เช่น อาจารย์
ธีรทิพย์ พวงจันทร์, พระมหาสมปอง จันทวิไล, มัคคุเทศก์ทางวิญญาณ, ต้น
บัวดิน, ภู สีคราม, สุธิดา วงษ์อนันต์, นุชจรรย์ มณีจักร, ปรียานุช พุทธมา, นฤมล
ริมจันทร์, คะทาวุธ แวงชัยภูมิ, ศินีนาฏ ไสววัตร, เวยา ไสววัตร, อาจารย์สรพจน์
เสวนคุณากร, อาจารย์โชคชัย ตักโพธิ์, พี่มาโนช พรหมสิงห์ และพี่ชาย พี่สาวของผม

ตัวคนที่คนชื่อ “วิทยากร ไสววัตร” ที่หลายคนยังไม่เคยรู้จัก (เบื้องลึกจริง
ของเราเป็นแบบที่แสดงออกไหม หรือ มีอะไรซ่อนเร้นเอาไว้อยู่)

- อะไรบ้างล่ะที่ผมแสดงออก?

ผมเป็นคนซีเรียสกับชีวิต - นั่นจริงแท้แน่นอน ผมไม่ชอบเล่นพรรคเล่นพวก
- นั่นก็จริงแท้แน่นอน ผมไม่ชอบพวกมือถือสาปากถือศีล - นั่นจริงแท้แน่นอน ผม
รักความยุติธรรม - นั่นจริงแท้แน่นอน ผมรักที่จะอยู่เจียบกับกลุ่มคนที่ผมผูกพัน
นับถือเป็นมิตรสหาย (โดยสัดส่วนแล้วคนในวงการนักเขียนน้อยมาก) - นั่นก็จริง
แท้แน่นอน ฯลฯ

และอาการที่ผมแสดงออกต่อสิ่งที่กล่าวมานั้นก็ไม่เคยเลยที่จะไม่ซื่อสัตย์
กับอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง เบาบ้าง-หนักบ้างก็แล้วแต่กรณี แน่แน่นอนใน
ความซื่อสัตย์นั้นบางครั้งก็มีความรู้สึกปวดร้าวเสียใจอยู่ด้วย (เพราะไปกระทบคน
อื่นทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ)

ต่อประเด็นคำถามนี้ผมมองว่าการแสดงออกของผมนั้นเป็นสองลักษณะ
หนึ่งต่อโลกภายนอก และสองต่อโลกภายใน (คนใกล้ชิด)

ต่อโลกภายนอกก็อย่างที่ยกตัวอย่างไปแล้ว สรุปร่าง ๆ คือ ดีมาดีตอบ แรง

มาแรงตอบ และพูดความจริง-ตรง! (ใครจะรับได้ไม่ได้เป็นอีกเรื่อง) และก็ยินดีให้เขา “ใส่” เราเหมือนกัน

ส่วนโลกภายในก็สงวนไว้สำหรับ “คนภายใน” ไม่จำเป็นที่ฉันจะมาแสดงออกให้คนภายนอกรับรู้ แต่ถ้าไปถามผู้คนที่ฉันนับถือเป็นเพื่อน เป็นคนรัก เป็นคนที่ฉันเคารพบูชาแล้ว บางที “หลายคน” อาจอิจฉาฉันก็ได้ – ต่อคนเหล่านี้ฉันอ่อนโยนและอาจถึงขั้นดิบ!!

กับงานที่सानแสงอรุณ ทำให้ได้เรียนรู้อะไรบ้าง

सानแสงอรุณ เป็นการตามเสาะแสวงความฝันอีกอย่าง คือการทำงานหนังสือที่แท้จริง ซึ่งก็ได้เรียนรู้ตรงนั้น ที่สำคัญที่สุดในการใช้ชีวิตกับसानแสงอรุณคือการได้พบบุคคลที่ฉันถือว่าเป็น “ครู” ของฉัน ทั้งที่คิดว่าจะได้พบได้พูดคุยสักครั้งและที่คิดว่าชาตินี้คงไม่พบ แต่ฉันพบหมดเลยและยังได้พูดคุยอย่างใกล้ชิด และได้สนทนากับทุกท่าน (ยกเว้นสองท่านคือ พุทธทาสและพระพรหมมณคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต))

โดยส่วนลึกส่วนผสมของฉันเป็นตะวันออกมากกว่าตะวันตก - วิถีตะวันออก เราควรแสวงหาครูบาอาจารย์ (แต่การบรรลुरुธรรมหรือศักยภาพขั้นสูงต้องขึ้นอยู่กับตัวเอง) ซึ่งท่านเหล่านี้ผ่านการอ่านการค้นคว้าของเราอย่างต่อเนื่อง- จนมั่นใจ ไม่ว่าจะป็นท่านอังคาร กัลยาณพงศ์, อาจารย์เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, เขมานันท์, อาจารย์ระวี ภาวิไล, อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์, อาจารย์แม่ชีสุภาววรรณ ณ บางช้าง, อาจารย์แสง อุดมศรี (ที่ทำพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาฯ จนเสร็จสิ้น) อาจารย์สมภาร พรหมทา, วรฤทธิ์ ฤทธาคนี (จิตรกร/กวี), ไชคชัย ตักโพธิ์ และคนเล็กคนน้อย ไร้นามที่ได้พบได้สัมภาษณ์ระหว่างทางก็ถือได้ว่าเป็นครูได้

ทุกท่านคือส่วนเติมเต็มของชีวิต และได้ค้นพบว่าแท้จริงเราไม่มีตัวตนที่แท้เลย ไม่มี “นายวิทยากร ไสวัตร” เราเป็นเพียงส่วนผสมของทุก ๆ สิ่ง คนที่เราพบสิ่งที่เราเสพยา หนังสือที่เราอ่าน ฯลฯ และวิถีของครูเหล่านี้ยังยืนยันถึงความสมถะ การแสวงหาด้านปัญญามากกว่าการสะสมเงินทองชื่อเสียง

นั่นทำให้มั่นใจในวิถีที่เลือกแล้ว.

หนังสือ “อุป.....” ของวัดป่าพง ทำให้เราเปลี่ยนไปอย่างไร

- ชื่อหนังสือคือ “อุปลมนี” ครับ พุดสั้นๆ ตรงนี้คือ นึ่ง - ต้องไปอ่านเอง ยิ่งเป็นคนอีสานยิ่งต้องอ่าน สอง - พบว่า “ผมจริงได้ไม่เท่าท่าน (หลวงปู่ชา สุภทฺโท)”

และนั่นทำให้ผมต้องค้อมหัว และผมไม่อายหรือสะทกสะท้านเลยที่ได้กล่าวเทิดทูนบุคคลอย่างนี้แล้วยอมรับถึงความกระจอกงอกงอยของตัวเอง

กว่าจะเป็น “ฆาตกร”

ภายหลังจากมาเห็นสังคม (นักเขียนและคนทำงานศิลปะในกรุงเทพฯ) ผมก็รู้สึกขึ้นมาทันทีว่าที่ผ่านมามีเขียนหนังสือเพื่อสิ่งใด?

- 1) เพื่อยกอัตราตัวเอง (เป็นดารา)
- 2) เพื่อเลี้ยงชีพ (อาจจะไม่ใช่งานที่ดี)
- 3) เพื่อสร้างงานที่ดี

ผมถามตัวเองอยู่เกือบสามปี ซึ่งถ้ายังอยู่ท่ามกลางความลึกลับต่อจุดหมายของการเป็นคนเขียนหนังสือหรือไม่มีข้อยุติต่อเรื่องนี้แล้ว ผมจะไม่ลงมือเขียนงานสร้างสรรค์ใดใดและจะไม่ส่งงานไปที่ใดด้วย (แต่อ่านและฝึกปรืออยู่ตลอดเวลา)

ผลก็คือได้ความว่า- -

ข้อ 1) ตัดทิ้งไป เพราะลึก ๆ แล้วผมต้องการมีชีวิตแบบเจ.ดี. ซาลิงเจอร์, พัททริค ซีสคินท์ นิคม รายยวา พุดง่าย ๆ ว่าคล้าย ๆ วิถีของพระป่านะครับ

ข้อ 2) ถ้าเขียนหนังสือได้พิมพ์ปีละเล่มกับค่าตอบแทนอย่างที่เป็นอยู่ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ราคาปกคุณยอดพิมพ์ สมมุติราคาปก 200 บาท ยอดพิมพ์ 2,000 เล่ม เราก็จะได้ที่ 40,000 บาท ก็ไม่สามารถอยู่ได้ด้วยรายได้เท่านี้

เมื่อธรรมชาติของวงการหนังสือเป็นอย่างนี้แล้วก็อย่างกระนั้นเลยเป็น "นักแกะสลัก" ดีกว่า

หุ่มนเทเขียนงานที่ดี - ดีมาก ๆ และไม่จำเป็นต้องมีมากเล่ม เขียนมันชั่วชีวิต เอากับมัน ตายไปกับมัน ไม่ดีไม่ปล่อย- - (แต่ต้องมีรายได้พอเลี้ยงตัวได้แต่อย่าแสวงหาเงินทองให้มากนักเพราะมันจะลดทอนพลังและจะไม่มีเวลาทำงานเขียนมากเท่าที่ตั้งใจ)

คิด (เคลียร์) ได้อย่างนี้แล้ว - ผมก็เริ่มเขียนเรื่องสั้น (เรื่องแรกในรอบเกือบสามปี) โดยตั้งใจให้ยาว 15 - 16 หน้า เพื่อเป็นการฝึกการทำงานหนักอย่างมีระเบียบวินัยและอย่างเป็นระบบ และด้วยขนาดของมันทำให้ไม่ต้องคิดถึงงานที่จะต้องส่งไปตามหน้า นิตยสาร เขียนด้วยหน้าที่ของความรัก เขียนเพื่อเขียน และมีใจเป็นหนึ่งเดียวอยู่กับมัน

คืนแรกผมเดินทางไปถึงหน้าที่สี่- -

รุ่งเช้าระหว่างละเลียดกาแฟดำก็อ่านต้นฉบับพิมพ์ดีดเมื่อคืนแล้วแก้ด้วย ดินสอ เสร็จแล้วเก็บเข้ากระเป๋าไปทำงาน

เมื่อเสร็จสิ้นงานในหน้าที่แต่ละวันก็เอาต้นฉบับพิมพ์ดีดที่แก้ด้วยดินสอ

ออกมาพิมพ์ลงคอมพิวเตอร์ระหว่างพิมพ์ก็ขัดเกลาไปด้วย สุดท้ายก็ปริ้นท์ออกมา
เก็บเข้ากระเป๋าที่พับ

ระหว่างที่เดินกลับบ้านนั้นในใจคิดอยู่แต่เรื่องเดียวอะไรจะเกิดขึ้นในหน้าต่อ ๆ ไป...

ถึงห้อง

สี่ทุ่มเริ่มงาน--โดยอ่านจากตัวแรกของหน้าแรกทั้งในใจและออกเสียง ติดขัด
ตรงไหนก็แก้จนจบคำสุดท้ายในหน้าสุดท้ายที่ปริ้นท์มา จากนั้นก็เริ่มเขียนงานต่อไป
เข้ามาตรวจแก้ด้วยดินสอ- - ไปทำงาน- - เสร็จงานก็พิมพ์ลงคอมพิวเตอร์
(ระหว่างพิมพ์ก็แก้ไข)- - ปริ้นท์เก็บใส่กระเป๋า- - กลับห้องพัก

ระหว่างที่เดินกลับบ้านนั้นในใจคิดอยู่แต่เรื่องเดียวอะไรจะเกิดขึ้นในหน้าต่อ ๆ ไป...

ถึงห้อง สี่ทุ่มเริ่มงาน- - -

เป็นเหมือนเดิมอย่างนี้ทุกวัน เสร็จสิ้นราว ๆ เดือนเศษ (ไม่รวมเวลาที่เก็บ
มันไว้ และอ่านทวนซ้ำแล้วซ้ำอีก)

และตอนนี้ผมกำลังเขียนนิยาย ซึ่งก็ทำแบบเดียวกับที่เขียนเรื่องสั้น อย่าง
ผมเขียนไปถึงหน้าที่ 150 แล้ว คืบนี้ก่อนที่จะเริ่มหน้าที่ 151 ผมก็จะอ่านตั้งแต่คำ
แรกของเรื่องไปจนถึงคำสุดท้ายในหน้าที่ 150 (ระหว่างนี้แก้ไขได้ก็แก้)

ผมจึงเรียกลักษณะที่ตัวเองทำงานนี้ว่า 'นักแกะสลัก'

"ผมเป็น 'นักแกะสลัก' ครับ"

ความตั้งใจกับการสร้าง "ฟิลาเดลเฟีย"

- "ฟิลาเดลเฟีย" เป็นความฝันของหญิงสาวคนรัก ผมเพียงแต่มาดูแลความ
ฝันของเธอ - ก็เท่านั้น

แต่โดยความเป็นผมนั้น พอมาอยู่ตรงนี้ก็มิ้องนุ่มาหา ครูบาอาจารย์ที่
เคารพรักกันแะมา มันก็กลายเป็นสังคมย่อย ๆ ทางศิลปะ - สติปัญญาขึ้น ซึ่งมันก็

“ทลาเดลเพย” เป็นความฝันของ
หญิงสาวคนรัก ผมเพียงแต่มาดูแลความ
ฝันของเธอ – ก็เท่านั้น

ภาพ จาก <http://www.oknation.net/blog/guide007>

ทำให้บรรยากาศการแสวงหาทางปัญญามีสีสันขึ้นมาบ้าง ที่สำคัญมันทำให้หนังสือได้
ซึ่งน่าแปลกมาก ร้านผมมีแต่หนังสือดี ๆ กล่าวคือประเภทคอแข็งนะ ทั้งวรรณกรรม
และวิชาการ แต่มันดันขายได้

ไม่ได้ตั้งใจอะไรมาก ตอนนี้สินค้าในร้านพอจะเลี้ยงค่าเช่าร้าน ค่าน้ำไฟ
ถ้าต่อไปมันจะพอเพิ่มรายได้มากกว่านี้หน่อยก็น่าจะดีเพื่อแบ่งปันให้ชีวิตได้ใช้สอย
(แต่อย่างที่บอก – อย่าให้มากนัก เพราะผมไม่ได้มีชีวิตเพื่อขายของ ผมมีชีวิตเพื่อ
เขียนหนังสือ - แกะงานที่ดี) ผมก็เขียนหนังสือเลี้ยงตัวเองกับลูก (หญิงสาวคนรักเขา
มีเงินเดือนก็ให้เขาใช้ไป)

คิดง่าย ๆ แค่ว่ามีที่ที่ จะได้อยู่ใกล้ชิดหญิงสาวคนรักและลูกสาว ได้ดูแลกัน

ก็คงพอแล้ว ผมไม่คิดว่าจะหวังอะไรจากร้านมากไปกว่านี้ แต่ถ้ามันจะเป็น “ที่พัก” หรือเอื้อประโยชน์ในทางสร้างสรรค์กับใครนั้นก็ยินดีและถือเป็นการกำไรแล้ว และนั่นแหละคือความสุขของผมและหญิงสาวคนรัก

ทุกวันนี้ “วิทยากร โสวัตร์” อยู่กับอะไร

อยู่กับลูกกับเมีย อยู่กับร้านพิลาเดลเฟีย อยู่กับหนังสือ อยู่กับมิตรสหาย ผู้ไม่คลายมิตรภาพ อยู่กับการค้นคว้าเรื่องที่จะเขียน อยู่กับกาแฟ...

และอยู่กับความคิดประหลาด ๆ

กับวงการนักเขียน อยากจะให้ไปทางไหน

คำถามนี้นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย นายกสโมสรนักเขียนภาคอีสาน และนายกสโมสรนักเขียนภาคต่าง ๆ น่าจะตอบได้ดีกว่าผม

ผมตอบได้เพียงว่า ทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด เช่น ผมเป็นนักเขียน (ผมกล้าประกาศนะครับว่าผมเป็นนักเขียน) ก็ต้องทำงานเขียนให้ดี

ส่วนถ้าอยากให้ผมพูดอะไรมากไปกว่านี้ ก็ขอให้ผมมีงาน “แกะสลัก” ดี ๆ ออกมาก่อนแล้วผมจะพูดอะไรต่อให้ฟัง (ผมมีแนวคิดที่จะทำอย่างไรให้นักเขียนไทยไปปรากฏโฉมอวดลีลาความสามารถเชิงวรรณกรรมในเวทีระดับโลก ด้วยซ้ำ โดยไม่ต้องรออาศัยเฉพะาคุณมาร์แชล บาร์ริงส์ เท่านั้น เพราะในระดับเวทีโลกนั้น ถ้าเราอาศัยเพียงแต่แก (นี่ต้องกราบขอขอบคุณนะครับ) ก็ดูคล้ายว่าเราดูแคลน หมิ่นหยามปัญญาความสามารถของเราเองด้วย)

กล่าวเฉพะาวงการนักเขียนอีสาน (เพราะพีดันมาถามผม) อยากให้สร้างฐานการอ่านมากกว่านี้ เพราะเท่าที่เห็นถือว่าตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ ค่ายวรรณกรรมทำกันผ่านมาก็เป็นเพียงด้านเทคนิคขาดการลงลึกทางความคิด ซึ่งถ้าเป็นแบบนี้มันสร้างนักอ่านคุณภาพไม่ได้ และไม่ต้องไปคิดถึงการสร้างนักเขียน น่าสังเกตว่าแวดวงนักเขียนอีสานเราเป็นครู-อาจารย์เยอะ แต่เรากลับไม่มีมวลชนที่เข้มแข็งทางความคิดและรสนิยมทางวรรณกรรมรุ่นหลัง (ยกเว้นตัวนักเขียนเอง) ถามว่าทำไม

ข้าวไก่

ข้าวไข่ มุกดาหาร

วิธีการดับคาวและเพิ่มรสชาติเนื้อไก่ของข้าวไข่

ไข่ บางพื้นที่เรียกว่า กะไข่ มาจาก คำว่า “ข้าวไข่” ข้อมูลจากสถาบันวิจัยภาษาฯ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รวบรวมไว้ ว่า ถิ่นฐานดั้งเดิมของไข่ อยู่ที่เมืองมหาชัย เดิมชาวบ้านเรียกว่า “เมืองภูวา-นากระแตง” ซึ่งเคยเป็นเมืองที่ขึ้นกับสกลนคร โอนมาขึ้นกับนครพนมในสมัยรัชกาลที่ 5 ข้าวไข่ได้อพยพมาอาศัยอยู่เขตเมืองสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร ปัจจุบันศิลปวัฒนธรรมของไข่ ยังคงรักษาไว้เป็นอย่างดี ในเขตอำเภอดงหลวง โดยคนที่นี่ใช้นามสกุลเดียวกัน คือ “วงศ์กระไข่” มีพิธีกรรมที่โดดเด่น เช่น

- พิธีเหยา เป็นพิธีเรียกขวัญ และรักษาความเจ็บป่วย คล้ายๆ กับรำผีฟ้า

ซึ่งพิธีกรรมเหล่านี้ ยังคงพบเห็นในปัจจุบันนี้

การอยู่กินของ ชาวโซ่ ไม่ใคร่จะเลือกนัก เป็นการหากินตามธรรมชาติเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาการกินอยู่จึงต้องอาศัยธรรมชาติและการเลี้ยงสัตว์

ไก่เป็นสัตว์ที่คนโซ่นิยมนำมาประกอบอาหารกินเป็นอันดับต้น ๆ ของอาหารที่ทำ เช่น ไก่ย่าง แกงไก่ อ่อมไก่ คั่วไก่ ชั่วไก่ เป็นส่วนประกอบอาหารที่มีราคาประหยัด และให้รสชาติอร่อย การนำเนื้อไก่เพื่อมาทำอาหารไม่ใช่นิยมเฉพาะคนโซ่เท่านั้น คนอีสานทั่วทั้งภาคและคนไทยทั่วประเทศก็เนือนิยมเอาเนื้อไก่เป็นส่วนประกอบอาหารเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าเนื้อไก่เป็นสิ่งที่ผู้คนที่ต้องการบริโภคและเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ

ไก่เป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่ายโดยเฉพาะหากเป็นวิธีการเลี้ยงแบบปล่อยตามชุมชน ในหมู่บ้าน ตามบ้านเรือนในชุมชน เป็นการเลี้ยงเพียงเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือนเป็นการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของชาวชุมชนในอีสาน ที่สำคัญคือการเลี้ยงไก่จะเลี้ยงเพื่อใช้ในประเพณีความเชื่อ การเสี่ยงทาย พิธีกรรมต่างๆ เช่น การเลี้ยงผีปู่ตา งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานสู่ขวัญ

ที่ชุมชนบ้านसानแ้ว ตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร มีอาหารที่ชาวชุมชนเรียกว่า “ชั่วไก่” เป็นอาหารที่คล้ายกับ “ชั่วไก่” ของส่วยที่ศรีสะเกษแต่ที่ศรีสะเกษจะมีการใส่ขมิ้นเพื่อให้เนื้อไก่หอมและมีสีสันท่ารับประทาน หรือชั่วไก่ของชาวบรูที่อุบลราชธานี เหตุผล เพราะ ชาวโซ่ บรู ส่วย เป็นชาติพันธุ์ที่มีความคล้ายคลึงกันทั้งการดำเนินวิถีชีวิตความเป็นอยู่และทั้งด้านภาษาการพูดคุยซึ่งแต่ละที่จะแตกต่างกันตรงที่สำเนียงและคำบางคำเท่านั้น

บ้านसानาแ้ว ตั้งอยู่บน ภูเขาแดง เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพาน ห่างจากอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในอดีตความอุดมสมบูรณ์ของภูเขาแดงส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวसानแ้วยังพึ่งพาธรรมชาติโดยเฉพาะการหาของป่า เพื่อนำมาประกอบอาหารการกินเคยมีการล่าหมู เพื่อนำมาประกอบอาหารได้ในระยะปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมาได้หลายตัว

ข้าวไก่

ส่วนประกอบ

1. เนื้อไก่
2. พริกป่น
3. น้ำปลา
4. เกลือ
5. ข่า
6. ตะไคร้
7. ใบมะกรูด
8. ผักแพว
10. สะระแหน่
11. น้ำตาล
12. ยอดมะขามอ่อน

วิธีการทำ

1. ต้มน้ำให้เดือด ใส่ ตะไคร้ ข่า
2. ใส่ไก่ลงไปต้มให้สุก
3. นำไก่ที่สุกแล้วมาฉีกเป็นชิ้น
4. นำไก่กลับมาใส่ในน้ำต้มไก่
5. ประุงรสด้วย พริกป่น น้ำปลา น้ำตาล ใส่ผักแพว สะระแหน่

ยอดมะขาม ชิมและยกลง

ประโยชน์และสรรพคุณ

บำรุงร่างกาย ผักที่ประกอบในข้าวไก่มีผักที่เป็นสมุนไพร เช่น ผักแพว ซึ่งมีวิตามินเอ วิตามินซีและมีแคลเซียม (ยุวดี จอมพิทักษ์. 2545 : 15)

เรื่องสั้น สุภาตฺร ภูลาวยาว

ข่าวกระเช้าในหนองน้ำ และเรื่องราวอื่นๆ ของหมู่บ้าน

ตอนเห็นวัตถุสีเหลืองครั้งแรก คำพองคิดว่าเป็นขอนไม้ หลังขึ้นมาจากหนองน้ำ คำพองทอดสายตาเพ่งมองกลับไปยังหนองน้ำอีกครั้ง ตอนนี้วัตถุสีเหลืองหายไปแล้ว คำพองตื่นตะลึง !

การปรากฏและจากไปของวัตถุสีเหลืองในหนองน้ำ... ช่างลึกลับชวนขนลุก ขนพองก่อนออกจากบ้าน เมียได้เตือนเขาเกี่ยวกับข่าวกระเช้าในหนองน้ำ แต่เขาไม่ได้สนใจ เพราะหากไม่ออกมาหาปลา อยู่บ้านก็ไม่รู้จะทำอะไร ที่คำพองไม่ได้สนใจในความห่วงใยของเมีย เพราะเขาคิดว่าไม่มีทางเป็นไปได้ที่หนองน้ำเล็กขนาดมองเห็นฝั่งทุกด้าน และตรงที่ลึกสุดไม่เกินสองช่วงคนจะมีกระเช้าอาศัยอยู่ กระเช้าจะมาจากไหน เพราะหนองน้ำของหมู่บ้านไม่ได้เชื่อมต่อกับแม่น้ำใหญ่สายใดเลย

หลังจากมีข่าวคนเห็นจระเข้ตรงป่าเขตริมหนองน้ำ ก็มีการออกประกาศให้ชาวบ้านระมัดระวังเวลาลงหนองน้ำ คนที่เห็นจระเข้ก่อนชาวบ้านทั่วไปคือคนหาปลา พวกเขาเล่าว่าขณะจะไปยามดาง--เก็บกุ่มตาข่ายที่ใส่ไว้ตั้งแต่เมื่อวาน พวกเขาพบมันโดยบังเอิญ ในตอนแรกหลายคนพากันเข้าไปใกล้ เพื่อจะดูให้แน่ใจว่าสิ่งที่พวกเขาเห็นคืออะไร แต่พอเข้าไปใกล้ในระยะ 2 เมตร จนแจ้งต่อสายตา พวกเขาพบว่าสิ่งที่เห็นเบื้องหน้าคือจระเข้โดยไม่ต้องสงสัย ด้วยลักษณะท่าทางการนอนผิวหนังเป็นปุ่มปม หัวยาวเรียว ขาทั้งสี่คล้ายตีนเป็ด หางยาวเรียวด้านบนของหางมีหนามชูชันตั้งแต่โคนหางจนสุดปลายหางคาดคะเนว่ายาวไม่น้อยกว่า 2 เมตร ตัวใหญ่ราว 3 ก่ำ (ก่ำคือการวัดขนาดของสัตว์หรือสิ่งของในสมัยโบราณ) หลังดูจนแน่ใจ คนหาปลากลุ่มนั้นก็แตกกระเจิงกันไปคนละทาง เมื่อกลับมาถึงหมู่บ้าน ข่าวการพบจระเข้ก็แพร่กระจายออกไปพอ ๆ กับข่าวการได้เลขเด็ดจากศาลปู่ตาริมหนองน้ำ

ภาพโดย : ไมตรี ภาระหอม

ทันทีที่ข่าวการพบจระเข้แพร่กระจายออกไป ชาวบ้านต่างให้ความสนใจ และ
แวะเวียนไปตามข่าวเรื่องจระเข้ในหนองน้ำกับคนหาปลา บางคนเชื่อ บางคนไม่เชื่อ
สำหรับฝ่ายหลังแม้มีอยู่ไม่ถึง 20 คนก็มีคำพองรวมอยู่ด้วย สำหรับคนที่เชื่อ การแวะ
เวียนไปยังหนองน้ำเป็นสิ่งต้องห้าม ส่วนพวกไม่เชื่อยังทำมาหากินอยู่เช่นเดิม คำพอง
ก็เช่นกัน เมื่อประกาศตัวเองกับคนหาปลาด้วยกันว่า เขาไม่เชื่อว่าจะมีจระเข้ในหนอง
น้ำก็ออกหาปลาทุกวัน และกลับมาด้วยความปลอดภัย

ข่าวจระเข้ในหนองน้ำแพร่กระจายออกไปราวหนึ่งอาทิตย์ก็เริ่มเงียบหายไปไม่ต่าง
กับข่าวผีปอบยายไสที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อเดือนก่อน ชาวนี้คงจะหายไปกับลมแล้ง ถ้าหากว่า
เด็กเลี้ยงควายกลุ่มหนึ่งไม่นำเอาข่าวนี้มาเล่าอีกครั้ง เด็กเลี้ยงควายเล่าว่า ขณะพวกเขา
กำลังเอาควายลงนอนน้ำในตอนเย็นก่อนจะต้อนฝูงควายกลับคืนสู่แหล่ง พวกเขาพบว่า
ควายฝูงนั้นตื่นตระหนก และกระโจนขึ้นจากน้ำ พวกเด็กเลี้ยงควายต่างกุกูกุจตามฝูง
ควายไป แต่ก่อนจะขึ้นจากน้ำไปตามฝูงควาย สายตาหลายคู่ก็ได้เห็นวัตถุสีเหลืองคล้าย
ขนไม้ลอยอยู่ไม่ไกลจากฝูงควาย โดยไม่ต้องสงสัย พวกเด็กเลี้ยงควายบอกเป็นเสียง
เดียวกันว่า ไข่เจ้าวัตถุสีเหลืองที่พวกเขาเห็นคือจระเข้

เมื่อข่าวการพบจระเข้ในหนองน้ำกลับมาอีกครั้ง ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 5 หมู่บ้าน
จึงออกประกาศเสียงตามสายห้ามชาวบ้านลงหนองน้ำเด็ดขาด รวมทั้งห้ามเอาควาย
ลงกินน้ำ ห้ามหาปลา และข้อห้ามอีกสารพัดก็ตามมาอันเนื่องมาจากความหวาดกลัวว่า
จะเกิดอันตรายกับชาวบ้าน แต่ในข้อห้ามก็มีหลายคนฝ่าฝืน โดยเฉพาะเด็กเลี้ยงควาย
กับคนหาปลาที่ซื้อคำพอง

เด็กเลี้ยงควายได้ให้เหตุผลในการลงหนองน้ำของพวกเขาวว่า หน้าแล้งเช่นนี้จะหา
น้ำจากไหนมาให้ควายกิน คำพองได้ให้เหตุผลในการลงหาปลาของเขาวว่า จระเข้คงไม่ว่าย
น้ำไปทั่วหนองน้ำ มันคงอยู่ตรงป่าเกิดเท่านั้น ถ้าเราไม่เข้าไปแถวป่าเกิดคงไม่เป็นอะไร

เมื่อมีการออกประกาศห้าม คนบ้านใกล้บ้านไกลที่เคยพลุกพล่านก็เงียบหาย
ไป น้ำในหนองน้ำสงบเงียบอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนในรอบหลายปี

พูดถึงเรื่องป่าเกิดริมหนองน้ำแล้ว ก็ชวนให้สงสัยได้ว่าจระเข้จะอาศัยอยู่ที่นั่น
เพราะป่าเกิดริมหนองน้ำรกครึ้มไปด้วยต้นเกิดเป็นแนวยาวไปตามริมฝั่งหลายร้อยเมตร
อีกทั้งตรงป่าเกิดน้ำลึก ถ้าจะไปหาปลาต้องใช้เรือ มีคนหาปลาบางคนเคยไปหาปลาแถว

ป่าเกิดเล่าให้ฟังว่า เขาเคยหว่านแหแล้วเห็นปลาใหญ่ตัวสีขาวมีเขี้ยวน่ากลัวโผล่พ้นน้ำขึ้นมา หลังเก็บแหเสร็จ เขาต้องรีบพายเรือออกมาจากป่าเกิด

เรื่องปลาใหญ่ตัวสีขาวมีเขี้ยวน่ากลัวเชื่อว่าคนหาปลาจะเคยเจอเพียงคนเดียว แต่คนหาปลาอีกหลายคนก็เคยเจอรวมทั้งคำพองด้วย คำพองเล่าให้คนในหมู่บ้านฟังว่า วันที่เขาเจอปลาใหญ่ตัวสีขาวมีเขี้ยวน่ากลัวเป็นวันที่แดดร้อนจัดกว่าวันอื่น ตอนที่กำลังหว่านแหในราวเที่ยงวัน เขาเห็นปลาใหญ่ตัวสีขาวกระโดดขึ้นมาเหนือผิวน้ำบริเวณป่าเกิดอันเป็นจุดหาปลาที่ไม่ค่อยมีคนหาปลาอยากเจียดเข้าไปใกล้

ในกรณีของปลาใหญ่ตัวสีขาวมีเขี้ยวน่ากลัว ผู้ใหญ่บ้านได้นำเสนอให้ประมงจังหวัดออกมาจับ เพื่อพิสูจน์ให้ชาวบ้านได้รู้ทั่วกันว่าปลาใหญ่ตัวสีขาวมีเขี้ยวน่ากลัวเป็นปลาอะไร แต่ในการพิสูจน์ก็คว้าน้ำเหลว เพราะปลาไม่ยอมโดนอวน เจ้าหน้าที่ประมงจึงไม่สามารถให้คำตอบกับชาวบ้านได้ว่า ปลาใหญ่ตัวสีขาวมีเขี้ยวน่ากลัวเป็นปลาอะไร พวกเขาได้แต่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นปลาบึก เพราะเคยมีสถิติจับบันทึกไว้ว่าเมื่อ 4 ปีก่อนที่หนองน้ำแห่งนี้กรมประมงได้นำลูกปลาบึกยาว 10 เซนติเมตรจำนวน 30 ตัวมาปล่อย

บริเวณหนองน้ำเชื่อว่าจะมีป่าเกิดแห่งเดียวที่ชาวบ้านไม่กล้ากรายใกล้ ตรงฝายน้ำล้นที่มีศาลพระภูมิ ชาวบ้านก็ไม่กล้ากรายใกล้ แม่น้ำจะไม่ลึก แต่ความน่ากลัวของศาลพระภูมิที่ตั้งตระหง่านอยู่ริมฝั่งน้ำทำให้ชาวบ้านหวาดหวั่น เพราะตรงศาลพระภูมิมีเรื่องเล่าชวนให้หวาดกลัว ที่คนเฒ่าแห่งหมู่บ้านได้เล่าให้ลูกหลานฟังสืบต่อกันมาว่า

ในอดีตมีต้นโพธิ์ใหญ่ต้นหนึ่งเกิดอยู่ตรงนั้น แต่อยู่มาวันหนึ่งต้นโพธิ์ใหญ่ล้มลงเพราะโดนฟ้าผ่าในวันพายุฝนพัดกระหน่ำ หลังต้นโพธิ์ใหญ่ล้มลง หมู่บ้านก็เกิดอาเพศหลายอย่าง ฝนแล้งติดต่อกันหลายเดือนในฤดูฝน รวมทั้งมีเด็กไปเล่นน้ำแล้วพากันป็นขึ้นไปเล่นบนต้นโพธิ์ พอกลับบ้านมีเด็กคนหนึ่งหายไป พวกผู้ใหญ่ได้สอบถามเด็ก ๆ ที่ไปเล่นน้ำด้วยกันว่า เด็กคนนั้นหายไปไหน เด็ก ๆ ยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่าเด็กคนนั้นเดินตามพวกเขาจนถึงบ้านไม่ได้หายไปไหน

หลังการหายตัวไปของเด็กชายคนนั้น เฒ่าจ้ำแห่งหมู่บ้านจึงได้ชักชวนชาวบ้านมาทำพิธีขอขมาเจ้าที่ และสร้างศาลพระภูมิ จากวันที่ศาลพระภูมิถูกตั้งขึ้นจนถึงปัจจุบัน ในช่วงที่หมู่บ้านทำบุญเบิกบ้าน ชาวบ้านจะนำอาหารคาวหวาน เหล้า ไก่ และเต้าไป

เช่นไหว้ที่ศาลพระภูมิเป็นประจำ ความเข้มขลังของความเชื่อจึงทำให้ชาวบ้านไม่กล้า
กรายใกล้่น่าน้ำบริเวณศาลพระภูมิ

ย้อนกลับไปถึงเรื่องจระเข้ในหนองน้ำอีกครั้ง หลังจากข่าวการพบจระเข้รอบ
ลำสุดโดยเด็กเลี้ยงควาย ผู้ใหญ่บ้านก็ออกประกาศแจ้งเตือนให้ชาวบ้านทราบถึงอันตราย
ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อลงเล่นน้ำหรือแม้แต่ลงหาปลา และข่าวนี้ก็ถูกแจ้งไปหน่วยงานของ
จังหวัดอีกครั้ง เจ้าหน้าที่กู้ภัย และเจ้าหน้าที่ประมงจากจังหวัดชุดเดิมเดินทางมาที่หนอง
น้ำของหมู่บ้านอีกครั้ง เพื่อจับจระเข้ ทันทีที่ข่าวการจับจระเข้แพร่ออกไป ผู้คนจำนวน
มากต่างหลั่งไหลมาดู ราวกับว่ามีงานประจำปีของหมู่บ้าน ไม่เว้นแม้กระทั่งหลวงพ่อ

เวลาที่ทุกคนรอคอยมาถึง หลังเจ้าหน้าที่จากหน่วยกู้ภัยได้นำเรือออกสู่อ้อมน้ำ ๓
ลำ บนเรือมีเลือดววดสด ๆ หลายถุง เมื่อไปถึงใกล้ป่าเกิด เสียงเครื่องยนต์เรือดับลง และ
เจ้าหน้าที่คนหนึ่งบนเรือได้ยื่นขึ้นพร้อมกับหยิบถุงเลือดเทลงไปในหนองน้ำ เลือดววดสด ๆ
ราว ๒๐ ถุงถูกเทลงไปในหนองน้ำจนน้ำบริเวณป่าเกิดกลายเป็นสีเลือด หลังเทเลือดเสร็จ
เจ้าหน้าที่จากหน่วยกู้ภัยก็ติดเครื่องยนต์เรือถอยฉากออกมาจากป่าเกิดสู่มุมเหตุการณ์
อยู่บนริมฝั่งใกล้ ๆ ตอนนีตรังริมฝั่งมีวอนหลายฝั่งถูกเตรียมพร้อมไว้ รวมทั้งปืนหลาย
กระบอกก็ถูกเตรียมไว้เช่นกัน ในกรณีฉุกเฉินที่ไม่สามารถรับมือได้ ปืนจะถูกนำมาใช้

ตะวันสายจนแดดร้อน ผู้คนจำนวนมากที่เฝ้าดูการล้อมปราบจระเข้อยู่ตามริม
หนองน้ำต่างเข้าไปหลบในร่มไม้ หากคนทั่วไปที่ไม่ได้ยื่นข่าวเรื่องจระเข้ในหนองน้ำมา
พบ พวกเขาคงต้องหยุดดู เพราะบริเวณริมหนองน้ำในตอนนี้มีคนจำนวนมากไม่ต่าง
จากการมืองานแสดงของวงดนตรีหมอลำชื่อดัง

เสียงกลองดังมาจากวัด เข้มบนหน้าปิดนาฬิกาบอกเวลา ๑๑ โมงเช้า ผู้คนส่วน
หนึ่งเริ่มทยอยเดินทางกลับ รวมทั้งหลวงพ่อก็เพราะได้เวลาฉันเพล ล่วงเข้าเกือบเที่ยง
การปรากฏตัวของจระเข้ในหนองน้ำยังไม่เกิดขึ้น เลือดชุดที่สองได้ถูกนำขึ้นใส่เรือไปเท
ลงตรงป่าเกิดริมหนองน้ำอีกครั้ง

จากเพลเลยล่วงเข้าบ่าย จระเข้ยังไม่ปรากฏตัว ราวบ่าย ๒ โมงการล่าจระเข้
จึงยุติลง เจ้าหน้าที่จากหน่วยกู้ภัยกลับคืนสู่ต้นสังกัด ชาวบ้านทยอยกลับบ้าน แต่ข่าว
การล่าจระเข้ในหนองน้ำยังคงเป็นเรื่องเล่าที่ชาวบ้านนำมาเล่าต่อ บางคนว่าสาเหตุที่
คว้าน้ำเหลวในการไล่ล่าจระเข้ครั้งนี้ น่าจะมาจากเลือดที่นำมาใช้ เพราะจระเข้ไม่นิยม

กินเลือด แต่ถ้าเป็นสุนัขไม่แฉกการไล่ล่าจะเข้าในหนองน้ำครั้งนี้อาจจะประสบผลสำเร็จ

หลายคนคงสงสัยว่าจะเข้ากับสุนัขเกี่ยวข้องกันยังไง เรื่องนี้มีที่มาที่ไป...

มีเรื่องเล่าปรัมปราว่า ในยุคสมัยโบราณกาล จะเข้ากับสุนัขเป็นเพื่อนกัน เข้าวัน
หนึ่งขณะสุนัขจะเดินทางข้ามไปหากินยังอีกฟากหนึ่งของเกาะจำเป็นต้องข้ามน้ำ สุนัข
จึงไปขอความช่วยเหลือจากจระเข้ โดยมีรางวัลเป็นสิ่งล่อใจ เมื่อจระเข้ได้ฟังคำร้องขอ
ของเพื่อนก็ตอบตกลง และให้เพื่อนขึ้นไปนั่งอยู่บนศีรษะ จากนั้นจระเข้ก็พาสุนัขข้าม
น้ำไปจนถึงเกาะ พอไปถึงก่อนที่สุนัขจะกระโดดลงจากศีรษะของจระเข้ สุนัขได้ถ่าย
อุจจาระไว้บนศีรษะของจระเข้กองหนึ่ง จระเข้โกรธมากถึงขนาดตัดขาดความเป็นเพื่อน
กับสุนัข และให้สัญญากับตัวเองว่า เมื่อเจอสุนัขที่ไหนจะฆ่าให้ตาย (หากสังเกตให้ดีจะ
พบว่า บนหัวจระเข้มีก้อนกลม ๆ คล้ายอุจจาระ)

ฉะนั้นการจะล่อให้จระเข้ขึ้นมาจากน้ำโดยใช้สุนัขย่อมจะมีผลกว่าการใช้เลือด
วัว แต่ก็นั่นแหละแม้ชาวบ้านหลายคนจะคล้อยตามในเรื่องนี้ แต่บางคนมีข้อโต้แย้ง คน
ที่โต้แย้งก็พยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดของตัวเอง เพราะคนที่โต้แย้งยังเชื่อ
ว่าการใช้เลือดวัวล่อจระเข้ดีกว่าการใช้สุนัข อย่างน้อย ๆ ในรายการสารคดีที่ฉายในทีวี
พวกเขา ก็เคยเห็นจระเข้ไล่กัดวัวป่าที่ลงเล่นน้ำมาแล้ว

แต่ถึงอย่างไรก็ตามแม้จะมีวิธีในการล่อจระเข้ให้ขึ้นมาจากน้ำหลากหลายวิธี
แต่ยังไม่มีวิธีใดเป็นจริง เพราะจระเข้ไม่ยอมโผล่ขึ้นมาให้จับ ในวันต่อมายังมีชาวบ้าน
บางส่วนไปด้อม ๆ มอง ๆ อูริมหนองน้ำ เพื่อจะได้เห็นจระเข้ตัวเป็น ๆ ลักครั้ง บางคน
ถึงขนาดยอมห่อข้าวไปนั่งกินอูริมหนองน้ำ แต่วันแล้ววันเล่า ชาวการปรากฏตัวของ
จระเข้ในหนองน้ำก็เงียบหายไป พอ ๆ กับการเวียนผ่านไปของฤดูแล้งร้อน

ในวันที่ผู้คนของหมู่บ้านออกไปดูการไล่ล่าจระเข้ คำพองเลือกที่จะออกไปหา
ปลาในหนองน้ำ แต่อยู่อีกฝั่งหนึ่งของหนองน้ำ เพราะเขาเบื่อกับที่จะตอบคำถามถึงความ
กล้าของเขา หลายคนเมื่อเห็นคำพองออกหาปลาต่างพูดกันว่าเขาเป็นคนบ้าไม่กลัวตาย

ขณะที่ผู้คนกำลังลืมนเรื่องจระเข้ในหนองน้ำไป ชาวสะเทือนขวัญครั้งใหม่
ก็เกิดขึ้นในหมู่บ้านอีกครั้ง เมื่อมีคนพบศพชายนิรนามที่ป่าเกดริมหนองน้ำ สภาพศพ
ที่พบบริเวณท้องมีแผลคล้ายโดนของมีคมเฉือน คนที่พบศพคนแรกคือแม่ใหญ่คำเผย
ที่ปลุกผักอยู่ใกล้กับตรงที่ศพอยู่ เมื่อข่าวนี้กระจายออกไป ชาวบ้านในหมู่บ้านต่างพา

กันเดินทางมาดูศพ แต่ไม่มีใครรู้จักคนตาย ศพจึงถูกนำไปเก็บไว้ที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ

ชาวบ้านหลายคนเมื่อดูศพต่างลงความเห็นคล้ายกันว่า คนตายถูกจระเข้กัด เพราะลงไปหาปลาในหนองน้ำ โดยไม่รู้ว่าในหนองน้ำมีจระเข้ ที่หลายคนต่างยืนยันว่า คนตายเป็นคนหาปลา เพราะถัดจากศพไปไม่กี่กิโลเมตร และช่องว่างอยู่ในช่องมีปลานิล แห่งกรังที่คาดว่าน่าจะตายมาแล้วไม่ต่ำกว่า 8 ชั่วโมง

ข่าวการตายของชายนิรนามผู้ถูกจระเข้กัดที่ท้องแพร์กระจายไปยังต่างหมู่บ้าน ราวไฟไหม้ทุ่ง แต่คำพองไม่ได้เชื่อเช่นนั้น คำพองรู้ว่าชายคนที่ตายไม่ได้ถูกจระเข้กัดที่ท้อง แต่เขาถูกควายที่ขโมยมาขวิดเข้าที่ท้องอย่างแรงจนถึงแก่ความตาย เพราะในคืนวันนั้นคำพองออกไปหาปลาเช่นหลายคืนก่อน ขณะที่กำลังนั่งพักอยู่บนริมฝั่ง ในความมืด คำพองได้ยินเสียงคนคุยกัน และเสียงควายร้องดังโกล้งเข้ามาทางป่าเกิด ด้วยเสียงพูดคุยของพวกเขาทำให้คำพองรู้ว่าคนเหล่านี้ไม่ใช่คนในหมู่บ้าน เพราะถ้าเป็นคนในหมู่บ้านจะไม่เดินมาโกล้งป่าเกิด และทางที่พวกเขาพาควายตัวนั้นมา ไม่ใช่ทางที่ควายจะมาเดิน ตอนที่ควายและคนมาถึงริมป่าเกิด คนทั้งสามได้คุยกันว่าแบ่งเงินที่ได้จากการขายควายตัวนี้ยังไง คำพองเชื่อว่า คนทั้ง 3 เป็นขโมย เพราะในหมู่บ้านไม่มีข่าวให้ได้ยินเลยว่ามีคนขายควายในช่วงนี้ ในตอนที่พวกเขา กำลังถกเถียงกันอยู่ คำพองได้ยินเสียงควายร้องดังขึ้นมา ก่อนจะได้ยินเสียงร้องโอดโอยครวญครางด้วยความเจ็บปวดของคน

ข่าวการตายของชายนิรนามแพร์ออกไปได้ 2 วันชาวบ้านก็เห็นเจ้าหน้าที่จากจังหวัดชุดเดิมเดินทางมายังหนองน้ำอีกครั้ง คราวนี้พวกเขามาพร้อมกับผู้เชี่ยวชาญด้านจระเข้วิทยาโดยเฉพาะ ชาวบ้านเมื่อทราบข่าวต่างพากันไปยังหนองน้ำ เพื่อดูการไล่ล่าจระเข้อีกครั้ง ฝ่ายเจ้าหน้าที่และผู้เชี่ยวชาญเมื่อไปถึงหนองน้ำ พวกเขาได้เดินทางไปยังป่าเกิด เพื่อค้นหาปริศนาบางอย่าง

เรือวิ่งฝ่าเปลวแดดไปถึงป่าเกิดโดยใช้เวลา 5 นาที เสียงเครื่องยนต์เรือเงียบลง คนบนเรือทั้งหมดทยอยลงจากเรือ และมุ่งหน้าเข้าไปในป่าเกิด ราว 20 นาที เจ้าหน้าที่ทั้งหมดก็ขึ้นเรือ และเดินทางกลับมายังจุดที่ชาวบ้านรออยู่ โดยไม่ต้องรอให้ชาวบ้านถาม เจ้าหน้าที่ และผู้เชี่ยวชาญจึงตอบผ่านเครื่องขยายเสียงที่ถูกนำมาติดตั้งไว้ เพื่อ

คลายความสงสัย

ในที่สุดปริศนาเรื่องจระเข้ในหนองน้ำก็ถูกคลี่คลาย โดยนักจระเข้วิทยาบอกว่า จากที่เขาสำรวจหนองน้ำ และป่าเกิดแล้วไม่มีความเป็นไปได้ว่าจระเข้ขนาดใหญ่จะอาศัยอยู่ แต่ถ้าเป็นจระเข้ขนาดเล็กก็ไม่แน่ และตรงป่าเกิดหลังจากเข้าไปดูแล้วก็ไม่พบร่องรอยของการขุดถ้ำอยู่อาศัยของจระเข้ แต่สิ่งที่เป็นปริศนาสำหรับเขาคือ ถ้าในหนองน้ำมีจระเข้มันจะอยู่ที่ไหน

ชาวบ้านเองเมื่อได้ฟังคำตอบก็มองหน้ากันไปมา หลายคนเดินทางกลับบ้าน เพราะการไล่ล่าจระเข้ได้สิ้นสุดลง ในวันนี้ยังไม่มีคำตอบว่าจระเข้ในหนองน้ำอาศัยอยู่ที่ใด และขนาดของมันใหญ่เท่าใด เมื่อความจริงยังไม่ปรากฏ ชาวบ้านจึงถูกห้ามลงหนองน้ำ และรอบหนองน้ำก็มีป้ายห้ามลงเล่นน้ำ และป้ายบอกเตือนว่าในหนองน้ำมีจระเข้มาติดเอาไว้ บ่อยครั้งที่คำพองออกไปหาปลา เขาเห็นป้ายประกาศตามริมหนองน้ำแล้ว เขาอยากให้ผู้ใหญ่บ้านนำป้ายประกาศมาติดมากกว่านี้ เพราะชาวบ้านไม่กล้าลงน้ำ โดยเฉพาะคนหาปลาที่ต้องอยู่ในน้ำทั้งวัน พอไม่มีคนลงน้ำหาปลา คำพองก็หาปลาได้มากขึ้น

หลังเจ้าหน้าที่ประมงจังหวัด และนักจระเข้วิทยากลับไปได้ 2 วัน ชาวการพบจระเข้ในหนองน้ำก็มีมากขึ้น บางคนบอกว่าตัวเองพบจระเข้เล่นน้ำที่ป่าเกิด บางคนก็บอกว่าเห็นจระเข้นอนอยู่ตรงดอนใหญ่กลางหนอง

ชาวการพบจระเข้ในหนองน้ำเชื่อว่าส่งผลกระทบต่อคนเพียงอย่างเดียว ชาวนี้ยังได้ส่งผลต่อวัว ควายที่ต้องลงกินน้ำในหนองด้วย นอกจากนั้นราคาปลานิลก็แพงขึ้น เพราะพ่อค้าแม่ค้าต้องนำปลานิลจากที่อื่นมาขาย หอยกาบที่เคยงมได้จากหนองน้ำก็ขาดตลาด ผักที่ปลูกไว้ริมหนองน้ำก็เริ่มเหี่ยวเฉา เพราะคนปลูกไม่กล้าลงไปหาบน้ำขึ้นมารดผัก

ชาวจระเข้ในหนองน้ำเชื่อว่าส่งผลกระทบต่อคนเพียงอย่างเดียว ชาวจระเข้ในหนองน้ำยังส่งผลดีให้คนกลุ่มหนึ่ง คนกลุ่มนั้นคือพวกพ่อค้าขายยาสมุนไพรผู้มีชีวิตอยู่ด้วยการแสดงมายากลคนสู้กับจระเข้

หลังรู้ข่าวจระเข้ในหนองน้ำ พวกนักมายากลขายยาสมุนไพรปราบจระเข้ก็มาถึงหมู่บ้านในตอนเย็นวันหนึ่ง พวกเขาอาศัยพักค้างคืนที่วัดเหมือนกับพ่อค้าคนเดินทาง

กลุ่มอื่น การพักที่วัดนอกจากจะปลอดภัยแล้ว อาชีพของพวกเขาจะต้องอาศัยความ
เชื่อมั่นจากผู้คนด้วย การเข้าหาพระเป็นอันดับแรกจึงถึงความน่าเชื่อถือของพวกเขาให้
สูงขึ้น ตอนที่มาถึงวัด หัวหน้าคณะมายากลได้ไปหาหลวงพ่อก่อน เพื่อขออนุญาตพักอาศัย
หลวงพ่อก่อนเมื่อรู้วัตถุประสงค์ก็อนุญาตให้พักที่ศาลาโรงฉัน หลังจากทำวัตรสวดมนต์เย็น
เสร็จ หลวงพ่อก็มองโอกาสได้เห็นจระเข้ตัวเป็น ๆ ครั้งแรกในชีวิต รูปร่างของจระเข้หน้ากลัว
กว่าที่คิด

ขณะหลวงพ่อยืนหน้าเข้าไปใกล้ มันก็ม้วนส่วนหางฟาดเข้าที่กรงอย่างแรง หลวง
พ่อก็ดึงออกมาก และครุ่นคิดว่าขนาดอยู่ในกรงมันยังแสดงความรุนแรงได้เท่านี้ ถ้า
อยู่ในน้ำ แรงของมันจะมหาศาลขนาดไหน หลังจระเข้เจียบสงบลง หลวงพ่อก็ก็นั่งไป
หาหัวหน้าของคณะมายากลแล้วเล่าเรื่องราวจระเข้ในหนองน้ำของหมู่บ้านให้ฟัง เมื่อ
ได้ฟังเรื่องราวจระเข้ในหนองน้ำ หัวหน้าคณะมายากลก็ได้บอกกับหลวงพ่อก่อนว่า เขาจะ
เป็นคนปราบจระเข้ด้วยตัวเอง หัวหน้าคณะมายากลได้ให้ความมั่นใจกับหลวงพ่อก่อนว่า
เขาสามารถปราบจระเข้ตัวนี้ได้ เพราะเขามียาดีจากอำเภอวังสามหมอ อำเภอนี้ได้ขึ้น
ชื่อว่ามีจระเข้ใหญ่และต้องใช้หมอยาจระเข้ถึงสามคนจึงเอาจระเข้ใหญ่อยู่ ฟรุ้งนี้เขาจะ
เปิดการแสดงมายากลคนสู้กับจระเข้ให้ชาวบ้านได้ดูในบริเวณวัด และหลังจากนั้น เขา
จะเป็นคนปราบจระเข้ในหนองน้ำของหมู่บ้านด้วยตัวเขาเอง

ข่าวการต่อสู้ระหว่างคนกับจระเข้ของนักมายากลจากวังสามหมอแพร่ออกไป
ไป ตอนเช้าชาวบ้านก็หลั่งไหลมาที่วัดราวกับมีการต้อนรับผ้าป่าสามัคคี การแสดง
มายากลจระเข้ของคณะมายากลจากวังสามหมอเริ่มต้นขึ้นหลังจากพระฉันเช้าเสร็จ
คณะนักมายากลเริ่มการแสดงของพวกเขาด้วยการนำเอาจระเข้ลงจากรถ และคลุมด้วย
ผ้าดำ เพื่อไม่ให้ใครต่อใครในหมู่บ้านได้เห็น หลังจากยกจระเข้ลงมาแล้ว หัวหน้าคณะ
มายากลก็เริ่มการจุดธูปบูชาเจ้าที่พร้อมกับการเปิดเพลงอินเดียน และป่าวร้องเชิญชวน
ผู้คนให้ล้อมวงเข้ามาใกล้ เมื่อพิธีกรรมในการบูชาครูอาจารย์เสร็จสิ้นลง หัวหน้าคณะ
ก็พร่ำพูดถึงเรื่องราวของจระเข้ เขาพูดหลายเรื่องทั้งการผสมพันธุ์ ความดุร้าย แม้แต่
นักจระเข้วิทยายังพูดได้ไม่ดีเท่าเขา และสุดท้ายเขาก็พูดเรื่องการปราบจระเข้ที่เกิดขึ้น
ในบ้านเกิด ก่อนจะวกเข้าหาสมุนไพรที่เขาได้มาจากป่าลึก อันเป็นสมุนไพรตัวเดียวกัน
กับหมอยาปราบจระเข้คนสุดท้ายใช้ปราบจระเข้ใหญ่ในอดีต หัวหน้าคณะนักมายากลเล่า

เพิ่มเติมถึงสรรพคุณของยาสมุนไพรวา ถ้าหากใครได้ไว้ครอบครอง สัตว์ร้ายต่าง ๆ ไม่กล้ากรายใกล้ ไม่ว่าจะสัตว์บก สัตว์น้ำ

ขณะพูดจบเขาก็ให้ลูกน้องยกงูใหญ่คล้ายปลิงออกมาจากกล่องท้ายรถมาวางลงตรงพื้น งูใหญ่คล้ายปลิงนอนนิ่ง หัวหน้าคณะมายากลบอกว่างูตัวนี้ถ้าอยู่ในน้ำจะเคลื่อนไหวรวดเร็วและมีพิษร้าย จากนั้นเขาก็ให้ลูกน้องของเขาอมยาสมุนไพรวาไว้ในปาก แล้วเอามือไปจับปากของงูใหญ่คล้ายปลิงตัวนั้น งูใหญ่คล้ายปลิงไม่ได้ทำอะไรเขาเลยแม้แต่หน่อย

ชาวบ้านในหมู่บ้านรวมทั้งหลวงพ่อก็ได้เจอเหตุการณ์อันมหัศจรรย์ต่างพากันเปล่งสาธุการ และคาดหวังว่าการแสดงของคณะมายากลจะช่วยปลดปล่อยชาวกระเช้ในหนองน้ำของหมู่บ้านให้หายไปได้

ชั่วโมงแห่งการเฝ้ารอของทุกคนก็มาถึง เมื่อหัวหน้าคณะมายากลเดินไปยังกรงกระเช้แล้วค่อย ๆ เปิดประตูเอากระเช้ออกมา หลังได้รับสัญญาณไล้ให้ออกจากกรง กระเช้ค่อย ๆ คลานออกมาจากกรงมาอยู่กลางวงล้อมของผู้คน กระเช้เลื้อยถอยหน้าถอยหลังครู่หนึ่งก่อนจะอ้าปากกว้าง ชาวบ้านแตกฮือไปคนละทิศทาง เมื่อกระเช้คลานเข้ามาใกล้ทุกคนต่างประจักษ์ต่อสายตาว่าขนาดของกระเช้ยาวราว 7 ศอก และคนหาปลาบางคนบอกว่าขนาดของกระเช้ตัวนี้เท่ากับขนาดของกระเช้ในหนองน้ำที่พวกเขาเห็น

หลังปล่อยกระเช้ออกมาคลานต่อหน้าผู้คน หัวหน้าคณะมายากลก็อมสมุนไพรวาพิเศษไว้ในปากแล้วเดินเข้าไปจับหางของกระเช้ดึงเข้ามาหาตัวเอง พอปล่อยหางกระเช้เขาก็เดินไปด้านหลังของกระเช้ และใช้มือเงี่ยปากของมันแล้วยื่นศีรษะของตัวเองเข้าไป กระเช้อ้าปากกว้างราวกับมีไม้ค้ำปากไว้ เน้นนานที่ปากของกระเช้ค้างอยู่อย่างนั้นพอ ๆ กับปากของชาวบ้านที่อ้าค้างเนื่องจากทึ่งต่อเหตุการณ์อันกำลังเกิดขึ้นเบื้องหน้า

พอเอาศีรษะเข้าไปในปากกระเช้แล้ว เขาก็แสดงอย่างอื่นต่อไป ในที่สุดการแสดงอันยาวนานราว ๓ ชั่วโมงก็จบลง เงินในพานที่วางอยู่ตรงกลางลานแสดงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ แต่ที่ลดลงเป็นสมุนไพรวาพิเศษบนพาน ชาวบ้านแทบทุกคนที่เดินทางมาดูการแสดงรวมทั้งหลวงพ่อก็ต่างมีสมุนไพรวาพิเศษติดมือกลับบ้านเมื่อการแสดงจบ

เมื่อชาวบ้านกลับบ้านหมด หลวงพ่อก็ได้จังหวะเดินเข้าไปคุยกับหัวหน้าคณะมายากลเกี่ยวกับเรื่องราวของการปราบกระเช้ในหนองน้ำ หัวหน้าคณะมายากลรับปาก

ว่าจะช่วยจัดการเรื่องนี้ในวันพรุ่งนี้ แต่วันนี้เขาขอตัวเดินทางเข้าเมืองเพื่อไปพบเพื่อน
ของเขาก่อน หลังกลับมาจากในเมืองพรุ่งนี้เขาจะจัดการเรื่องการปราบจระเข้ในหนอง
น้ำให้

หัวหน้าคณะมายากลเดินทางออกจากวัดในราวบ่ายจนล่วงเข้า 2 ทุ่มเขายังไม่
กลับมา หลวงพ่ออดกลัดกลุ้มใจอย่างหนัก เพราะได้บอกเรื่องนี้กับชาวบ้านไว้แล้ว จาก 2
ทุ่ม ไปจนถึง 2 ยามคณะนักมายากลก็ยังไม่กลับมา หลวงพ่อจึงตัดสินใจจำวัด

ในตอนเช้าขณะออกบิณฑบาต ชาวบ้านหลายคนได้ถามเรื่องการปราบจระเข้
กับหลวงพ่อ เพราะก่อนชาวบ้านจะเดินทางกลับ พวกเขาได้รู้ข่าวจากทายกวัดว่า หลวง
พ่อรับเป็นธุระพูดคุยกับหัวหน้าคณะมายากลในเรื่องการปราบจระเข้ เมื่อไปถึงบ้าน
ผู้ใหญ่บ้าน หลวงพ่อได้บอกให้ผู้ใหญ่บ้านไปที่วัดเพื่อปรึกษาหารือกัน ในที่สุดหลวงพ่อ
และกรรมการหมู่บ้านก็ได้ข้อสรุปตรงกันว่า จะให้ชาวบ้านที่มียาสมุนไพรวิเศษจากคณะ
มายากลมาเมื่อวานลงไปช่วยกันจับจระเข้ในหนองน้ำ

ทันทีที่หลวงพ่อกลับสู่วัดเรียบร้อยเสียงกลองก็ดังขึ้น สิ้นเสียงกลอง เสียงประกาศ
จากผู้ใหญ่บ้านก็ดังผ่านหอกระจายข่าว เนื้อในของประกาศเป็นการขอร้อง และเชิญ
ชวนให้ชาวบ้านไปประชุมด่วนที่วัดเกี่ยวกับเรื่องการปราบจระเข้ในหนองน้ำ

สิ้นเสียงกลองไม่นาน ชาวบ้านก็ทยอยมาทันจนเต็มศาลา วัด เมื่อเห็นว่าคนมา
มากแล้ว ผู้ใหญ่บ้านก็เปิดประชุม โดยหัวข้อประชุมคือการรับอาสาสมัครลงไปปราบ
จระเข้ในหนองน้ำ หลายคนที่ได้สมุนไพรวิเศษมาเมื่อวานต่างขออาสา มีเพียงคำพอง
เดียวเท่านั้นที่อาสาลงไปปราบจระเข้โดยไม่มีสมุนไพรวิเศษติดตัว ชาวบ้านหลายคน
คัดค้าน เพราะกลัวเกิดอันตราย แต่พอเห็นความตั้งใจของคำพอง ผู้ใหญ่บ้านจึงตัดสินใจ
ให้คำพองลงหนองน้ำไปปราบจระเข้โดยไม่มีสมุนไพรวิเศษติดตัว

คำพองได้ให้เหตุผลในการลงหนองน้ำปราบจระเข้โดยการไม่ใช้สมุนไพรวิเศษ
ว่า ในหนองน้ำแห่งนี้ เขาหาปลาแล้วแทบทุกตารางนิ้ว เขาย่อมรู้จักหนองน้ำดีว่า
ตรงไหนลึก ตรงไหนตื้น และเขาเชื่อว่าหากมีจระเข้ เขาสามารถเอาตัวรอดได้ และยัง
ย้ำชัดว่า เขาจะพิสูจน์ให้ทุกคนเห็นว่า เขาไม่ใช่คนบ้าที่ลงหาปลาในขณะที่มีข่าวจระเข้
ในหนองน้ำ

ราวพระใกล้ฉันเพล ขบวนชาวบ้านนับร้อยก็มุ่งหน้าสู่หนองน้ำ บางคนมีมิด

ในมือ บางคนมีแห บางคนมีปืนลูกซองยาว หลังผู้ใหญ่บ้านให้สัญญาณลงสู่หนองน้ำ
อาสาสมัครที่มีสมุนไพรวิเศษก็พากันเดินลงสู่หนองน้ำ การลงสู่หนองน้ำของเหล่าอาสา
สมัครในครั้งนี้ใช้วิธีการตีโอบล้อมเข้าสู่ป่าเกิดที่คาดว่าจะจะเข้าจะอาศัยอยู่

ตะวันบ่ายคล้อยการไล่ล่าจะเข้าในหนองน้ำจึงยุติลง ไม่มีชาวบ้านคนใดในหนอง
น้ำได้เห็นจะเข้า อาสาสมัครหลายคนขึ้นมาจากหนองน้ำ วันนี้ไม่มีการสังหารจะเข้า แต่
แหและอวนที่อาสาสมัครนำลงไปล่าจะเข้ามีปลาตัวโตติดขึ้นมา นักไล่ล่าจะเข้าบางคน
พอได้ปลาติดอวนติดแหก็ยิ้มแยม ตอนนี้บางคนลืมเรื่องจะเข้าไปแล้ว หลายคนเดินทาง
กลับบ้านไปเอาแหมาหาปลา คำพองได้แต่ยิ้มเพียงลำพังอยู่บนริมฝั่ง

ข่าวจะเข้าในหนองน้ำเริ่มจางหายไปจากหมู่บ้านพอ ๆ กับข่าวสมุนไพรวิเศษที่
คณะมายากลนำมาขาย ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ลืมเรื่องนี้ไป เพราะจะเข้าคงไม่กลับมา
อาศัยหนองน้ำแห่งนี้อีก เช่นกันเมื่อไม่มีจะเข้าในหนองน้ำ สมุนไพรวิเศษก็ไม่จำเป็น
ต้องกล่าวถึงอีกต่อไป

วันนี้หนองน้ำของหมู่บ้านได้กลับมาเป็นหนองน้ำที่เคยเป็นอีกครั้ง คนหาปลา
กลับมาหาปลา เด็กเลี้ยงควายนำควายลงกินน้ำอย่างที่เคยเป็นมา คนปลูกผักมีน้ำรดผัก
ป่าเกิดริมหนองน้ำถูกไถจนเตียนโล่งตามนโยบายพัฒนาพื้นที่ริมหนองน้ำให้เป็นสถาน
ที่พักผ่อน วันนี้ป่าเกิดริมหนองน้ำไม่เหลือความน่ากลัวอีกต่อไป และหนองน้ำไม่มีเรื่อง
ราวของจะเข้ารวมทั้งเรื่องราวใด ๆ อีกมีเพียงความจริงแห่งชีวิตของผู้คนในหมู่บ้านที่
ดำเนินไปบนวิถีที่เคยเป็นมาชั่วนาตาปี...

เรื่องสั้นใจขจรเจ้า ไซยา วรรณสุธี

สมการชีวิต

เขา - นั่งเหม่อมองท้องฟ้า มองสมการของชีวิตตนเอง มองดูเงาที่ทอดแนบลำตัว มองทุกอย่างที่อยู่รอบๆ ตัว ที่สายตาของเขาไปถึง กำลังคิดอยู่ว่า ชีวิตนี้อยู่เพื่ออะไร เพื่อใคร ตัวเองนั้นกำลังคิดหรือกำลังทำอะไรอยู่

เศษดิน - เศษฟอยโใบไม้ ปลิวหรือห้ามใส่เขา คราใดที่ลมพัดมา ใบของขนุน มะม่วง กล้วย นุ่น น้อยหน้า ปลิดปลิวออกจากขั้ว แจกเช่นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่จะต้องร่วงโรยไปตามวัฏจักรสังขาร ไม่มีสิ่งใดจริงยั่งยืนดังสมการของชีวิต ไม่ว่าจะยกกำลังบวก ลบ คูณ หารเท่าไร นั่นย่อมหมายถึงเรากำลังบรรเลงดนตรีเศร้าเป็นบทเพลงที่ร้าวราน มีทั้งการพลัดพราก การสูญเสีย ความสุขและความโศก

ลมกรรโชกหนักขึ้นทุกวัน ฤดูกาลเก็บเกี่ยวผ่านไปนานแล้ว ความแห้งแล้งกำลังมาเยือน วงเวียนการทำงานไม่เคยหยุดหย่อน มีการเริ่มต้น การลงท้าย วงเวียนอยู่เช่นนี้ตามวัฏจักร

ฝูงวัว - ควาย แทะเล็มหญ้าอยู่ท้องทุ่ง มันเหือดหายไปมากแล้ว ไม่มีใครรู้ว่าควายหายไปไหน โรงฆ่าสัตว์ หรือว่าค้ำสาป พวกมันแหงนหน้าขึ้นมองฟ้าบ่อยครั้งเง็งฟ้าที่ไร้ขอบเขต ไม่มีใครที่จะเดาความรู้สึกของมันได้ ควายกำลังคิดอะไรอยู่ หรือว่ามันอาจไม่คิดอะไรเลยก็ได้ เพราะว่าพวกมันคือควาย ความผู้โง่เง่า ไร้สติปัญญา

เป็นได้แค่ทาสผู้ซื่อสัตย์ มันอยู่คู่กับกระดูกสันหลังของชาติมานานแล้ว

แปลก ... ที่มันไม่เคยประท้วง มันไม่เคยเรียกร้องหาความเป็นธรรมในสังคม ประหนึ่งว่ามันไม่เคยทุกข์ร้อน มันตั้งหน้าตั้งตาทำหน้าที่ของมันให้ดีที่สุด อย่างผู้รู้หน้าที่ ตรงไปตรงมา เพียงเพื่อรอวันที่จะให้ชีวิตของตนเองเป็นตามวัฏจักรสังขาร องศาพหุระดับสูญหายไปจากโลกนี้

หนุ่มสาว - ชาวบ้านทั่วไปต่างออกแสวงหางานทำนอกบ้าน มุ่งหน้าเข้าสู่เมืองหลวง ดินแดนตำนานแห่งความงดงามต่างหาความหมายของชีวิต แย่งชิงเหมือนตัวอะไร บ้างสมหวัง บ้างผิดหวังชมชานกลับถิ่นเก่าอย่างอดโซ พวกเขาไม่สามารถที่จะเรียกร้องอะไรได้ ความเป็นธรรมมันอยู่ไกลเสียเหลือเกิน พวกเขาไม่แตกต่างไปจากควายที่พวกเขาอยู่กับมานั่นเอง

การเก็บเกี่ยวผ่านไปพร้อมกับความเจ็บปวดก่อนหน้านั้นท้องนาเต็มไปด้วยรวงข้าวสีทองอร่าม มันคือความฝัน ความในของชาวนา ความฝันอันยิ่งใหญ่ มันคือผลิตภัณฑ์ล้ำค่ายิ่งกว่าทองคำ ก่อนที่พวกเขาจะแยกเมล็ดข้าวออกมาเป็นรวงได้ ช่างยากเย็นแสนเข็ญ เมล็ดข้าวเหล่านั้นถูกบรรจุลงในกระสอบเปล่า ... มันไม่ได้เข้ายุ้ง-เล้าของผู้ผลิตตามที่สมควรจะเป็นแต่เมล็ดข้าวเหล่านั้นกลับตกเป็นของพ่อค้า-นายทุนที่เหลืออยู่ในยุ้งแต่ละปีมันคือความว่างเปล่า มีเพียงสายใยของแมงมุมเป็นที่อยู่อาศัยของแมลงสาบ หนูและตุ๊กแก

เขา-คิดขึ้นมาแล้วมันหดหูในหัวใจยิ่งนัก นึกสมเพชชาวนา สมเพชตัวเองที่ใคร ๆ ก็พากันยกย่องว่าเป็นกระดูกสันหลังของชาติ เขากำลังคิดว่า มันอาจจะเป็นกระดูกที่ผุ ๆ ก็ได้ ที่รอวันเวลาย่อยสลายกลายเป็นเถ้าถ่าน เขาคิดว่า ข้าวคือสิ่งที่มีค่า เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อมวลมนุษยโลก แต่คนที่สร้างมันมากับมือ ผลิตขึ้นมาด้วยความยากลำบาก เอาหยาดเหงื่อ เอาร่างกายเข้าแลก น้ำตากระเด็นไปก็หยุด กระดูกสันหลัง โค้งงอก็ซ้อ เอาหลังยันแผ่นดินฟ้า เอาหน้าร้องขอต่อแผ่นดินแต่ไม่มีสิทธิ์ที่จะตั้งราคาขายเองได้บ้างเชียวหรือ

ตะวันลับเหลี่ยมท้องทุ่งไปแล้ว เขายังนั่งจมปลักอยู่ในที่นั่นคล้ายหุ่นยนต์ที่รอมนุษย์มาไซลาน เขาไม่ได้ประท้วง เขาหรือจะมีสิทธิ์ทำเช่นนั้น เพียงแต่กำลังปล่อยความคิด ปล่อยอารมณ์ที่ค้างคาในหัวอกให้ออกมาบ้างเท่านั้น เขาไม่โทษใครหรือ

เขาโทษตัวเองที่เกิดมา เกิดมาเป็นคนของประเทศนี้ เกิดมาเป็นชาวนา เกิดมาด้อยโอกาสทางสังคม เขาไม่โทษพ่อค้า ไม่โทษรัฐบาลเพราะคิดว่า สิ่งเหล่านี้มันเกิดขึ้นมาหลังชาวนาทั้งสิ้น

ความมืดโรยตัวมาอย่างช้า ๆ คล้อยอะไรบางอย่าง เขาพยายามปิดกายเพื่อไล่ความสับสน ไล่ความหยาบหนาของสังคมทางความคิด เสียงทอดถอนหายใจประหนึ่งว่าควายกำลังลากไถ หัวใจของเขาเต้นแรงผิดปกติ เขาเพิ่งสายตาไปข้างหน้ามองฝ่าความมืดออกไปก่อนที่จะขากเสลดแล้วถ่มถุย...ก่อนสบถ

“ถุย...ชีวิต”

เขาเดินฝ่าความมืดเข้าไปในหมู่บ้าน แสงสว่างจากไฟฟ้าภายในหมู่บ้านเรืองรอง มันเหมือนแสงของชีวิตที่เขากำลังเดินเข้าไปหามัน บางที... เขาอาจจะมีความคิดที่สว่างขึ้นมาเหมือนแสงไฟนั้นก็ได้อีก

“บัดชบ...” เขาสบถเสียงแค้นลำคอ ทุกอย่างมันกำลังเปลี่ยนไปหมด เมื่อก่อนไม่มีไฟฟ้าใช้ก็เห็นอยู่กันได้ พอมีไฟฟ้าใช้ ทุกสิ่งทุกอย่างมันเริ่มเปลี่ยนไป มีหนี้สินเพิ่มขึ้น คนมีความต้องการมากขึ้น พอลถนนหนทางเข้ามาในหมู่บ้านดีขึ้น หลายสิ่งหลายอย่างมันหลังไหลเข้ามา เข้ามาเกาะกิน ดูดซับ เหมือนผีห่ามาดูดเลือด มันเป็นผีร้ายที่ไม่มีวันตายไปจากโลกนี้ รถคันแล้วคันเล่าที่วิ่งเข้ามาในหมู่บ้าน มันมาเพื่อขนข้าวออกไป บางคันมันขนสินค้า เครื่องใช้ไฟฟ้ามากมายเริ่มมีรถมอเตอร์ไซด์ใหม่ ๆ ซึ่งอยู่บนถนนในหมู่บ้านโดยการขับของวัยลุ่น ด้วยเงินที่มาจากการขายข้าว

เขาพร่ำยาว... “ทุด...”

“ถุย” เขาถ่มน้ำลายด้วยความเดือดดาล “กว่าจะได้ข้าวมาแต่ละเม็ด รู้ไหมว่ามันยากเย็นขนาดไหน พวกมึงพากันให้นายทุนมาตั้งราคาเอาเอง เมื่อก่อนไม่เห็นมีปุ๋ย ข้าวกล้า งามนัก แต่พอมีปุ๋ยวิทยาศาสตร์อะไรนั่น ข้าวกล้าในนากลับมีแมลงหน้าเดินหน้าดินเสียหายหมด ไร่ไฉน มันกำลังเกิดอะไรขึ้น พอได้ข้าวมาบ้างกลับไม่มีราคาแล้วพวกมึงยังพากันขาย ๆ... บ้าไฉน บ้าที่สุด อ้อ ภูก็ขายเหมือนกันนี่หว่า ก็มันไม่มีจะกินนี่ไฉน”

เขา - บ่นพึมพำมาตลอดทางในระหว่างเดินเข้าบ้าน ท้องของเขารู้สึกหิว

ขึ้นมา เมื่อถึงเวลามันก็จะร้องเตือน ถ้าไม่กินมันจะทรมาณมาก เจ็บปวดทรมานทราญ
เส้นเอ็นในท้องบิดเป็นเกลียว “ไอ้เอี้ย อีทีเฮโรอิน ผีน ยาบ้า กัญชา หรือยาเสพติด
ต่าง ๆ เลือกดันมีราคาดีนักวะ ทั้ง ๆ ที่มันไม่ได้จำเป็นต่อชีวิต”

เขาพูดพร่ำ เมื่อเดินถึงร้านค้า เขาแวะเข้าร้านแจ็กที่อพยพมาจากทะเลอัน
ไกลโพ้น เมื่อเห็นโทรทัศน์รายงานข่าวจึงรู้สึกหงุดหงิดเพิ่มขึ้น

“อีกแล้ว เอาอีกแล้ว ดูซิพากันถกเถียงกันอีกแล้ว กูเห็นมันเถียงกันเรื่องข่าว
เรื่องราคากันทุกปี มันมีมากี่ยุคก็สมัยแล้ว กูเห็นมันทุ่มเงินแทรกแซงพ่อค้า ซื้อข้าว
ชาวนาปีละมาก ๆ แล้วเงินมันไปตกที่ไหนวะ ถึงอย่างไรมันก็ไ้ราคาเดิมนั้นแหละ รัฐ
ยังรู้จักกลโกงของพวกพ่อค้าน้อยไป หรือว่ารัฐบาลกับพ่อค้ามันรู้กัน ธ.ก.ส. ก็ถอะ
ตัวดีนัก กว่าที่มันจะช่วยชาวบ้านจริง ๆ โน่น ข้าวหมดไปแล้ว ใครล่ะที่ได้ดี ก็พ่อค้า
คนกลางอีกนั่นแหละ แล้วมันก็ออกโทรทัศน์หาเสียงให้ตัวเอง เอาชาวนามาเป็นเครื่อง
มือ ไอ้ะ นั่นมัน ส.ส.เขตภูนี้หว่า กำลังให้สัมภาษณ์นักข่าว มันบอกว่าจะเอาชาวนา
เดินขบวนเรียกร้อง ช่างทำหน้าที่ ส.ส. ได้ดีเยี่ยม แต่ เอ... ส.ส. คนนี้มันมีโรงสีขนาด
ใหญ่เนี่ย มันก็รับซื้อข้าว แล้วมันจะช่วยชาวนาจริง ๆ หรือวะ มันกำลังเพื่อใคร กูรู้แล้ว
กูจะไม่เลือกมึงอีก กูเบื่อหน้าหน้า แต่เอ... มันก็เอาเงินมาให้อีกในวันเลือกตั้ง กูก็ต้อง
เลือกมันอยู่ดี เฮ้อ...” ระบายลมหายใจหลังพูดอยู่ในใจคนเดียวเป็นยาวสองยาวจวบ
แจ็กมองเห็น หันมาถามนั่นแหละ เขาถึงเริ่มรู้สึกตัว

“ว่าไงโผน ในหว่าจะขายข้าว”

“ก็ รอ ๆ อยู่ละสิ ให้มันมีราคาบ้างสักหน่อย” เขาตอบไม่เต็มเสียง

“เฮ้ย ไม่มีทางหรอก ถ้าใครอยากขายให้ได้ตามที่รัฐบาลบอกก็เอาไปขายที่
รัฐบาลโน้น สำหรับที่นี่ไม่มีทางเด็ดขาด เหมือนเดิมไว้”

“ตอนนี้ละแจ็ก ก็โลละเท่าไรแล้ว เขถามอย่างเสียไม่ได้”

“สองบาทกว่า ๆ ريب ๆ ขายนะไว้ย ข้าชี้เกียจคิดดอกจากเอ็งอีก จะได้หัก ๆ กัน
ไปเสียที” แจ็กพูดจบเขายังไปถนัด มันจะเป็นไปได้อย่างไรที่รัฐบาลจะช่วยชาวนาได้ ใน
เมื่อทุกอย่างมันเป็นอย่างนี้

“เอ้า ขายก็ขาย พรุ่งนี้เอากะสอบไปดวงได้” เขาตัดสินใจจับปล้นก่อนที่ดอก
เงินกู้มันจะพอกพูนไปมากกว่านี้ เขาแผลอกัดกรรมเบา ๆ สองมือกระชับมันเส้นเอ็น

กระดุกเขาขึ้นปุดโปน

ลมพัดมาวูบหนึ่ง ผุ่นดินฟุ้งเข้าสี มีผู้คนเดินผ่านไปมา บ้างกำลังออกจากร้านค้า ต่างทักทายซึ่งกันและกัน

เขานึกถึงวันพรุ่งนี้ ชาวที่มีอยู่ในเล้าคงหมดแน่ ถ้าเหลือก็คงมันตันถึงข้าวใหม่ปีหน้า อาจจะไม่พอกิน แต่นั่นค้อยกว่ากันทีหลัง เงินที่ขายข้าวในวันพรุ่งนี้ก็คงหักหนี้หักสิน หมดพอดี และเขาจะต้องเริ่มต้นในการกู้ยืมใหม่อีก มันไม่มีที่สิ้นสุดจริง ๆ

“โผน ข้าให้เหล่าชาวครึ่งขวดไว้อย่างเสียหน่อย” แจ็กยื่นเหล่าให้เขาครึ่งขวด เขารู้สึกหนาวสะท้านขึ้นมาทันใด ครั้งแรกเขาคิดว่าจะไม่รับโดยเด็ดขาด แต่แล้วก็เปลี่ยนความคิดเสียใหม่ เขาเดินไปรับเหล่าขวดนั้นมาด้วยความว่าง่าย เขารู้ดีว่า มันเป็นการให้ที่คุ้มค่าที่สุดระหว่างการบวกลบคุณหารเสร็จแล้วของสมองพ่อค้า ถ้าไรข้าวในวันพรุ่งนี้มันมากกว่าเหล่าชาวครึ่งขวดยิ่งนัก น้ำใจของแจ็กที่มักจะให้ใครต่อใจอย่างนี้ทุกคนรู้แต่เพียงว่าแจ็กใจดี

อากาศด้านนอกร้านค้ามืดสนิท ลมเย็นพัดมาตอังกาย เขาพาร่างเดินออกมาจากร้านค้าไวเซนิดหน่อย กลิ่นเหล่าหึ่งติดตัว เขากินเหล่าขวดนั้นโดยมีเพื่อนร่วมวงหลายคน พอหมดคนโน้นต่ออีกครั้ง คนนี้ต่ออีกขวดจนเมาตามกันเป็นแถว เขาเดินฝ่าความมืดเข้าสู่เรือน

เสียงหมาเห่ากรรโชก เขาตุ้มเบา ๆ มันเงียบเสียงลง คงจะจำเจ้าของได้ ก่อนที่จะผันกายขึ้นเรือนด้วยความยากเย็น กระดานสั้นเอี้ยดอาด ไหวโยกทั้งหลัง มีแสงสว่างจากตะเกียงอยู่บนเรือน

“พ่อมิ่ง” มีเสียงร้องถามขึ้น เจ้าตัวปรากฏในมือถือตะเกียงออกมา

“ลูกนอนหมดแล้ววี” เขาถาม

“ฮือ ดูซิ มันก็เืองก็ยามกันแล้ว นอนกินเหล่ามาอีกล่ะสิ” หล่อนไม่พอใจ กลิ่นเหล่าโชยออกมาจากตัวของเขา

“ไอ้เจ๊กมันให้ข้า เพราะว่าเราจะต้องขายข้าวให้มันพรุ่งนี้” เอ๋ยเสียงเครียด
“มันให้เท่าไร? พ่อมิ่ง”

“ราคาเดิม” เขาตอบเสียงดัง เริ่มเครียด เมื่อคิดไปถึงเมล็ดข้าวในเล้า หล่อนเงยบ
ลงอย่างใช้ความคิดก่อนจะเอ๋ยออกมาว่า

“กินข้าวก่อนเถอะ” เหมือนจะเปลี่ยนเรื่อง

“ไม่ ไม่หิว” บอกพร้อมหัวโหวงออก ลูกเดินเข้าห้องนอนหยิบเอาปืนแก๊ปออก
มาตรวจตรา

แล้วเดินลงเรือน หล่อนรีบถาม

“พ่อมิ่งจะไปไหนอีกล่ะ”

“ไปหาชิงหนู”

เขาหันกลับมาอีกครั้งก่อนสั่ง “ดูแลลูกให้ดี ๆ ข้าวในเล้าคงพอกินตลอดปี”

พูดจบ ก้าวเท้าลงบันไดรวดเร็ว หายไปกับความมืดของราตรีนั้น หล่อนคิดหนัก
เหมือนมีกลางสังหารณ์ ผุดวาบขึ้นมา ก่อนที่หล่อนจะกระโดดลงเรือนตามเขาไปทันที
ในใจภาวนาว่า อย่าให้เขาทำอะไรบ้า ๆ ออกมาอีก

เรื่องสั้นในทรงจำ “สมการชีวิต : ไชยา วรรณศรี

(ตีพิมพ์ครั้งแรก IMAGE พฤศจิกายน 2538)

เรื่องสั้น สัชช ชุสกุล

น้ำ

“อย่ามาสร้างบาปเวรให้พระเลย โยมผู้ใหญ่ ลองใช้วิธีการอื่นไม่ดีกว่าหรือ”

“มันไม่ไหวแล้วหลวงพ่อ ไอ้คนพรรค์นี้ ต้องใช้ความเด็ดขาดกับมัน ผมต้องแลกกับมันให้รู้เรื่องกันไปข้าง”

“อาตมากลัวว่าต่อไปจะมองหน้ากันไม่ติดนะสิ”

“ไอ้ผมนะสบายใจอยู่แล้ว ถ้ามันไม่ได้ทำผิด กินน้ำเข้าไปแล้วก็จะชะล้างมลทินออกจตากตัวได้เช่นกัน มันเป็นเรื่องยุติธรรมแล้ว แต่ถ้ามันไม่บริสุทธิ์ มันจะออกอาการลุกลี้ลุกลอนให้เห็น ผมเชื่อ หลวงพ่อก็เชื่อและคนบ้านเราทุกคนก็เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของน้ำ”

“ใช่แล้วโยม แต่โยมจงหันกลับมาคิดอย่างธรรมดา ๆ ด้วยนะว่า แท้จริงแล้วน้ำก็เป็นเหมือนสิ่งอื่น ๆ ที่คนเราดื่มกินกันเข้าไป แต่ใจเรานี่เองที่ไปยึดติดโดยนับเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สุดก็คือใจของเรานี่เอง”

“ผมเองก็ร้อนใจ สองวันมานั้นนอนไม่หลับ กินข้าวไม่อร่อย เมื่อใจไม่มั่นคงพอก็ต้องขอพึ่งหลวงพ่อ ใช้วิธีนี้แหละ จะได้ว่ารู้ดำรู้แดงกันเสียที หลวงพ่อรับจะจัดให้

ภาพโดย : ไมตรี ภาระหอม

หรือไม่”

“เดี๋ยวก่อนซี ! โยม โยมผู้ใหญ่นะเป็นผู้นำเขาต้องหากุศโลบายให้ได้มากกว่า การเผชิญหน้าและทำทายกันแบบนี้ ไอ้ที่ว่ากินน้ำสาบานกันแล้วสบายใจนะอาตมาเองก็ไม่ค่อยจะเชื่อนัก ก็เหมือนน้ำที่ขุ่นข้น เมื่อตกตะกอนก็แลดูใสสะอาดดี เมื่อเราดักมากินใช้กันเรื่อย ๆ โกล้ถึงกันโองน้ำก็จะขุ่นขึ้นมาอีก แล้วที่คนเราดื่มน้ำกันเข้าไป น้ำชนิดหนึ่งกินเข้าไปแล้วช่วยหล่อเลี้ยงร่างกายให้จำเริญ แล้วเป็นพาหะถ่ายเทของเสียออกจากร่างกาย แต่น้ำชนิดหนึ่งดื่มกินเข้าไปแล้วมันจะกัดเซาะจิตใจเราเรื่อยไป เอางี้สิ หมอนั่นนะ ให้มันได้นอนคิดสักคืนสองคืน ถึงตอนนั้นมันอาจจะเดินมาอมรับ ผิดกับโยมเองก็ได้”

“ผมไม่อยากจะให้ออกาสมันอีกแล้ว ขนาดจับได้มีหลักฐานโชนโท่ ใคร ๆ ก็เชื่อว่าเป็นมันแน่นอน มันยังไม่ยอมรับโดยดี มีหน้ายังชอบมาแวงพุดให้ผมเจ็บใจ”

“คนเรานะ มันมีสัญชาตญาณการป้องกันตัวเองอยู่ในสันดานทุกคนแหละโยม ถึงมันผิดจริง มันก็ไม่ยอมรับออกมาย่าง ๆ ดอก แล้วถ้าโยมไปรุกไปต้อนมันจนเป็นหมาจนตรอก มันยอมต้องเหลียวกลับมาป้องกันตัวทุกวิถีทาง โยมทำให้มันดื่ม น้ำมันก็จะดื่ม น้ำ ทำยิงทำฟันมันก็จะรับทำทั้งหมด”

เมื่อวานขึ้นตอนพลบค่ำ ขณะที่ผู้ใหญ่เพียรและลูกบ้านหลายคนกำลังนั่งดูมวยคู่ชิงแชมป์โลกอยู่นั้น บักจ๋อยลูกชายพ่อใหญ่คำภาวิ่งมาละล่ำละลักบอกว่ามีคนกำลังขโมยทอดแหอยู่ที่หนองแต่ซึ่งเป็นหนองน้ำสาธารณะของหมู่บ้าน ผู้ใหญ่เพียรพร้อมด้วยกรรมการหมู่บ้านสองสามคนจึงผละออกจากจอโทรทัศน์รี่ไปยังที่เกิดเหตุ พวกเขาสามารถจับคนขโมยปลาของส่วนรวมได้แบบคาหนังคาเขา

เจ้าคนขี้ขโมยนั้นไม่ใช่คนแปลกหน้าที่ไหน มันคือไอ้พุดมลูกชายเฒ่าดีซึ่งตั้งบ้านอยู่บริเวณคุ้มเดียวกันกับผู้ใหญ่เพียรนั่นเอง

กรรมการหมู่บ้านถูกเรียกประชุมขณะที่มวยชิงแชมป์โลกยังไม่ทันรู้แพ้รู้ชนะ ผู้ใหญ่เพียรเป็นผู้เสนอต่อที่ประชุมให้จัดปรับผู้กระทำผิดตามระเบียบที่เขียนไว้บนแผ่นป้ายฝั่งหนอง “ห้ามจับปลาในหนองนี้เด็ดขาด ฝ่าฝืนปรับ 500 บาท” พ่อใหญ่จันดา กรรมการผู้อาวุโสทักท้วงว่าไม่ควรเข้มงวดกับกฎระเบียบจนเกินไป เราอยู่บ้านเดียวกัน อยากรู้ก็ต้องเห็นหน้าและฟังพากันต่อไปอีกนาน การขโมยปลาในหนองแต่

ก็เพิ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก

ผู้เป็นผู้ใหญ่บ้านยืนยันว่า ควรปรับขโมยตามระเบียบ เพื่อไม่ให้คนอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง กฎระเบียบที่ตั้งกันไว้นั้น ถ้าไม่ยึดปฏิบัติอย่างเฉียบขาด ก็ไม่รู้อาจจะเขียนขึ้นทำไม และอีกอย่างไอ้พุดผู้กระทำผิดก็เคยขโมยจับปลาในสระของผู้อื่นมาแล้วหลายครั้ง สมควรลงโทษให้เด็ดหลาน

ชายชื่อพุดมิได้แต่นั่งก้มหน้าไม่พูดไม่จา มันต้องยอมรับบทลงโทษทุกสถาน สุดแต่ผู้มีอำนาจเหล่านั้นจะตัดสินยอมรับกฎระเบียบที่กรรมการหมู่บ้านตั้งขึ้นเมื่อปีที่ผ่านมา

สิ่งที่มันอยากพูดขึ้นมาบ้าง - แต่ก็ไร้ความชอบธรรม - ก็คือ นับตั้งแต่มันเป็นเด็กน้อยจนเติบโตใหญ่เลยวัยเบญจเพส พ่อแม่เคยพาจับปลาในหนองแต่แห่งนี้มา ต้มแกงอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน โดยไม่มีใครหน้าไหนมาประกาศหวงห้าม ทุกคนในหมู่บ้านก็เคยมีสิทธิ์ลงไปจับปลาในหนองแต่มาเป็นอาหารประจำวันได้อย่างเสมอหน้ากัน พื้นน้ำเนื้อที่สอ่ยกว่าไร่แห่งนี้ เป็นที่ฝากฝีก้างใช้ของพวกเขามานานสองนาน แต่หลังจากผู้แทนให้งบประมาณมาขุดลอกหนองเมื่อปีที่แล้ว ตามด้วยกรมประมงเอาปลา มาปล่อย ปลาทั้งหนองกลายเป็นปลาของหลวง ป้ายห้ามชาวบ้านจับปลาถูกปักลงที่ฝั้งหนอง ผู้ใหญ่บ้านจัดให้มีกรรมการและเวรยามคอยสอดส่องอย่างเข้มงวด ปลาที่เคยได้จับมากินทุกวันถูกสงวนไว้ให้กรรมการจับขายเอาเงินเข้ากองทุนพัฒนาหมู่บ้าน

ไอ้พุด เพียงอยากพูดแก้ตัวนิดหนึ่งว่า มันเคยชินกับการลงจับปลาในหนองน้ำแห่งนี้เหมือนที่เคยทำมาตลอดชั่วอายุของมัน แต่ในเหตุการณ์และบรรยากาศนี้ เหตุผลของมันคงไร้น้ำหนัก และคงจะถูกประณามอย่างรุนแรงว่าไม่เคารพกฎระเบียบของส่วนรวม

มันจึงได้แต่นั่งนิ่งเฉยอยู่อย่างนั้น

พ่อใหญ่จันดาวยังหยิบยกเหตุผลขึ้นมาโต้แย้งอีกว่า ระเบียบการห้ามจับปลาในหนองแต่นั้น เราตั้งขึ้นยังไม่ถึงปีแต่หมู่บ้านของเรามีธรรมเนียมปฏิบัติที่เหมาะสมของเราเองมาเป็นร้อยสองร้อยปี ควรจะค่อยๆ ประสมประสานกันไป ไม่ควรหักหาญเอาแต่ได้ เหตุผลข้อนี้ดูเหมือนกรรมการคนอื่น ๆ จะเออออด้วย แต่ผู้ใหญ่เพียรยังพยายามยืนยันกรานด้วยอ้างว่า ทั้งผู้แทนและกรมประมงที่สนับสนุนโครงการประมงหมู่บ้านของเรา เขาให้เพราะเชื่อมั่นว่าเราจะสามารถดูแลจัดการให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการได้ ถ้าเราทำกันอย่างหละหลวมเช่นนี้แล้วเขาก็จะไม่เชื่อใจเราอีกต่อไป โครงการ

พัฒนาต่าง ๆ ในอนาคตนั้นอย่าหวังว่าจะได้รับการจัดสรรมาถึงหมู่บ้านเราอีก

พ่อใหญ่จันดาไม่อยากเถียงผู้ใหญ่เพียรอีกต่อไป พุด-เอาเถอะถ้าผู้ใหญ่อยาก ยืนยันเช่นนั้น แต่ให้คำนี้ด้วยว่าครอบครัวของผู้ใหญ่เองก็ต้องไปปีมน้ำจากบ่อบาดาล หน้าบ้านไอ้พุดมาอาบกินอยู่ทุกวัน

ถึงตอนนี้กรรมการทุกคนพากันนั่งเจียบคล้ายไอ้พุดกันหมด

ต่อเมื่อพ่อใหญ่จันดาเป็นผู้เอ่ยถามขึ้นมาอีกครั้งว่า เห็นสมควรปรับไอ้พุดก็บาท เสียง “สองร้อย” ดังมาจากมุมที่ไม่เคยได้ยินเสียงพุดในการโต้เถียงที่ผ่านมา แล้วพลัน เสียง “เออ!!” ก็ดังประสานขึ้นมาจากรอบวง

เช้าวันถัดมา ขณะที่แฟนมวยทั้งหลายกำลังนั่งวิพากษ์วิจารณ์คู่มวยชิงแชมป์ โลก เมื่อเย็นวานกันอย่างออกรส บักจ๋อยคนเดิมเดินมาบอกผู้ใหญ่เพียรอีกครั้งว่า เกิดเรื่องใหญ่แล้วละ อาผู้ใหญ่เอ๋ย ปลาในหนองแต่ ตายลอยเป็นแพ สงสัยจะถูกยาเบื่อ

วงประชุมกรรมการหมู่บ้านถูกเปิดขึ้น และไอ้พุดก็ถูกตามตัวมาสอบสวนอีกครั้ง ผู้ใหญ่เพียรส่งเสียงอันดังขึ้นว่า ต้องเป็นมึงแน่อน มึงคนเดียวแหละไอ้พุด

คราวนี้ไอ้พุดไม่ทำตัวเบ้อไบ้เหมือนเมื่อวานอีกแล้ว มันเกิดอาการกระพืดกระเพียด ตั้งแต่ตอนมีคนไปตามมาจากบ้านแล้ว มันโต้ตอบไปในทันทีว่า มึงพุดเกินไปแล้ว ไอ้ผู้ใหญ่ เรื่องจับปลาเมื่อวานนี้กูยอมรับ กูผิดจริง แต่เรื่องเบือปลานั้นไม่ใช่กู

ผู้ใหญ่เพียร- เป็นคนอื่นไปไม่ได้หรอก นอกจากมึง เรื่องเมื่อวานมึงเจ็บใจ กูรู้ พุด - หน้อย! มึงนะเป็นผู้ใหญ่บ้านนะโว้ย! ปรักปราคนสู่มสี่สู่มห้าได้ไงวะ

ผู้ใหญ่เพียร-มึงอย่ามาแก้ตัวเลย เรื่องราวมันคล่องจองกันอย่างนี้ แล้วยาเซฟวิน ที่มึงเอาไปโรยเบือปลานะมันก็ยังติดค้างอยู่บนใบบัวเลย มึงใช้ยาเซฟวิน กูรู้

พุด - ะยำ! ใคร ๆ ในบ้านมันก็ใช้ยาเซฟวินทั้งนั้น ทุด! มึงมันคนลำเอียง เป็น ผู้ใหญ่กะเขามาได้ก็เพราะชื่อเสียงหรือวะ กูหมดศรัทธามึงแล้ว

ผู้ใหญ่เพียร-มึงอย่าลามาปาม ไอ้พุด แน่จริงมึงไม่ต้องเรื่องอื่นมาอ้าง มึงแน่จริง มึงต้องกินน้ำสาบาน

พุด - ได้เลย

แฟนมวยชิงแชมป์โลก ไม่มีใครร่วมโต้เถียงใด ๆ เหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นเบื้อง หน้า นำความระทึกรใจมาให้ทุกคน ไม่แพ้การชกแลกหมัดชุลมุนบนสังเวียนผ้าใบ

เมื่อไอ้พุฒเดินกลับไปแล้วผู้ใหญ่เพียรปรึกษากับพ่อใหญ่จันดาว่า เขายินดีจ่ายค่าทำขวัญให้ไอ้พุฒหนึ่งพันบาทถ้ามันยอมดื่มน้ำสาบานและจะนิมนต์หลวงพ่อคุณเจ้าอาวาสเป็นผู้ทำพิธีที่วัด พ่อใหญ่จันดาทักท้วงว่าอย่าไปรบกวนให้พระเดือดร้อนเลย เรื่องอย่างนี้โยมต้องจัดการกันเอง ถ้าพระมายุ่งเรื่องนี้เดี๋ยวจะเกิดมีคนไม่ยอมใส่บาตรกันขึ้นมา วัดแตกบ้านร้าวไปกันใหญ่ ถ้าจะทำพิธีจริงก็ให้พ่อใหญ่คำภาเป็นผู้ประกอบพิธีแล้วกัน ชวนกันไปทำที่วัดก็ยังได้ โดยธรรมดาวัดก็เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ว เห็นมียลละ คนที่มันมีเรื่องไม่ดีไม่งามซ่อนอยู่ในใจเดินเข้าไปในวัดมันก็ร้องไห้โฮออกมาเลย

“หลวงพ่อไม่รับนิมนต์ก็ไม่เป็นไร ให้พ่อคำภาทำให้ก็ได้ แต่ก็ขออนุญาตมาทำกันที่วัดนะครับ”

“เอางี้ก็ได้ เออ! พักหลังมาอาตมาได้ยินเสียงชาวบ้านพูดกันบ่อย ๆ นะ เรื่องการจัดการหนองน้ำหมู่บ้าน หลังจากทำกันเป็นโครงการหมู่บ้านแทนที่จะทำให้ชาวบ้านมีอาหารกินอย่างสมบูรณ์และได้กินกันทุกวันกลายเป็นจะได้กินกันเพียงวันเดียว คือวันขายบัตรจับปลาในหน้าแล้ง”

“ก็โครงการและระเบียบของทางราชการเขามีมาอย่างนี้ครับหลวงพ่อ เราก็ต้องจัดการตามนั้น”

“อาตมาเข้าใจ ระเบียบกฎเกณฑ์นะมันก็ต้องมี แต่อย่าลืมว่าระเบียบเหล่านั้นก็คนเรานั้นแหละที่สร้างมันขึ้นมา เพราะคนเราเจอกับปัญหาจึงสร้างระเบียบขึ้นมาแก้ปัญหานั้นนี่คิดว่าถ้าหากแบบเดิม ๆ มันดีอยู่แล้ว เมื่อเราสร้างระเบียบขึ้นมามันกลับกลายเป็นมีปัญหา ระเบียบนั้นมันจะเป็นระเบียบที่ดีไปได้อย่างไร โยมต้องคิดและเลือกอยู่ตลอดเวลาว่าระเบียบหรือวิธีไหนที่จะเหมาะสมที่จะแก้ปัญหานั้นที่เราเจอกันอยู่เดี๋ยวนี้ อย่างหนองน้ำที่มีระเบียบใหม่แล้วต้องทำให้คนทะเลาะกัน หรือการทำกินน้ำสาบานที่โยมกำลังจะทำ น้ำในขันนั้นจะทำให้คนเป็นศัตรูกันหรือไม่ ไตร่ตรองดูเถอะ”

“ผมรู้ดี หลวงพ่อ ชาวบ้านเรายังด้อยการศึกษาอยู่มาก ตามไม่ทันว่าเหตุการณ์บ้านเมืองหรือโลกภายนอกเขาเปลี่ยนไปถึงไหนกันแล้ว เดี่ยวนี้มันยุคใหม่แล้ว วิธีการแก้ปัญหามันต้องทันกับความเปลี่ยนแปลง เราต้องเริ่มเปลี่ยนระเบียบกฎเกณฑ์ที่ล้าสมัยให้ทันการณ์ด้วย”

“แล้วที่โยมใช้วิธีดื่มน้ำสาบานตัดสินปัญหานี้ละ มันไม่ใช่วิธีการที่คร่ำครึที่โยม

ว่าหอกหรือ”

พระพุทธรูปแกะสลักจากไม้ถูกประดิษฐานอยู่บนแท่นเหนือโต๊ะหมู่บูชา พระพักตร์เอิบอิ่มสงบเย็น ดังเบื่องในที่ตระหนักรู้และวางเฉยแล้วต่อความเป็นไปของ สัตว์โลกผู้แหวกว่ายทราวยรณอยู่ในสังสารวัฏ ดอกทานตะวันพลาสติกปักแจกันและต้น โพร้เงินโพร้ทองในกระถางน้อยๆ ถูกจัดวางขนานบเชิงเทียนและกระถามรูป พ่อใหญ่คำ ภายกมือทั้งสองข้างของแกขึ้นป้ายปิดโคมบังมุ้งที่ถูกลอยอยู่กับเครื่องบูชา พลังเอ๋ย ปากบ่นขึ้นว่าโต๊ะหมู่วัดเรานี้ช่างดูยุ่งเหยิงไม่แพ้เหตุการณ์บ้านเมืองสมัยนี้เลย

เสียงเจี๊ยวจ๊าวของพวกผู้หญิงและเสียงร้องกระจองอแงของเด็กๆ เป็นตัวเร่ง ให้บรรยากาศที่ร้อนอ้าวอยู่แล้วน่าหงุดหงิดรำคาญยิ่งขึ้น ไอ้พุฒนั่งพับเพียบหน้าเป็น มั่นเลื่อมอยู่ข้างๆ พ่อใหญ่คำภาผู้ประกอบพิธี ผู้เป็นเมียซึ่งดูแก่กว่ามันสักห้าปีกำลัง อยู่ในอารมณ์เดือดแค้น กราดเกรี้ยวเอากับทุกคนแม้แต่กับพ่อใหญ่คำภา นางก็ไม่เว้น นางยกมือขึ้นชี้หน้าผู้ใหญ่เพียรแล้วด่าว่าไอ้ผู้ใหญ่จัญไร ขอให้มึงเองนั่นแหละเป็น ผู้ต้องเจอกับความฉิบหาย ผัวกูไม่ได้เป็นคนเปื้อนปลา มันจะไปลักจับปลามากินบ้าง ไม่เห็นจะเป็นไร มึงไม่รู้เลยหรือว่าปลาในหนองแต่น่ะมีคนไปลักจับปลามากินกันทุกวัน

ผู้ใหญ่เพียรนั่งอยู่อีกด้านหนึ่ง หันหน้าเผชิญกับไอ้พุฒ สำหรับเขา ไอ้หัวขโมย นั้นไม่ใช่คู่พิพาทของเขา เขากำหนดตัวเองไว้อย่างชัดเจนว่าวันนี้เขากำลังจะพาตัวเอง มาทำหน้าที่เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นภารกิจที่มีเกียรติ ผู้นำชุมชน เช่นเขามีความกล้าหาญ กล้าได้กล้าเสีย เขาจะต้องแสดงตนให้ปรากฏเป็นเยี่ยงอย่าง ของลูกบ้านทั้งหลาย เงินค่าทำขวัญหนึ่งพันบาทวางอยู่ในพานเบื้องหน้าเรียบร้อยแล้ว นั่นคือน้ำใจจากเขาและจะเป็นสิ่งทดแทนการไม่ต้องดื่มน้ำสาบานของเขาเองด้วยเช่น กัน เขานั่งขีดหน้าชูไหล่ได้อย่างไร้ความสะทกสะท้านใด ๆ แม้เมียและญาติพี่น้องไอ้พุฒ กำลังชี้หน้าด่าเขาอย่างหยาบคาย เถอะ-พวกมันยิ่งทำเช่นนั้นก็ยิ่งนำความตำหนามนำ อับอายมาสู่พวกมันเอง เสร็จจากงานนี้ คนส่วนใหญ่จะต้องหันกลับมาเห็นอกเห็นใจ ผู้ใหญ่บ้านผู้กล้าคนนี้อย่างแน่นอน เมื่อเห็นผู้คนทุกฝ่ายมากันอย่างพร้อมเพรียง เขา จึงเป็นผู้นำเข้าพิธี

“เออหละ! เออหละ!” เขาว่าขึ้น เสียงแข็งแซ่ในวัดเริ่มลดระดับลง “เมื่อมีการ ตกลงใจกันแล้วว่าจะมีการดื่มน้ำพิสูจน์ความบริสุทธิ์กันในวันนี้ เราก็กเริ่มทำพิธีกันเลย

ฝ่ายพี่น้องของผู้ต้องสงสัยนั้นไม่ต้องวิตกกังวลอะไรหรอก เพราะถ้าเขาบริสุทธิ์จริงแล้ว เมื่อตีมน้ำก็จะเกิดความสบายอกสบายใจ ผมยินดีจ่ายเงินส่วนตัวเป็นค่าทำขวัญซึ่งอยู่ นี้แล้ว ทุกคนที่มาขอให้ช่วยกลายเป็นสักขีพยานด้วย”

“ขวัญนะไม่เสียหรอก” เมียไอ้พุฒกล่าวสวนขึ้น “กูไม่เอาเงินพันนั้น ให้ตีมน้ำ กันทั้งสองคนนั่นแหละ ให้มันรู้กันไปเลยว่าใครผิดใครถูก”

“อย่าพูดอย่างนั้น” พ่อใหญ่จันดาว่า “ตามธรรมเนียมหากคนสองคนเกิดข้อ พิพาททะเลาะชกต่อยกัน นั่นแหละถึงจะให้ตีมน้ำทั้งสองฝ่าย แต่ถ้ามีไปลักขโมยของ เขาแล้วเขามากล่าวหานี้ถึงจะต้องให้เขาต้องมาตีกับมึงด้วยหรือ มันผิดธรรมเนียม และไม่ยุติธรรม มึงควรรู้ไว้ด้วย”

“ไม่รู้แหละ! มันต้องใจถึง ถ้าผู้ใหญ่ใจถึงจริงต้องกินด้วยกันซี”

“ไม่ได้! ใจทก็ไม่ต้องกิน มึงหุบปากเสียดีกว่ามาถึงขั้นนี้แล้ว หรือว่ามึงจะ เปลี่ยนใจ ไอ้พุฒ! ขอให้มึงพูดออกมาเอง”

ไอ้พุฒหันไปบอกผู้เป็นเมียว่าให้หยุดพูด ให้หลีกไปทางอื่นเสีย มันไม่มีประโยชน์

“ผมบอกแล้ว ยืนยันแล้ว ผมไม่ขอกลับคำ เอาน้ำมาให้ผมกินเถอะ ถ้าบอกกัน ไม่ยอมเชื่อผมก็ยินดีพิสูจน์”

ลำดับนี้ เกือบทุกคนต่างหันไปมองพ่อใหญ่คำภา ทางพ่อใหญ่คำภาซึ่งนั่งฟัง การโต้เถียงอยู่ด้วยอาการสงบแก่อ้อมมือไปหมายจะหยิบไม้ขีดไฟเพื่อจุดธูปเทียนแต่ แล้วก็หุดกลับคืนมา ผินหน้ามายังวงสนทนา

“ว่าก็ว่าไปเถอะลูกหลานทุกคนเอ๋ย ไอ้การสวดแข่งน้ำแล้วยกมาให้ตีมสาบานนะ มันทำไม่ยากเดี๋ยวกูจะทำให้ตีม เดี่ยวเดี๋ยวก็เสร็จ มันใช้เวลานิดเดียว แต่ไอ้การที่เรา ทุกคนต้องอยู่ร่วมกันไปอีกจนจะตายจากกันไปนี่สิมันอาจจะยาวนานถ้าโลกไม่รีบแตก ไปเสียก่อน กูจึงอยากให้ออกาสกันอีกสักหน่อย กูอยากให้น้ำมันทำหน้าที่เป็นตัวปรับ ระดับให้มีความเสมอเท่าเทียมเหมือนเราใช้วัดระดับยามเราสร้างบ้านเรือน อยากให้ น้ำเป็นตัวนำความชุ่มเย็นมาสู่พวกเรา ลูกหลานทั้งหลายอย่าลืมนะว่าอาถรรพ์หรืออภิ นิหารีย์ไม่ได้อยู่กับน้ำแต่มันอยู่ในใจของพวกเราต่างหาก น้ำนั้นคงทำหน้าที่อันซื่อสัตย์ ของมันไป น้ำโขงน้ำมูลไม่เคยไหลไปเพื่อแบ่งแยกสิ่งใดเลย แต่คนเราต่างหากที่ใช้มัน แย่แบ่งแยกประเทศ แบ่งแยกเขตการปกครอง แล้วก็เกิดความถือดี อิจฉาริษยา แม้

กระทั่งการฆ่าฟันกันก็ยังมี แล้วน้ำในหนองแต่ของเราละ มันก็กำลังถูกใช้แบ่งแยกพวก
เราใช้มีขี้ ที่นี้ก็มาถึงน้ำที่อยู่ในขันตรงหน้าเราเดี๋ยวนี้มันก็เป็นน้ำเย็นธรรมดา ๆ เท่านั้น
ขอให้คิดกันให้ดี ไอ้พุดม!”

“ครับ”

“มึงลองไตร่ตรองอีกครั้ง ตามหลักฐาน พยาน ถ้ามึงไม่ได้เป็นคนเปื้อปลามัน
จะเป็นใคร”

“ผมไม่รู้ ผมตอบไม่ได้ เรื่องนี้ผู้ใหญ่ไว้ความสามารถเองแล้วมาปรักปรำผม ไป
เอาปลาน่ะผมเอาจริง ผมก็เสียค่าปรับเรียบร้อยแล้วแต่ผมไม่เคยเปื้อปลา”

“แล้วฝ่ายผู้ใหญ่ล่ะ ขอให้คิดอีกครั้งว่า ยังจะเชื่อว่าไอ้พุดมเป็นคนทำอยู่หรือเปล่า”

“เหตุการณ์ทันบ่งบอกชัดเจน เป็นใครอื่นไปไม่ได้นอกจากมัน ผมก็พยายาม
ไปสืบทางอื่นอยู่เหมือนกัน แต่ก็ไม่พบใครน่าสงสัยเท่าไอ้พุดม”

“เป็นอันว่า ต่างฝ่ายต่างยืนยัน เอาหละ ขอให้ทุกคนที่มาได้ร่วมกันเป็นพยาน”

พ่อใหญ่คำภาลงมือจุดธูปเทียน กราบพระพุทธรูปแล้วหันมายังขันน้ำที่ตั้งอยู่
ใช้มือทั้งสองยกขันน้ำขึ้นเหนือหัว ท่องคำบาลีอยู่พึมพำ ๆ แล้ว...

“ขอให้เทพยดาทุกหมู่เหล่า ได้จงมาเป็นประจักษ์พยาน หากผู้ตีม้านี้ไม่บริสุทธิ์
ขอจงดลบันดาลให้มันผู้นั้นมีอันเป็นไปในเวลาอันรวดเร็ว หากผู้ตีเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ขอ
ให้ได้รับแต่ความสุขความเจริญ ทำอะไรก็ให้ประสบผลสำเร็จทุกประการ...”

ผู้เฒ่าคำภายื่นน้ำให้เมียไอ้พุดมเพื่อส่งต่อให้ผู้เป็นผัว แต่นางกลับชูขันน้ำนั้นขึ้น
เหนือหัวแล้วว่า “หากผู้กล่าวหามันปรักปรำผัวกูโดยไม่มีมูลความจริงก็ให้ผู้นั้นฉิบหาย
ตายโหงไปในเร็ววันด้วยเถิด” นั่นทำให้พ่อใหญ่คำภากล่าว “ซิชะอีนี!” พร้อมใช้มือตบขา
ตัวเองฉาดใหญ่

ไอ้พุดมยกขันขึ้นตีม้านั้นรวดเดียวหมด ผู้เฒ่ายกพานหมากพลูยื่นให้ เงินพัน
บาทอยู่ในนั้น

หลังพิธีตีม้าน้ำสาบานในวันนั้น ไอ้พุดมเจอเรื่องราว ๆ หลายอย่าง ชาวบ้านหนอง
แต่หลายคนลงความเห็นว่าเป็นเพราะอาถรรพ์ของการสาบาน ไอ้พุดม-ยามมันต้องต้อน
ควายไปนา มันต้องต้อนอ้อมบ้านไปเสียไกล เพื่อไม่ให้ผ่านหน้าบ้านผู้ใหญ่เพียร ปกติ
มันจะซื้อของกินของใช้ก็จะไปซื้อหาที่ร้านค้าของผู้ใหญ่เพียร เดี่ยวนี้มันต้องเดินไปซื้อ

อีกคุ่มบ้านหนึ่ง คราวที่มันเปลอทำมิดตกไปปาดชาตัวเองเป็นแผลเหวอะก็เช่นกัน เดิน
ไปทางไหนก็ได้ยินใคร ๆ เขาพูดว่า เป็นเพราะผลจากการดื่มน้ำสาบาน

ฝ่ายผู้ใหญ่เพียรนั้นก็มีความเปลี่ยนแปลงมาสู่เขาเช่นกัน เพียงแค่เย็นวันทำพิธี
เขาต้องเดินไปตักน้ำไกลถึงบ่อน้ำไกลหนองแต่ สองวันต่อมาเขาจ้ำจางเจาะน้ำบาดาล
มาเจาะบ่อใหม่ที่หลังบ้านตัวเอง แต่น้ำก็กร่อยใช้ดื่มไม่ได้ เมียและญาติไ้พุดมพากัน
อธิบายว่าเป็นเพราะบาปเวรที่ผู้ใหญ่ก่อขึ้นกำลังหันกลับมาตามสนองให้เห็นแล้ว

แต่ปีหนึ่งผ่านไปทั้งสองฝ่ายก็ยังไม่ปรากฏใครจะมีอันเป็นไปขนาดต้องล้มหมอน
นอนเสื่อ สองปีผ่านไปทั้งสองคนก็ยังนอนหลับสบายกินข้าวได้ตามปกติ

เข้าปีที่สามแล้วที่คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้านรวนกันให้ทั้งสองไปทำพิธีขอขมาคืนดี
กันต่อหน้าพระพุทธรูปที่วัด

งานนี้หลวงพ่อทองคุณรับนิมนต์ทำพิธีด้วยความยินดี

กรรมสาร

หากเมื่อครั้งอดีตชาติ... กรรมสาร... 7 พ.ค. 39

เรื่องสั้น ภูษิชาย ฤษิษิตูร

บนเส้นทางฤดูกาล

ที่ทอดยาวประมาณหนึ่งกิโลเมตร

ภาคแรก

ในแต่ละคืนวันก้าวย่างไปตามฤดูกาลที่ผันเปลี่ยน ข้าพเจ้าก้าวเดินอย่างมุงม้นอยู่บนเส้นทางที่ทอดยาวประมาณหนึ่งกิโลเมตร อันเป็นเส้นทางอันห่างไกล ความวุ่นวายทั้งหลายบนถนนสายนี้ ไบไม้ที่ร่วงกราวหล่นลงมาสู่พื้นโลกนั้นคอยเตือนให้ล่วงรู้ว่าชีวิตก็เปลี่ยนผันไปทุกคืนวันแจกเช่นกัน ข้าพเจ้าสวมหมวกแล้วเดินออกนอกประตูรั้วบ้าน มุงก้าวเดินบนถนนลูกรังสีแดงไปที่ไร่เข้าเย็น เมื่อฝนตกไปรยปรายทั่วท้องฟ้า ไบไม้สีน้ำตาลก็ปลิดปลิวลงจากต้นไม้แล้วลอยไหลเอื่อยบนสายน้ำเล็ก ๆ สองสายข้างทางไบไม้เหล่านั้นเปรียบเสมือนเรือไบไม้ที่ลอยล่องไปสู่ดินแดนอันแสนสงบที่อยู่ไกลลิบนั้น สำหรับการเดินทางของชีวิตตามแสงตะวันนั้นไม่เหนื่อยล้าเหมือนกับต้องใช้เวลาเดินตามเข็มนาฬิกาแบบในเมืองใหญ่ ในวันที่แดดร่มลมตักข้าพเจ้าจะเดินชมวิวทิวทัศน์ข้างทางฟังเพลงนกร้องที่

ไฟเพราะจับจิต ได้ยินใบไม้พลิ้วไหวเมื่อสายลมอ่อนพัดผ่าน เส้นทางสายนี้ประดุจ เป็นเส้นทางแสนมหัศจรรย์ เพราะในช่วงก่อนฤดูฝนฝูงหิ่งห้อยก็จะมาจัดงาน สังสรรค์เต็มราวป่า ข้าพเจ้าอดคิดไม่ได้ว่าหิ่งห้อยเหล่านี้เดินทางมาจากไหนตั้ง มากมาย แสงวิบวับสวยงามนี้ตรึงให้ข้าพเจ้าหยุดมองเสียไม่ได้ แสงนั้นดังดาวดวง น้อยๆ ที่กระพริบวิบไหวบนฟากฟ้ากว้าง ที่แต่งแต้มประดับประดาเต็มต้นไม้ใหญ่ หิ่งห้อยโบยบินส่องแสงวิบวับไปส่งข้าพเจ้าถึงบ้าน ครั้นเดินเข้าใกล้บริเวณรั้วบ้าน แสงแห่งหิ่งห้อยระยิบระยับนั้นก็พลันเจือจางเนื่องจากเข้าใกล้แสงสว่างที่ส่องออก มาทางหน้าต่างบ้าน ข้าพเจ้าเคยคิดว่าหากข้าพเจ้าจัดที่พักสำหรับมิตรสหาย เพื่อ มาชมฝูงหิ่งห้อยในตอนหัวค่ำจะมีใครอยากเดินทางมาชมไหม

ข้าพเจ้ามักใช้จ่ายเวลาบนเส้นทางนี้เนิ่นนานก้าวเดินอย่างช้าๆ ในเวลาช่วง หัวค่ำในบางวันหากวันไหนปั่นจักรยานข้าพเจ้าจะต้องถือโอกาสหยุดพักริมทาง อยู่ท่ามกลางอ้อมกอดของความมืดที่เจียบสงบนั้น เพื่อเฝ้าดูฝูงหิ่งห้อยที่กำลังบิน ลอยจับเป็นแพเหมือนกำลังจัดงานสังสรรค์สนุกสนานรื่นเริงใจกลางอากาศยาม ค่ำคืนและแล้วเมื่อฤดูกาลผันผ่านฝูงหิ่งห้อยอันงดงามประทับใจเหล่านั้นก็พลัน ค่อยๆ เจือจางหายไปโดยไม่กล่าวแม้คำล่ำลา

ภาคหลัง

ฝนฟ้าตั้งเค้าฟ้าหลัวเหมือนฝนจะตก เมื่อฤดูฝนย่างกรายเข้ามาเมื่อเดินไป ไร้ใบไม้แห้งก็ปลิวปลิวลงมาเกลื่อนหนทางจนกลายเป็นทางที่เหมือนกับปูพรมด้วย ใบไม้สีน้ำตาล เวลาเดินเมื่อเท้าสัมผัสกับใบไม้ก็เหมือนได้ยินเสียงการแตกดับของ ใบไม้ที่กำลังเสื่อมสลายลงสู่พื้นดิน

ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเพ่งพินิจความเป็นไปของธรรมชาติและการเดินทางบน เส้นทางแห่งฤดูกาลนี้และแล้ววันหนึ่งข้าพเจ้าก็ได้รับความรู้สึกบางอย่าง วันนั้น

ขณะที่ข้าพเจ้าปั่นจักรยานฝ่าสายลมฝนต้นฤดูก็เหมือนมีความเย็นวูบไหวมาหอบตัว
ของข้าพเจ้าให้ลอยขึ้นไปรวมอยู่กับแพใบไม้ที่ล่องลอยอยู่ในอากาศ เมื่อข้าพเจ้า
ตรวจสอบสภาพความเป็นจริงดูแล้วก็พบว่าข้าพเจ้าได้ทำหมวกหล่นหายไปเสียแล้ว

เมื่อหมวกหายเหมือนฤดูกาลในร่างกายของข้าพเจ้าผันเปลี่ยนและเมฆ
หมอกแห่งความเศร้าได้ก่อตัวอย่างช้า ๆ ในหัวใจของข้าพเจ้า ทำไมข้าพเจ้าถึงได้
เดินเล่อเช่นนี้ หมวกใบเดียวยังรักษาไว้ไม่ได้ เมื่อความหม่นมัวที่ปกคลุมจิตใจได้
พัดผ่านไป ท้องฟ้าในจิตใจของข้าพเจ้าก็เริ่มสว่างไสว โลกภายนอกยังคงหมุนไป
ข้าพเจ้ายังคงมองโลกตามความเป็นจริงเช่นเดิม เมื่อข้าพเจ้าเดินทางออกจาก
บ้านและเดินทางบนเส้นทางสายเดิม โลกก็ยังอยู่ธรรมชาติรอบตัวก็ออกเดินทาง
ไปพร้อมกับข้าพเจ้า

ขณะที่จิตใจของข้าพเจ้ากำลังปรับสภาพให้เข้าสู่สภาวะปกติได้อยู่แล้ว
กระทั่งในวันหนึ่ง ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังเดินไปไร่ ในขณะที่เดินทางผ่านหน้าบ้านของ
เพื่อนบ้านที่อยู่ระหว่างทางเลยจากบ้านของข้าพเจ้าไปไม่กี่ไกลนั้น ข้าพเจ้าก็พบว่า
หมวกที่เขาสวมใส่นั้นช่างเหมือนกับหมวกใบนั้นของข้าพเจ้าเหลือเกิน นับจากวัน
นั้นเป็นต้นมา เมื่อข้าพเจ้าเดินผ่านหน้าบ้านของเขา ข้าพเจ้าก็มักจะมองหมวก
ที่ข้าพเจ้าทำหล่นหายทุกวัน จนในบางครั้งข้าพเจ้าอยากเดินไปบอกเขาว่าหมวก
ใบนั้นเป็นหมวกของข้าพเจ้าที่ทำหล่นหายระหว่างทาง

แต่ทุกอย่างไม่เป็นเช่นนั้นขณะที่ข้าพเจ้าเดินผ่านหน้าบ้านหลังนั้นทุกวัน
ข้าพเจ้าก็พบว่าชายคนนั้นใช่จะสวมหมวกใบนั้นเพียงผู้เดียว หมวกใบนั้นภรรยา
ของเขาก็สวมมันด้วย ข้าพเจ้าเห็นในช่วงเย็น ๆ ตอนที่ภรรยาของเพื่อนบ้านเดิน
ต้อนวัวมาเลี้ยงข้างทางระหว่างที่ข้าพเจ้าเดินไปไร่ครอบครัวนี้ใช้หมวกสลับกัน
พวกเขาเปลี่ยนกันใช้เมื่อเห็นดังนั้นข้าพเจ้าก็เลยปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินไปเช่น
นั้นทุกวันเหมือนกับฤดูกาลที่เดินทางผ่านไปในวันวันที่ผ่านมา

และแล้วในวันหนึ่งเมื่อข้าพเจ้าเดินผ่านหน้าบ้านของเพื่อนบ้านก็พบว่า
ชายวัยกลางคนคนนั้น วันนี้เขาไม่สวมหมวก ภรรยาของเขาก็ไม่สวมหมวกเช่น
กัน ใบหน้าของพวกเขาไม่มีสีหน้าของความกังวลไม่ต่างอะไรกับที่ข้าพเจ้าเดินเล่อ

ทำหมวกหล่นหาย ข้าพเจ้าเข้าใจว่า พวกเขาคงเข้าใจว่าเรื่องหมวกหายถึงไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตาย แต่มันก็ไม่ใช่เรื่องเล็กจ้อยเลย

ฤดูกาลผ่านไปอีกครั้งอีกไม่กี่วันก็เข้าสู่ฤดูหนาวแล้ว ข้าพเจ้าเตรียมต้อนรับหน้าหนาวอยู่อย่างเจียบ ๆ บนเส้นทางสายสั้น ๆ ฤดูกาลก็ยังคงผันเปลี่ยนเหมือนกับเส้นทางสายอื่นที่ยาวไกลกว่านี้ ข้าพเจ้ายังคงเดินบนเส้นทางธรรมชาติ วันนี้ข้าพเจ้าสังเกตว่าใบไม้ร่มครึ้มโค้งรับแสงแดดสองข้างทางต้นไม้เรียงรายโค้งค้ำับเข้าหากัน ขณะที่ข้าพเจ้าเดินทางบนเส้นทางเพียงลำพังก็เหมือนเดินในอุโมงค์แดดส่องแสงลงมาเพียงรำไร วันนี้ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องสวมหมวกอีกแล้ว ข้าพเจ้าก็สามารถเดินบนโลกที่มองเห็นการเดินทางของฤดูกาลได้เช่นเดิมเหมือนคืนวันที่ผ่านมา เพราะข้าพเจ้ากำลังเดินทางบนเส้นทางฤดูกาล

ข้าพเจ้ากำลังนับคืนวันที่หมอกขาวอันเหน็บหนาวกำลังเดินทางมาถึง นึกถึงเสื้อกันหนาวหลากสีสั้นที่จะมาร่วมเดินทางเป็นเพื่อนข้าพเจ้า ถุงมือใหม่พรมคู่ใหม่ที่ข้าพเจ้าจะสวมใส่เพื่อหอบใบไม้และพินมาสูมไฟคลายความเหน็บหนาวท่ามกลางไอหมอกขาวที่ปกคลุมผืนฟ้า ในเวลาเช้าตรู่ขณะที่ก่อไฟหุงข้าวแล้วนั่งจิบกาแฟชืดเขียนหนังสืออยู่บนเก้าอี้ไม้ในโรงครัว เพื่อต้อนรับฤดูหนาวที่กำลังเดินทางมาถึงในคืนวันอันไกลนี้ และแล้วจู่ ๆ ข้าพเจ้าก็พลันนึกถึงหมวกใบนั้นที่ข้าพเจ้าเผลอเผลอทำหล่นหาย แต่เวลานี้ข้าพเจ้าไม่นึกเสียดายมันอีกแล้ว เพราะว่าข้าพเจ้ามีต้นไม้ใหญ่มากมายมหาศาลให้พักพิงหลบแสงร้อนของตะวันยามเหนื่อยล้าเวลาเดินทางบนเส้นทางฤดูกาลที่ทอดยาวไกลไม่รู้จบบนระยะทางสายสั้น ๆ แห่งนี้.

วิถีคนกับควาย : วิถีชาติไทยดั้งเดิม

อันวิถีชีวิตเก่าไทยเรานี้
รู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แดนไกลไกล
เกษตรกรรมไทยทำเป็นอาชีพ
อยู่อย่างไทยใช้พอเพียงเลี้ยงชีวิ
สมัยก่อนการทำนาเป็นงานหลัก
บรรพบุรุษไทยเราสืบสานมา
ควายเป็นเครื่องมือคู่ทุกข์ยาก
ชานาช่วยลงแขกแล่นน้ำใจ
อันควายไทยที่เห็นกันทุกวันนี้
ทั้งทำไร่ไถนาเป็นอาชีพ
บ้างเทียมเกวียนลากของครองงานหนัก
บ้างจัดปั้นสรรค์ลายเส้นเป็นควายไทย
แต่วิถีชีวิตใหม่สมัยนี้
ชนทอดทิ้งท้องทุ่งทองท้องเมืองฟ้า
วิถีไทยสิ้นวิไลก็คราวันนี้
นาถูกขายควายถูกทิ้งสิ้นกำลัง
อันผู้ใดว่าเจ้าควายนั่นไร้ค่า
คิดดูเถิดหากสิ้นควายคงสิ้นไทย
เร่งรู้รักษ์ควายไทยนี้ไว้เถิด
คงวิถีคนกับควายไว้ติดตาม

สามัคคีถ้อยที่ถ้อยอาศัย
สร้างสายใยสมานจิตรมิตรไมตรี
ดุจประทีปส่องสว่างสร้างสุขศรี
กินอยู่ดีมีเงินทองครองกายา
แจ้งประจักษ์วัฒนธรรมอันล้ำค่า
ภูมิปัญญาชาวสยามนามเกริกไกร
ร่วมลำบากตรากตรำทำนาไร่
เพื่อชาวโลกดินแดนไกลได้ข้าวกิน
มันนั้นมีประโยชน์ให้ไม่เคยสิ้น
ช่วยชีวิชาวนาผาสุกใจ
ขึ้นชีพักจากเดินทางก็ยังได้
สูงานศิลป์เพริศพิไลให้เพลินตา
ใช้แต่เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า
ทิ้งบ้านนาแลฝูงควายไว้ลำพัง
ทุกชีวิลลับไปไม่กลับหลัง
อนิจจังเหมือนหมดสิ้นความเป็นไทย
ไร้ปัญญาอย่างวาจาที่ปราศรัย
มิเหลือในวัฒนธรรมอันดีงาม
ช่วยชูเชิดประวัติศาสตร์ชาติสยาม
ให้เห็นงามตามวิถีไทยดั้งเดิม

เด็กหญิงณัฐกาญจน์ จอนสูงเนิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒/๒

โรงเรียนบ้านหนองมะค่า (ทองศรีสงเคราะห์)

บทกวี รางวัลชนะเลิศ หัวข้อ **วิถีคนกับควาย : วิถีชาติไทยดั้งเดิม**

“วิถีคนกับควาย : วิถีชาติไทยดั้งเดิม”

เห็นภาพวิถีชีวิตคนกับควาย

ภาพของวิถีชีวิตคนกับควาย

หากถามความในใจของควายได้
 ควายคงตอบไม่ได้ตามใจเรา
 เพราะฉะนั้นเรื่องของควายควรถามคน
 จะปล่อยให้สูญพันธุ์กันหรือไร
 ได้โปรดเถิดโปรดอย่าหมิ่นควายทำนา
 โปรดให้เกียรติข้าวปลาควายที่ทำ
 คนทำนากับควายเป้าหมายชัด
 ความหิวโหยของผู้คนทั้งโลกา
 ในอดีตคนกับควายร่วมไถนา
 ควายหรือเคยทวงถามถึงบุญคุณ
 ฉะนั้นถ้าเห็นคุณ “ควายคู่คน”
 เครื่องจักรกลมาทดแทนควายไถนา
 ท้องทุ่งโล่งไร้ควายใจห่อเหี่ยว
 สายลมโชยแผ่วเบาไร้เรียวแรง
 วิถีคนกับควายในอดีต
 วิถีไทยดั้งเดิมดับเลือนลับไป
 วิถีคนกับควายในอดีต
 ต้องลำบากเลือดตาแทบกระเด็น
 ถึงเวลาแล้วหรือยังจะยังคิด
 ควายกินหญ้าแล้วปลุกข้าวให้เรากิน

ว่าจะอยู่แห่งไหนอย่างไรเล่า
 คงคิดว่าสุดแต่เขาจะเอาไป
 ถึงแห่งหนว่าควายควรอยู่ที่ไหน
 หรือจะให้เป็นไปตามยถากรรม
 ได้โปรดเห็นคุณค่ามาอุปถัมภ์
 เข้ายันค่าต่ำต้อยด้อยปัญญา
 หวังขจัดปัดเป่าซึ่งปัญหา
 จงเห็นค่าควายเลี้ยงคนมีบุญคุณ
 ปลุกข้าวปลาเป็นอาหารให้อุดหนุน
 ที่เจือจุนลูกหลานไทยได้อยู่มา
 อย่าดี้นรนชวนขวยหรือเสาะหา
 แล้วก็พาควายสู่ตะแลงแกง
 รวงข้าวเรียวชบคั่นนาฟ้าหม่นแสง
 น้ำตาแห่งยอดหญ้าดูพราวพราย
 ลูกลิขิตให้เจือจางและห่างหาย
 วิถีคนกับควายช่างล้ำเคียด
 เหมือนคู่คิดมิตรคู่เรือนเพื่อนทุกข์เข็ญ
 กว่าจะเป็นเมล็ดข้าวให้เรากิน
 หรือจะปล่อยให้มิตรตายจนหมดสิ้น
 คนกินสิ้นทั้ง “ข้าว-ควาย” น่าอายนัก

๑๒ วิถีชีวิตคนกับควาย : ศึกษากับคนจริง

เด็กหญิงนิรันธญา คำแสน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒/๑
 โรงเรียนวัดบ้านโคกเหล็ก ต.โคกเหล็ก อ.ห้วยราช จ.บุรีรัมย์
 รางวัลที่ 2 . “วิถีคนกับควาย : วิถีชาติไทยดั้งเดิม”

“วิถีคนกับควาย : วิถีชาติไทยดั้งเดิม”

“นงิมเขียนวิถีชีวิต : ๒๐๑๑ฉบับพิมพ์”

ในอดีตควายนั่นคือเพื่อนยาก
คนใช้ควายไถน่านำค้ำนึ่ง
ในท้องไร่ท้องนาแม้วางใหญ่
ควายมีค่าผูกพันกันกับคน
วันเวลาผ่านไปควายหมดสิ้น
เมื่อเทคโนโลยีนั้นเข้ามา
หรือคนไทยชอบเห่อของใหม่ใหม่
ขับรถไถสบายดีกว่าขี่ควาย
องค์ในหลวงทรงห่วงใยพระราชราษฎร
ชาวประชาทั่วถ้วนล้วนขึ้นบาน
จึงได้ตรึงนิกย่อนสะท้อนค่า
แสงหิ่งห้อยระยิบระยับสลบเรียง
คนใช้ควายสบายใจไม่มีหนี้
ต้องขายไร่ขายนาจนหมดตัว
ไถ...ชีวิตชาวนาช่างลำบาก
พาลูกเมียพลัดถิ่นจากดินแดน
ถึงเวลาแล้วหรือยังโปรดยั้งคิด
เหลือทีนาไว้ให้ลูกปลูกลูกต่อไป
คนกับควายคู่กันโบราณว่า
ขี่ทำปุ๋ยใส่ไร่นาสารพัน

สู้ลำบากอดทนให้คนพึง
ควายเป็นหนึ่งในคุณค่านำอดทน
มองไปไหนก็เห็นควายทุกแห่งหน
ควายมีคุณมากล้นคนทำนา
หมดจากถิ่นแดนสยามตามประสา
ไอ้ทุยเลยไร่ค่านำเสียดาย
ลืมเพื่อนควายอย่างไรค่านำใจหาย
ผลสุดท้ายต้องขายที่เป็นหนี้บาน
ประเทศชาติจะอยู่ได้ชั่วลูกหลาน
ด้วยหลักการเศรษฐกิจคิดพอเพียง
ภาพชาวนาผูกควายไว้ใกล้เตียง
สรรพสำเนียงระรินหูคู่ควายว้าว
ใช้รถไถนั่นขี่หนีท่วมหัว
พาครอบครัวร่ำรับจ้างยังต่างแดน
ต้องดิ้นรนทุกข์ยากลำบากแสน
อันหวังแทนทรงคุณค่าของตายาย
ถูกหรือผิดตรองดูกลอนก่อนจะสาย
ก่อนจะตายลาลับดับชีวิต
ต่างรู้ค่าไม่ขาดแคลนดังสวรรค
คนสุขสันต์นักหนารู้ค่า “ควาย”

ด.ช.วิมุตตินันท์ เชื้อสาวะถี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒/๑

โรงเรียนโพนทองประชาสรรค์ ต.หนองพันทา จ.หนองคาย

รางวัลที่ 3 . “วิถีคนกับควาย : วิถีชาติไทยดั้งเดิม”

“ผมพยายามดูแลการทำงานที่ตัวเองรักอย่างดีที่สุด
จนผมพบว่าการทำงานที่ผมรัก ก็ดูแลผมอย่างดีที่สุดเช่นกัน”

โกสินทร์ ขาวงาม